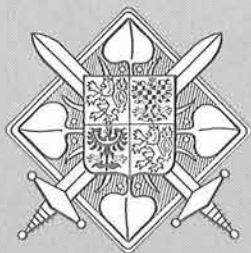
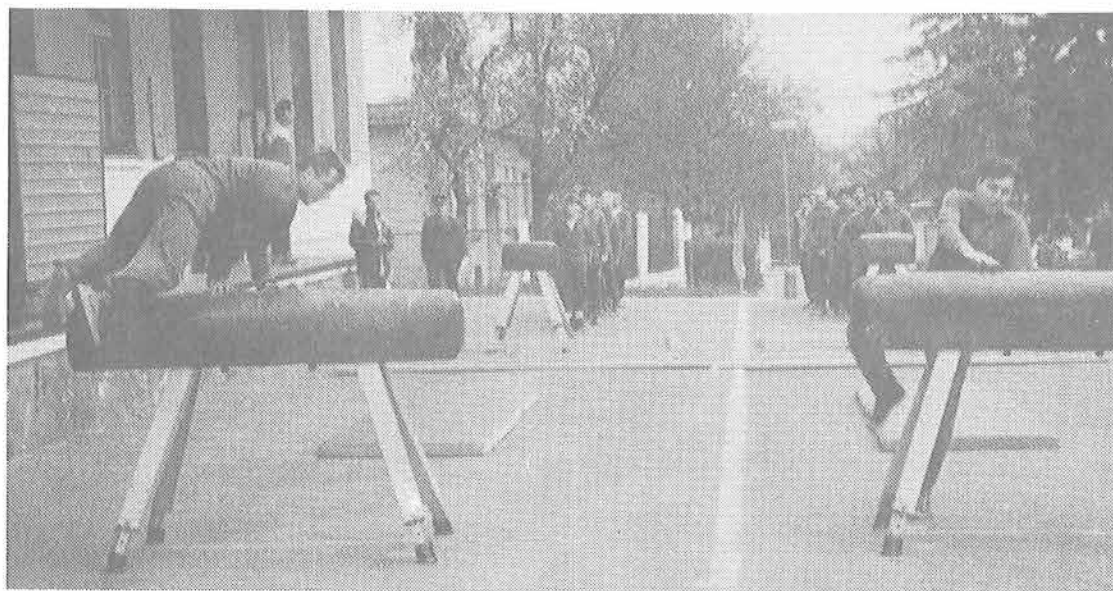

12 | 1993

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

ARMÁDNÍ ODBORNÝ ČASOPIS

Koncepce speciální tělesné přípravy

Plk. doc. PhDr. L. KUBÁLEK, CSc.

Použití dělostřeleckého sčítače

Plk. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.

Příprava důstojníků pozemního vojska ve vyspělých demokratických státech

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

Armádní odborný časopis

● Vydává ministerstvo obrany ve vydavatelství MAGNET-PRESS

● Šéfredaktor plk. Ing. Vilibald Dvorský

● Zástupce šéfredaktora plk. Ing. Petr Obermayer

● Redakce: plk. Josef Gajda, Jarmila Pospíšilová, Jaroslava Kaiglová

● Redakční rada: plk. Ing. Pavel Falťásek, plk. Ing. Vojtěch Jamrich, plk. Ing. Jan Jedlička, plk. doc. Ing. Josef Kašpar, CSc., plk. Ing. Josef Kohout, CSc., plk. prof. Ing. Kamil Kolbert, CSc., plk. Ing. Aleš Komár, CSc., plk. Mgr. Antonín Konrád, genmjr. Ing. Karel Kuba, plk. Ing. František Mejzlík, CSc., plk. Ing. Ladislav Trtílek, plk. gšt. Ing. Emil Vestenický, plk. Ing. Bohumil Vyšný, plk. gšt. Ing. Jozef Žerebák, plk. Ing. Vítězslav Štoudílka, CSc.

● Adresa: Redakce časopisu Vojenský profesionál, Vladislavova 26, 113 66 Praha 1 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linky 324, 384, 385)

● Časopis vychází měsíčně v rozsahu 40 tiskových stran a 4 strany obálka, cena jednoho výtisku je 10 Kč (předplatné na rok 120 Kč)

● Rozšiřuje a objednávkou přijímá a vyřizuje vydavatelství MAGNET-PRESS, administrace, Praha 1, Vladislavova 26, PSČ 113 66 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linka 445. Fax: 24 22 31 73; 24 21 73 13)

● Uveřejněný obrazový materiál a nevyžádané rukopisy se nevracejí

● Zveřejněné názory nemusí být totožné s názory redakce a vydavatele

● Tiskne Naše vojsko závod 01, Vlastina 23, Praha 6

● Rukopis tohoto čísla byl předán tiskárně 27. 9. 1993.

● Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha č. j. 337/93 ze dne 2. února 1993 a RPP Bratislava – Pošta Bratislava 12 dňa 23. 8. 1993, č. j. 74/93.

● ISSN 1210 – 3179

© Vydavatelství MAGNET-PRESS

OBSAH

Doc. dr. J. CHALOUPEK, CSc.: Možnosti psychologické autoregulační přípravy vojáků	1
Mjr. JUDr. P. MACHÁLEK: Na pomoc kázeňské praxi	3
Pplk. Ing. J. HERYNK, CSc.: Plánování obrany plukem u státní hranice do zahájení války	5
Pplk. Ing. J. MASNIČÁK: Vedení bojové činnosti pozemním vojskem vyspělých armád	7
Plk. A. BENEŠ: Velitelská příprava velitelů průzkumných orgánů (dokončení z č. 11/1993)	9
Plk. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.: Použití dělostřeleckého sčítací DS vz. 88 při zastřílení rámováním	12
Plk. Ing. M. ZABADAL, CSc.: Hodnocení vlivu radiačních chemických havárií na činnost jednotky	15
Plk. doc. PhDr. L. KUBÁLEK, CSc.: Koncepce speciální tělesné přípravy	18
Ing. S. KOČÍŘ, CSc.: Výpis z mezinárodního práva válečného	20
Pplk. doc. PhDr. P. JIRKOVSKÝ, CSc.: Některé poznatky z činnosti našeho praporu v misi UNPROFOR	21
Součást ochrany majetku	23
Plk. v zál. Ing. J. NASTOUPIL: Dělostřelecká submunice	24
Reorganizace letectva SRN	26
Minové pole kladené letounem	28
Základní příprava důstojníků pozemního vojska ve vyspělých demokratických státech	30
Tanky v lokálních válkách	32
Pplk. Z. MIKLÍK: Novodobé Amazonky	35
Jazykový koutek	37
Přehled vybraných statí ročníku 1993	38

Připravujeme do č. 1/1994

Genmjr. Ing. K. KUBA: Pozemní vojsko Armády ČR

Pplk. Ing. K. ŘEHOŘEK, CSc.: Léčky v obranném boji

Pplk. Ing. J. MASNIČÁK: Vedení bojové činnosti pozemním vojskem vyspělých armád (část 2)

Základní výcvik americké pěchoty (překlad)

Bojová dráha – výcvikový prostředek pěchoty (překlad)

Mjr. Ing. B. PŘIKRYL: Určování individuálních oprav děl

Mjr. Ing. M. PECINA, CSc.: Možnosti modelování obnovy provozuschopnosti výzbroje a techniky v poli

Pplk. Ing. M. KROUPA: Možnosti ochrany dýchacích cest proti škodlivinám

Plk. doc. PhDr. L. KUBÁLEK, CSc.: Koncepce speciální tělesné přípravy (II. část)

Pplk. doc. PhDr. P. JIRKOVSKÝ, CSc.: Možnosti realizace psychologické přípravy v praxi vojsk

Mjr. Ing. O. KRAVÁČEK: Mostní tanky

Mjr. Ing. J. DZURENDA: Bojové průzkumné vozidlo BPzV

Plk. Ing. F. VALACH, CSc.: Světový trend – ozbrojený konflikt s cílem omezeným

Možnosti psychologické autoregulační přípravy vojáků

Doc. dr. JAROSLAV CHALOUPKA, CSc.

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Pod pojmem **psychická připravenost** vojáků a jednotek rozumíme takový komplex psychologických kvalit, které svým regulačním působením potlačují nežádoucí psychické stavy (úzkost, strach, deprese, afekce) a naopak, umožňují aktivní a přiměřené chování v boji, ve strážní službě, nebo při výcviku. Tyto psychické kvality jsou výsledkem psychologické přípravy. Ta působí na vojáky a jednotky buď přímo – psychogenně, nebo zprostředkovaně – neppsychogenně. V prvním případě máme na mysli zejména umělé psychologické operace, přímo ovlivňující dynamiku psychologických dějů. Druhým případem je například fyzická regenerace, strava, kvalitní zdravotnické zabezpečení aj. nepřímé vlivy.

Umělé psychologické operace působí buď jako **heteroregulace** – vnějším vlivem, (hypnóza, skupinovou psychoterapii, podněcováním tvořivosti, výcvikem ve výkonové motivaci či tréninkem náročných situací), kdy je zpravidla prostředníkem hypnotizér, terapeut nebo vedoucí výcvikové skupiny. Mohou také ovšem probíhat jako **autoregulace**, kdy subjektem působení i objektem, na který je působeno, je též osoba.

Vývoj těchto dvou způsobů ovlivňování psychologických dějů se u člověka vyvíjel patrně od heteroregulace k autoregulaci. Prakticky to znamená, že vnější regulativy (sugesce, doporučení, rada, rozkaz) se stávají postupně vnitřním regulativem. Mechanismem jejich osvojování je pochopení a interiorizace – vnitřní přijetí – toho kterého regulativu (mravní normy ap.). Pro přesnost uvedme, že v tomto případě jde o regulační vlivy, zaměřené a většinou zprostředkované. Později si ale ukážeme, že v některých případech jsou psychologicky efektivnější operace přímé, neobsahové a nezaměřené.

Podstata psychické zátěže

Položme si nyní otázku, co je ve vojenské činnosti podstatou psychické zátěže. Stejně jako vojenská, tak i obecně lidská činnost má pravděpodobnostní povahu. Na otázku, jak věci dopadnou, často říkáme: „Uvidíme, udeleáme pro to všechno; všechno záleží hlavně na vás“ ap. A pokud jde o vliv pravděpodobnosti na psychiku?

Jsou dva motivy, které regulují lidské chování: motiv dosáhnout úspěchu a motiv vyhnout se neúspěchu. Můžeme tedy očekávat, že situace bude pro jedince subjektivně významná buď jako situace málo jistá – pravděpodobnost přijatelného výsledku můžeme odhadnout – nebo jde o situaci rizika, kde je pravděpodobnost objektivně neurčitelná a nevíme, zda u jedince převládne potřeba mít úspěch, či potřeba vyhnout se neúspěchu.

Tato nejistota vyvolává napětí, úzkost, až disociaci psychologických funkcí. Vliv emocí a citů se pak odráží v oblasti motorické; v poklesu koordinace a přesnosti pohybů, v nepřiměřeném úsilí, u pilota např. „ždímání“ řídicí páky, pokles schopnosti udržet rovnováhu. V oblasti vnímání pozorujeme zhoršení funkcí zraku, sluchu, hmatu, objevují se chyby při čtení údajů z kontrolních přístrojů, zhoršená pozornost, uplívání na subjektivně přeceňovaných objektech. Radisté například obtížně přijímají radiogramy a dělají chyby ve vysílání; klesá také svalová citlivost.

V intelektuální oblasti se projev pokles kritičnosti, schopnosti analytického myšlení, vznik útlumových jevů či impulsivního chování, opomíjení jednotlivých instrukcí. Jak jsem už naznačil, změny se projevují i v motivační struktuře. Původní motivy slábnou, nové se neuplatňují ani při značné atraktivitě pro vojáky (např. příslib odměny).

V normálním životě řešíme zátěžové situace zpravidla tak, že si prostě odpočineme, obnovíme síly dietou, aktivním pohybem, zájmovou činností. V dnešním dynamickém světě se však pohybuje setká-

váme stále častěji s tím, že obvyklé regenerační mechanismy nepostačují. Zvláště proto, že stres může mít formu jak akutní, tak intermitentní, nebo trvalou. Laici zpravidla pokládají za stres jen okamžitou expozici zátěže, v závislosti na jejím objektivním rozměru – velikosti. Věc je však složitější: velikost stresu nemusí být závislá na jeho síle, ale naopak na subjektivním významu pro ohroženého jedince.

Výzkumy během druhé světové války ukázaly, že panice při dělostřeleckém přepadu podléhali častěji zkušení vojáci, protože nováčci nedovedli odhadnout co se děje, když v dálce zaduněla střelba a slyšeli svist střel a raket. **Uzavíme, že velikost psychické zátěže (stresu), závisí především na tom, co pro jedince signalizuje.** Subjektivně se pak projevuje jako napětí, strach, rozladění ap., jak už jsem se o tom zmínil výše. Chceme-li však posoudit velikost stresu objektivně, musíme zjistit: „... velikost napětí od počátku stresové situace do okamžiku jeho návratu ke klidové (předstresové) úrovni.“ (Machač, Macháčová, 1985).

Rozsah statí mi nedovoluje, abych rozebral všechny techniky umělých autoregulačních operací. Stručně se zmíním o třech:

- a) Schultzově autogenním tréninku,**
- b) meditačním cvičením,**
- c) Macháčově relaxačně aktivizační metodě.**

RELAXAČNÍ A AKTIVAČNÍ METODA PSYCHOLOGICKÉ PŘÍPRAVY

Z hlediska věcného zahrnuje metoda techniky, které umožňují buď relaxaci, nebo koncentraci či aktivaci psychiky, nebo jejich spojení. **Z hlediska zprostředkovanosti** působí techniky na dynamiku aktuálního psychofyziologického stavu buď přímo nebo zprostředkovaně, obsahově či neobsahově, mají aktuální či protražovaný účinek. **Z hlediska cíle** může jít o odstraňování akutních potíží (např. reaktivní stavy), nebo o regeneraci, či prevenci obtíží. Aby bylo možné očekávat odložený účinek použité techniky, je nutné ji předem zvládnout. To trvá podle typu techniky zpravidla 3–6 měsíců. Někdy se setkáváme s tendencí, aby se techniku „naučili všichni, organizovaně.“ To bohužel není možné.

K úspěchu při nácviku je nutné dodržet jisté podmínky. Ze strany cvičícího zejména dobrovolnost a kvalifikované poučení, na podkladě kterého se sám kvalifikovaně rozhodl. Věk nad 14 let, alespoň průměrná inteligence, přiměřená motivace a důvěra v techniku, ochota cvičit s vybraným cvičitelem, určitá schopnost sebeovládání (zjistitelná například Chevrolyovým kyvadlem), zaměření na vnitřní zážitky a chuť se zdokonalovat.

Ze strany cvičitele jsou potom nezbytné následující podmínky: psychologická a zdravotnická vzdělanost, absolvování výcviku ve vybrané technice a její ovládnutí, přiměřená citová stabilita, musí být příjemný a budit důvěru, jistý ve styku s lidmi, sebekritický, tvořivý a respektující osobnost cvičenců.

Z technického hlediska je k úspěšnému nácviku nezbytné kontrolovat jeho průběh. Prožitky cvičenců dotazováním, objektivní reakce měřením elektrické aktivity kůže, tepové frekvence, případně krevního tlaku. Když je nácvik zvládnut, porovnáváme, jak probíhá při různých typech úkolů a situací vývoj pravděpodobnosti úspěšné činnosti. Opět se používá srovnání kontrolního měření cvičení s objektivním hodnocením cvičence a jeho vlastním sebehodnocením.

Nyní tedy přistoupíme k nastínění jednotlivých technik. Upozorňuji, že tuto stat není možné v žádném případě chápat jako návod k nácviku. Na konci pojednání uvádím literaturu pro zájemce, ale i tak je **nutno absolvovat praktický výcvik pod vedením odborníka!**

SCHULTZŮV AUTOGENNÍ TRÉNINK

Jeho tvůrce, německý neurolog a psychiatr J. H. Schultz, uveřejnil nástin metody v roce 1932 v práci „Autogenní trénink koncentrační sebeuvolnění“. V současné době má tato technika světovou slulost. **Z hlediska třídění technik ji zařazujeme k technikám relaxačně koncentrativním.** To proto, že účelem relaxace je zvyšovat schopnost koncentrace a naopak. Koncentrace na určité jevy vede ke zmenšení, či odstranění psychologických potíží nebo diskomfortu.

Podle autora je účelem AT „... aby se člověk přesně předepsanými cvičeními stále více ponořoval do sebe a aby dosáhl z nitra vycházející přestavby celého organismu, která umožňuje posílit to, co je zdravé, a zmírnit nebo odstranit to, co je nezdravé.“

Celé cvičení má dva stupně, základní a vyšší. Cvičí se buď vleže, vsedě v pohodlném „ušáku“, nebo sedě na židli v poloze vozky, tj. sedíme v přední polovině židle schýleni, ruce se lokty opírají o stehna, dlaně volně visí dolů, hlava je svěšena na prsa.

Základní stupeň

Po zaujetí vybrané pozice se nejprve všobecně uvolníme; v duchu si říkáme: Je mi klidně, volně, dobře – jsem zcela klidný. Opakujeme to asi šestkrát. Poté následují věty: Ruce a nohy jsou těžké (6×). A dále:

- Ruce a nohy jsou teplé (6×).
- Srdce tepe klidně a zdravě (6×).
- Dýchá se klidně a lehce (6×).
- Vnitřek těla je hřejivě teplý (6×).
- Čelo je příjemně chladné.

Cvičení ukončíme (zrušíme autogenní ponoření) tím, že se protáhneme, několikrát hluboce vdechneme a vydechneme, otevřeme oči a provedeme několik švihových cviků. Jestliže záběr jednotlivých cviků navodí spánek, posadíme se, otevřeme oči, položíme se a pokračujeme. To se týká hlavně začátečníků.

Vyšší stupeň

Jestliže po půl až jednom roce základní stupeň dokonale ovládáme (kontrola cvičenosti viz úvodní část), můžeme přikročit k nácviku vyššího stupně. (Není nezbytný, v našich podmínkách většinou zůstáváme u stupně základního.)

Průběh vyššího stupně je zhruba tento: stočíme oční koule ke kořeni nosu, čímž se prohloubí autogenní ponoření. Poté si pasivně vybavíme nějakou barvu, „naši barvu“. Následuje nácvik představ dalších barev v pořadí spektra. Totéž **navcívujeme** při expozici rušivých podnětů (např. hudbě). Pak aktivně a pasivně vizualizujeme různé předměty. Dále si postupně vybavujeme abstraktní pojmy (šťěstí, lásku) a plně je prožíváme. Představujeme si je jako ornament, symbol, znak. Poté prožíváme intenzivně nějaký citově významný zážitek, který má silný citový přízvuk. Pokračujeme nácvikem vcítění do druhých lidí, představami nějaké osoby. Následuje „odpovídání na otázky a čekání odpovědi“ z nitra či nevědomí. (Otázky typu: Co chci? Kdo jsem? Kam směřuji? až po otázky existenciální, například co je podstatou bytí, mé místo v kosmu ap.) Poslední operací je formulace „životního hesla“. Jeho znění je už přesněji vypracované a postupně hluboce prožívané.

Na závěr optimistickou poznámku: Ačkoliv vyhlíží Schultzův AT komplikovaně a mnohé začátečníky odrazuje, dodávám, že už po týdenním nácviku relaxace se u cvičenců objevují výsledky. Často vedou k přeladování emočních stavů a k růstu důvěry v techniku, cvičitele, zvyšují sebedůvěru. Stejně jako jinde i zde platí: „S chutí do toho a půl je hotovo“.

MEDITAČNÍ CVIČENÍ

Pod pojmem meditace můžeme přibližně rozumět vnitřní řeč. Už tím je dáno, že půjde o cvičení **zaměřené**. (Na nesprávné názory, falešné pojetí vlastní identity, egocentrismus ap.) Půjde také o techniku **obsahovou**, protože jak dále uvidíme, zaměřujeme se vždy na něco. A z hlediska vojenské činnosti je důležité také to, že cvičení požaduje jistou energii vůle, neboť během meditace neusilujeme o autogenní ponoření, ale naopak, po celou dobu zůstáváme záměrně bdělí. A konečně jde o nepřímý zásah do dynamiky psychických funkcí. Meditací se vlastně zabýváme postojem k něčemu. Tím, že pochopíme podstatu jevu správně, redukuje emočně vegetativní napětí a zaměřujeme energii vůle správným směrem. Nepotlačujeme emoce, ale převaha úsilí jde na pozitivní změnu prožívání a činnosti. Pro náš účel jsme vybrali ukázkou ovliňující psychiky pomocí meditace podle Housera (Houser, B., 1983).

Obsah cvičení je zhruba následující:

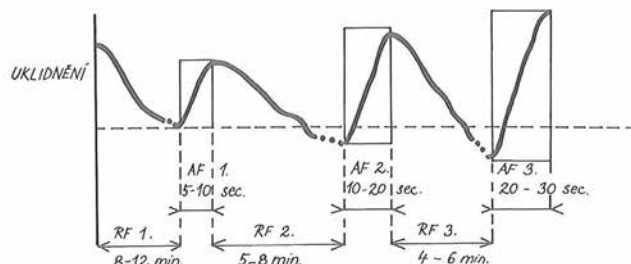
A. Provedeme detailní relaxaci končetin, páteře a vnitřních orgánů nejlépe způsobem, který jsme si dříve nacvičili.

B. Pokračujeme: srdce pulzuje klidně, pravidelně, zdravě. Rozvádí síly a energii do všech částí těla. Položíme pravou ruku na srdeční krajinu a sledujeme tep našeho srdce. Pak vrátíme ruku do relaxované polohy a sledujeme dech. Pak provedeme totéž levou rukou. Je výhodné začínat dominantní paží.

C. Celým tělem vdechujeme a vydechujeme klid.

D. Soustředíme pozornost na kořeny nehtů palců u nohou.

E. Samovolně necháme odplovat naši koncentrovanou mysl od palců před sebe, do prostoru, do klidu, míru a hlubokého kosmického ticha. (Setrváváme v tomto tichu asi 3 minuty.)

Legenda: RF - RELAXAČNÍ FÁZE
AF - AKTIVAČNÍ FÁZE

Graf 1. Schéma průběhu cvičení relaxačně aktivační metody

F. Uvědomujeme si každý vdech a výdech zvlášť. Jsme na břehu moře, všude je ticho a klid. S vdechem rozpínáme celé tělo a s výdechem smršťujeme. Vdechujeme i vydechujeme bez úsilí, s radostí, splýváme s vlastním dechem. Soustředíme se na místo asi 5 cm nad vrcholem lebky. Vnímáme průchod životní energie, procházející od hlavy k páteři a nohám. Pokud možno v jednom okamžiku.

G. Po několika sekundách zatneme ruce v pěst, položíme je na solar plexus tak, aby se dotýkaly a chodidla k sobě přiblížíme tak, aby se vnitřními hranami dotýkala. Kruh životní energie je uzavřen. Pociťujeme, jak energie rozehrívá tělo od nohou k pupku, zatímco na čele a hlavě prožíváme příjemný chlad. Uvědomíme si každý dech a výdech zvlášť a ruce dáme do původní polohy. Sledujeme vdechy a výdechy a v představě se přeneseme před televizní obrazovku. Na ní je nápis: Jsem zdravý a silný, protože správně stojím (sedím, ležím) a rytmicky dýchám. Poté radostně vdechujeme a vydechujeme. Znovu necháme proudit energii od hlavy k nohám (poloha vstoje). Přitom se velmi zvolna otáčíme proti směru chodu hodin. Pripažíme a zvolna se procházíme.

Toto cvičení je možno provádět individuálně i kolektivně. Při kolektivním cvičením prožívají někteří lidé své pocity intenzivněji a zvyšuje se zážitek soudržnosti. Je možno se ještě zamyslet nad tím, že uvedené formulace jsou vlastně autoinstrukce. To je samozřejmě pravda. Někdy provádíme nácvik dokonce s magnetofonovou či video nahrávkou. Cvičící se ale v průběhu nácviku od přímého vlivu instrukcí osvobozuje a jejich koncentrace přechází do oblasti představ.

MACHAČOVA RELAXAČNĚ AKTIVAČNÍ METODA

Pro úplnost zdůrazňujeme, že podstatou relaxačně aktivační metody (dále jen RAM) je **přímá, nezaměřená, neobsahová intervence do dynamiky duševního života, kterou provádí sám cvičenec**. Přičiněním vzniku RAM bylo to, že relaxační a relaxačně koncentrační cvičení mají některé nevýhody. Jsou založeny buď na manipulaci se svalovým napětím (Jacobsonova progresivní relaxace) nebo dýcháním (jóga – pranajámy), nebo na autosugestivních instrukcích (Schultzův trénink). Zpravidla se provádí v praxi bez objektivní kontroly. Zejména není známo, jaký je endokrinní obraz změn v důsledku cvičení, což nedovoluje předvídat, jaké důsledky bude mít v činnosti. Jejich účinek není většinou dost stálý a dynamika aktuálního psychického stavu se brzy vrací k původním projevům stresové reakce.

U techniky RAM nejde o nějaké nepřírozené cvičení ani o projev „síly vůle“. Naopak – energie vůle neumožňuje relaxaci ani dosažení cíle cvičení. Hlavní oblastí efektu RAM jsou představy. Se svalovým napětím a dechem se pracuje jen v době nácviku a postupně vše přechází do oblasti představ.

Konkrétní nácvik probíhá následovně: Na lehátku, nebo slabě podložce ulehcneme na zádech, hlavu je možné mírně podložit. Ruce leží volně podle těla, nohy mírně od sebe, špičky směřují ven. Zavřeme oči a zcela přirozeně dýcháme. Tak odpočíváme 2 až 3 minuty a pozorujeme zážitky z těla. Poté v rytmu dechu napneme svaly v oblasti křížobederní (v projekci pupku vzad) a opět je uvolníme. Pozorujeme, jak se v rytmu dechu rozlévá uvolnění střídavě do nohou, hrudníku, rukou, krku a hlavy. Vrátime se k nohám a celý postup několikrát opakujeme.

Hlavně mějme na mysli: Nezáleží na pořadí přepínání pozor-

nosti, má však být pořád stejné. Ukolem je dosáhnout přeladění zážitku dovnitř těla. Znamením, že jsme toho dosáhli, je zrušení vazeb s vnějším světem na několik vteřin. Je to naprosto nezbytné jak pro emoční přeladění, tak i pro počátek aktivační fáze. Přeladění se projevuje jako libá nálada až euforie a chuť k aktivní činnosti, kterou dosahujeme v aktivační fázi.

Výsledky jsou závislé na kvalitě fází relaxace a aktivace a na jejich správném střídání, jakož i časovém průběhu. Schematicky vidíme průběh RAM na uvedeném grafu.

Duševní relaxace

Po určité době prožíváme relaxaci jako stav před usnutím. Vyspělý cvičenec by však neměl usnout, neboť by cvičení nemohl dokončit. Objevují se různé představy, které se spojují bez časoprostorových souvislostí. Zmenšuje se pohyb očí, slinění, tep a dech se uklidňují. Pak se objeví zážitek „vyprázdněné mysli“. Zde, jak později uvidíme, nasazujeme aktivační fázi. Jestliže nemá po cvičení následovat činnost, můžeme ho ukončit relaxací. Musíme však počítat s jeho krátkodobým účinkem. Efektivnější je provést střídání třech fází relaxačních a třech aktivačních.

Aktivační fáze

Aktivace je součástí RAM, ale zároveň je i částečně samostatná. Jak probíhá aktivační cvičení?

Po dosažení stavu vyprázdněné mysli se nadechneme do hrudníku a vydechujeme proti odporu dýchacího svalstva. Tím se výdech prodlouží a prohloubí. Po provedení několika rychlých vdechů cítíme oživující pocit, někdy mravenčení okolo páteře a příliv tepla do hlavy.

Jak je vidět z přiloženého grafu, relaxační a aktivační fáze se střídají. Přitom zpravidla používáme 3 RF a 3 AF. Zatímco RF trvají řádově minuty a od první ke třetí se zkracují, AF trvají řádově sekundy a od první ke třetí se prodlužují. Nejdůležitější pro dosažení efektu cvičení je třetí AF. Někdy je nutno cvičit více fází, než dosáhneme žádaného účinku. Efekt cvičení trvá 24 až 36 hodin, podle kvality cvičení. Vyspělým cvičencům někdy stačí dvě fáze.

Ukazatelem kvality aktivačních fází je kladné citové zabarvení na počátku fáze. Jestliže v nás zůstává napětí, úzkost, očekávání, pak bylo cvičení nekvalitní. Někdo se může zeptat, co tedy dělat. Rada je jednoduchá. RAM je možné po 2 hodinách opakovat. Není vhodné aktivační fáze prodlužovat, lépe je vrátit se k relaxaci a další aktivační fázi lépe připravit.

Ke kontrole kvality celkového cvičení používáme odborný dojem cvičitele, výsledek laboratorní kontroly a subjektivní výpověď cvičence. Poté hodnotíme ještě efekt činnosti, před níž byla RAM provedena. Často jsem se setkával s otázkou, jak cvičit RAM „když jedou tanky“, nebo „pálí dělostřelectvo“? Protože efekt RAM přetrvává 24 až 36 hodin, je možné cvičit den před plánovanou činností. Výsledky v práci se sportovci, studenty a pacienty s psychosomatickým onemocněním to potvrdily.

Zbývá uvést, kdy zajišťuje kvalita RAM prognosticky nadějný výsledek:

1. Musí být dodržen postup předepsaných psychologických operací (RF a AF);

2. Dosaženo pozitivního emočního ladění, zejména u 3. RF a 3. AF;

3. Laboratorní měření musí potvrdit, že dynamika RAM odpovídá grafu; relaxační fáze jsou od první ke třetí „vyhlazenější“ – křivka nemá spontánní výkyvy, aktivační fáze jsou od první k poslední masivnější. Obecně řečeno – relaxační fáze se během cvičení prohlubují a aktivační fáze se zesilují. Časové parametry jsou rovněž zřejmé z grafu. Poslední aktivační fáze by měla být o 40 % větší než parametry na začátku cvičení. (Zejména bioelektrická aktivita kůže, tepová frekvence a arteriální krevní tlak.)

ZÁVĚR

Toto stručné pojednání si kladlo za cíl demonstrovat uvedené techniky jako zajímavou možnost dalšího zkvalitňování psychologické přípravy vojsk. Podrobnější údaje mohou zájemci získat u autora (adresa v redakci!).

Literatura:

1. Karel Vojáček: *Autogenní trénink*, Avicenum, Praha, 1988.
2. B. Houser: *Hromadné vyladňování psychosomatického stavu*, Bratislava, 1983.
3. Macháčová, H., Macháč, M.: *Emoce a výkonnost*, SPN Praha, 1985.

Na pomoc kázeňské praxi

„K aplikaci ust. § 294 odst. 1 trestního zákona“

Major JUDr. PETR MACHÁLEK

V návaznosti na aplikaci poslední, velmi významné novelizace ustanovení § 294 trestního zákona (dále tr. z.), jsou podle problémů, které přináší praxe, vyslovovány velitelskými orgány požadavky k zaujetí stanoviska k některým z nich. Pokládám proto za účelné se k problematice aplikace ust. § 294 odst. 1 tr. z. podrobněji vyjádřit.

Citované ustanovení mimo jiné taxativně vymezuje okruh činů, které vykazují znaky trestných činů vojenských podle hl. XII. tr. z. a jež nejsou trestným činem, jestliže stupeň jejich nebezpečnosti pro společnost je malý.

Jedná se o trestné činy neuposlechnutí rozkazu podle § 273 odst. 1 a § 274 odst. 1, zprotivnění a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 275 odst. 1, urážky mezi vojáky podle § 276, § 277 odst. 1 a § 278 odst. 1, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podle § 279a odst. 1, vyhýbání se služebnímu úkonu a výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1, svéomocné odloučení podle § 284 odst. 1, porušování povinností dozorců služby podle § 286 odst. 1, porušování povinností služby při obraně vzdušného prostoru podle § 287 odst. 1, ohrožování morálního stavu jednotky podle § 288 odst. 1 a porušování služebních povinností podle § 288a odst. 1 tr. z.

Zařazen je sem rovněž trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 270 tr. z., zařazený jako trestný čin proti brannosti do hl. XI. tr. zákona. V našich podmínkách se jedná především o trestné činy podle §§ 273 odst. 1, 276, 277 odst. 1, 278 odst. 1, 279a odst. 1, 284 odst. 1.

Stěžejním kritériem pro rozhodnutí, zda je možno jednání, vykazující znaky uvedených trestných činů kvalifikovat jako příslušný trestný čin nebo přestupek, je stupeň společenské nebezpečnosti. Ze zákona však přímo nevyplývá, který orgán je příslušný k takovému posouzení. Část velitelských

pro obranu bylo optimální, aby zabezpečovalo ochranu jednotek pluku proti nim a nejefektivnější využití sil a prostředků pluku. K tomu je nutné promyslet různé varianty vedení boje a zvolit takové, které zabezpečují dosažení úspěchu obranného boje.

Zkušenosti z poslední války na Blízkém východě ukázaly, že na činnost velitele pluku a jeho štábu může mít značný vliv radioelektronické rušení zahájené před vypuknutím války a postupné zvyšování aktivity průzkumných a diverzních skupin vysílaných na teritorium státu ještě v době míru. Lze předpokládat, že jejich činnost by vrcholila právě v době zahájení napadení protivníkem.

Při přijímání rozhodnutí k obraně pluku u státní hranice na počátku války bude velitel a štáb využívat znalosti všech objektivně působících činitelů¹⁾, jež ovlivňují přípravu obrany. Přijetí rozhodnutí bude tedy až do zahájení boje představovat proces upřesňování obsahu, posloupnosti a způsobu plnění nařízeného bojového úkolu s přihlédnutím k reálné se vyvíjející situaci.

Jakmile velitel pluku obdrží bojový úkol přistoupí k jeho ujasnění a k hodnocení situace (pozn. aut.: Tato problematika bude předmětem jiného článku), kde zhodnotí objektivní vliv jednotlivých prvků situace. V jeho průběhu si své závěry může ověřit formou dotazů na podřízené náčelníky.

Po hodnocení situace vzniká u velitele pluku představa jak bojový úkol plnit. Tato je již formulována v zámyslu boje.

I když stávající vydání prozatímního Polního řádu řeší obsah zámyslu boje v obraně, z rozboru problematiky obrany pluku u státní hranice do zahájení napadení a ze zkušeností získaných při vševojskových velitelsko-štabních cvičeních a komplexních štabních nácvicích vyplývá, že je nutné, aby ho velitel pluku se svým štábem nepřetržitě upřesňoval (i po přijetí rozhodnutí) a prováděl zejména:

- **přehodnocení** správnosti směru soustředění hlavního úsilí pluku a prostorů, na jejichž udržení závisí odolnost obrany ve vztahu k pravděpodobnému zámyslu protivníka, včetně předpokládaného použití obcházecích, přepadových odřadů, aeromobilních vojsk, taktických vzdušných výsadků a průzkumných diverzních skupin protivníka do obranného úseku pluku a ve vztahu k objektivně měnícím se terénním a časovým podmínkám.

- **stanovení** (výběr) objektů ničení protivníka a upřesnění systému palebného ničení ve vztahu k omezeným možnostem průzkumu a vlastních prostředků. Zejména dělostřelectva pluku při ničení protivníka před předním okrajem obrany a při jeho přechodu ke zteči, v součinnosti s jednotkami územní obrany (jestliže se předpokládá, že válka bude zahájena bez provedení vzdušné operace), nebo i ničení protivníka při přibližování a rozvinování se před předním okrajem obrany pluku (jestliže nebylo vytvořeno zabezpečovací pásmo a nebo se předpokládá zahájení války provedením vzdušné operace protivníka).

- **upřesnění** způsobů ničení protivníka, který se vklíní do obrany ve vztahu k bojovým možnostem pluku, účelnosti provádění protiztečí a způsobu vedení obrany (poziční, pohyblivé, na široké frontě), v zá-

vislosti na zámyslu boje nadřízeného (nadřízených).

- **ustanovení** změn v bojové sestavě a uspořádání obranného úseku pluku v souladu s přehodnoceným směrem soustředění hlavního úsilí obrany, pravděpodobnou silou uskupení protivníka, vlastním bojovým možnostem, změnám terénu ap.

- **určení** lhůt, způsobu a rozsahu prací ženijního budování obranného úseku pluku s využitím předem připravených objektů stálého opevnění a polní obrany.

Po schválení zámyslu boje nadřízeným velitel pluku seznámí své zástupce a náčelníky se svým zámyslem a štáb pokračuje v práci na zpracování rozhodnutí a dalších bojových dokumentů.

Pokud to umožňuje konkrétní situace (vždy při dostatku času), tak je možné provést i **výjezd do prostoru** plánovaného bojového použití pluku a tam, v souladu s terénním, zpřesnit zámysl boje, získat konkrétní údaje o situaci v daném prostoru, jež dále využít v průběhu dalšího plánování boje a při přípravě organizace boje (rekognoskace a součinnosti).

Ve stanovenou dobu (podle časového rozpočtu práce štábu a podle použité metody plánování boje²⁾, tj. postupně nebo souběžně) doloží veliteli pluku určení funkcionáři velitelský a štábu pluku **informační zprávy** o změnách v použití druhů vojsk a služeb s důrazem na jejich bojeschopnost, bojové možnosti a doplněnost.

Velitel pluku může přijímat informační zprávy formou návrhů ke změnám v dřívě přijaté rozhodnutí nebo formou dotazů, popřípadě kombinací obou forem v závislosti na množství času, který je k dispozici.

Mnohé údaje o situaci budou veliteli pluku zpravidla známy a nebude je vyžadovat v plném rozsahu. Při ohraničeném množství času je nebude přijímat vůbec. Avšak současně s tímto bude vyžadovat provedení upřesněných propočtů a kalkulací zejména ke zdůvodnění času potřebného k přesunu a zaujetí bojové sestavy, doby potřebné k dosažení pohotovosti k obraně, požadovanému stupni ženijního budování obrany, poměrů sil, možností palebného ničení zejména obranných cílů protivníka a všestranného zabezpečení pluku, aby vybral nejúčelnější variantu vznikajícího rozhodnutí.

Štáb pluku připravuje v této době (a průběžně zpřesňuje) veliteli pluku podrobné zhodnocení možností protivníka, cíl jeho činnosti, síly a prostředky, které může použít s přihlédnutím ke kapacitám hraničních přechodů a taktických směrů, směry útoku, pr. vedení manévru ap.

Spolu s tím navrhuje i adekvátní opatření, např. potřebu sil a prostředků na daných taktických směrech, kdo, kdy a kam je vyčlenit, období a úkoly palebného ničení protivníka, manévry zátarasy, požadavky na zásahy nadřízeného, návrh na rozdělení odpovědnosti jednotlivých velitelů jednotek za přesně vymezené prostory (objekty) a na jejich vzájemnou součinnost při společném ničení protivníka aj.

Po dokončení rozhodnutí na mapě informuje velitel pluku své zástupce a podřízené náčelníky o jeho obsahu, zdůrazní především změny v zámyslu boje, v bojových úkolech podřízených, vydá bojový rozkaz a po-

kyny k organizaci všestranného zabezpečení boje, sociálního řízení, velení a ke kontrole připravenosti jednotek k plnění bojového úkolu.

Dále je zpravidla prováděna organizace boje (rekognoskace a organizace součinnosti).

Úkoly podřízeným jednotkám jsou stanovovány v souladu s metodou plánování boje a podle časového rozpočtu práce velitele a štábu pluku s využitím upravené metody práce velitele a štábu pluku.

V případě, že je dostatek času a velitel a štáb pluku pracují podle zásad metody postupného plánování (dříve organizace) boje, tak se po dokončení rozhodnutí a po seznámení se s ním štábem vydává podřízeným jednotkám **bojový rozkaz** (bojová nařízení).

(Pozn. aut.: V prozatímním vydání Polního řádu jsou uvedeny metody postupné a souběžné organizace boje, avšak při jeho ověřování v praxi se ukazuje, že obsahu této činnosti více odpovídá pojem „plánování“ místo pojmu „organizace“).

Jestliže je však nedostatek času a velitel a štáb pluku pracují podle zásad metody souběžného plánování (dříve organizace) boje, tak se, po schválení zámyslu boje nadřízeným a po seznámení zástupců a náčelníků s ním, vydávají podřízeným jednotkám **předběžná bojová nařízení**.

Upřesněné bojové úkoly tedy mohou být jednotkám pluku stanovovány v závislosti na době trvání přípravy obrany a metodě plánování obrany buď formou bojového rozkazu (bojových nařízení) nebo předběžných bojových nařízení a bojových nařízení.

Při dostatku času na organizaci boje bude bojový rozkaz zpravidla vydáván velitelem pluku osobně. Velitelé jednotek se jeho vydání (v závislosti na situaci) mohou zúčastnit. To veliteli pluku především umožňuje:

- na místě prověřit znalost jeho obsahu s důrazem na pochopení obsahu pozmeněných bojových úkolů všemi veliteli jednotek,

- do detailu objasnit souvislosti bojových úkolů podřízených jednotek se zámyslem boje a způsobem jeho vedení ve variantách součinnosti,

- vysvětlit otázky všestranného zabezpečení boje a organizace velení,

- prosadit u podřízených správnou posloupnost a obsah činnosti k realizaci svého rozhodnutí.

Štáb pluku přitom průběžně zapracovává změny do bojové dokumentace a to nejen na základě obdrženého bojového úkolu, ale i vzhledem k reálnému vývoji situace. Spolu s upřesňováním bojových dokumentů kontrolují určení příslušníci štábu pluku u podřízených jednotek pochopení změn v upřesněných bojových úkolech, prosazují jejich realizaci a poskytují podřízeným pomoc. Pozornost zaměřují zejména na časovou a prostorovou zladěnost jednotlivých opatření podřízených velitelů jednotek.

Použitá literatura:

1. Kolektiv Institutu výzkumu operačního umění: *Výchozí podmínky pro obranu státu a analýza soudobých možností přípravy a vedení obranné operace*, VA Brno, 1991, ev. č.: 11181.

2. Prozatímní vydání Polního řádu *Všeob-Ř-2*, FMO Praha, 1991.

Vedení bojové činnosti

pozemním vojskem vyspělých armád

Podplukovník Ing. JAROSLAV MASNIČÁK

Redakce se rozhodla postupně zařadit několik vybraných informací o základních a zvláštních druzích vedení bojové činnosti pozemním vojskem vyspělých armád, které mohou sloužit pro poučení a inspiraci příslušníků AČR. Informace budou mít převážně podobu schémat, s krátkým vysvětlujícím textem, s cílem dosáhnout vyšší názornosti a přehlednosti v dané problematice.

Jako první je zařazena informace o základních druzích vedení bojové činnosti pozemním vojskem USA, kde jsou aplikovány nejmodernější poznatky současné vojenské vědy a praxe.

Cílem je podat čtenáři ucelený základní přehled současných názorů na danou problematiku. Informace v sobě odrážejí aspekty rychlého vývoje v této oblasti a zároveň poskytují ujednocující pohled na základní pojmy a používanou terminologii.

Pozemní vojsko USA

Pozemní vojsko USA je vysoce moderní a dobře vycvičenou složkou ozbrojených sil, disponující těžkými, lehkými a speciálními svazky a útvary, které jsou schopny pružně a rozhodně plnit stanovené úkoly kdekoli a kdykoli.

Pro činnost pozemního vojska USA je určující vojenská doktrína AirLand Battle (ALB) – „Kombinovaný vzdušný a pozemní boj“. V ní jsou, mimo jiné, stanoveny základní podmínky pro dosažení úspěchu v boji a operaci.

Základní podmínky:

- Iniciativa
- Pružnost
- Součinnost
- Hloubka

Další, rozšiřující podmínky:

- Univerzálnost
- Nepřetržitost
- Rychlost

Iniciativou se rozumí schopnost vytvářet nebo měnit prů-

běh bojové činnosti. Vyžaduje schopnost předvídat činnost protivníka i vlastních vojsk. Lze ji získat a udržet jen útokem. Je považována za základní podmínku.

Pružností se rozumí schopnost působit rychleji než protivník a tím snížit vyčerpávání vlastních vojsk. Vyžaduje nepřetržitý průzkum, schopnost improvizovat, rychlý přenos informací a vytváření optimální organizace vojsk.

Součinností se rozumí zladění činnosti vojsk co do času, prostoru a cíle. Je považována za nesložitější zásadu, a to jak z hlediska pochopení, tak i realizace.

Hloubkou se rozumí rozšíření bojové činnosti v prostoru, čase a zdrojích. Ovlivňuje tempo útoku nebo odolnost obrany.

Univerzálností se rozumí schopnost působení kdekoli, v jakémkoliv druhu konfliktu a v jakémkoliv druhu boje (operace).

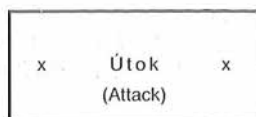
Nepřetržitostí se rozumí schopnost současného působení na zemi i ve vzduchu.

Rychlostí se rozumí schopnost okamžité reakce na možné podněty ohrožení.

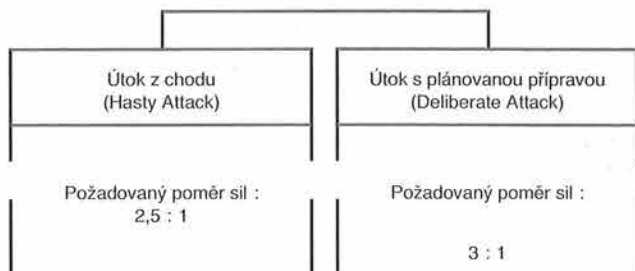
Vedení pozemního vojska USA rozlišuje tři základní druhy vedení bojové činnosti.

1. Útok (Attack)
2. Obrana (Defense)
3. Ústup (Retreat)

Útok je považován za základní a rozhodující druh bojové činnosti, za hlavní prostředek, jak vnutit protivníkovi svou vůli.

Způsoby vedení útoku

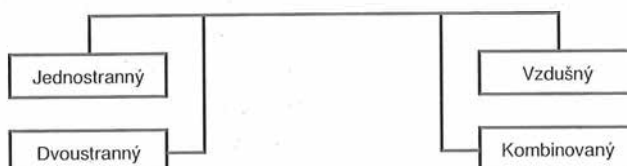
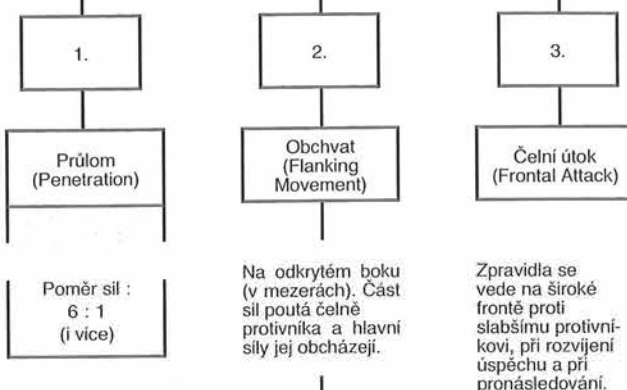
Preferovaný !

Cílem útoku z chodu je:

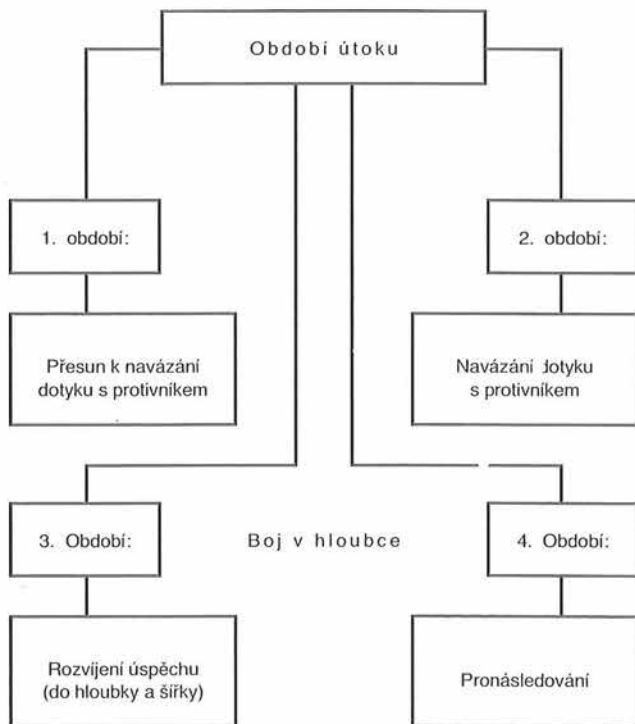
- zničit protivníka dříve, než stačí soustředit své síly a prostředky,
- zabránit vybudování odolné obrany.

K útoku s plánovanou přípravou se přistupuje jen v případě, že nemůže být využit útok z chodu!

Hlavní formy (podoby) útoku

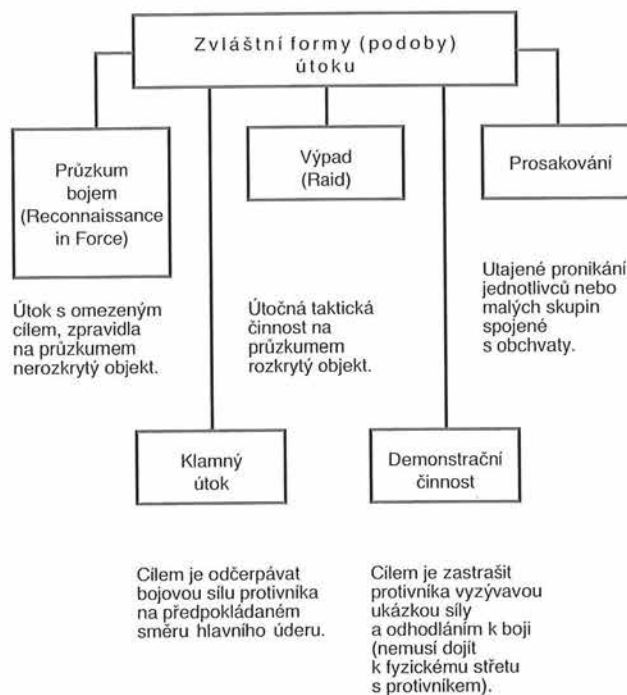
Období útoku

Snaha vyhybat se silným ohniskům odporu.

Snaha o úplnou fyzickou likvidaci protivníka.

Zvláštní formy (podoby) útoku

(V příštím čísle najdete pokračování o způsobech a formách vedení obranného boje pozemním vojskem USA.)

Velitelská příprava

velitelů průzkumných orgánů

(dokončení z čísla 11/1993)

Plukovník ALOIS BENEŠ

○ Cvičení 2.

Učební cíl: Zdokonalit velitele průzkumných čet v rozhodovacím procesu při řešení situací vzniklých při vedení průzkumu SPzH.

- Učební úkoly:**
1. Organizace pozorování přístupových cest protivníka.
 2. Průzkum předstunutých jednotek a hlavních sil protivníka.
 3. Průzkum důležitých palebných prostředků protivníka.
 4. Průzkum druhých sledů a záloh.

Metoda: Skupinové cvičení.
Doba: 4 výcvikové hodiny.

Organizační a metodické pokyny:

Při procvičování jednotlivých učebních úkolů musí řídící cvičení dodržovat zásadu – nevnučovat podřízeným své vlastní rozhodnutí předpokládané plánem provedení cvičení. Musí se snažit najít optimální řešení ze všech, která byla cvičícími přednesena a nesvazovat jejich iniciativu.

Řešení, odpovídající nejvíce dané situaci, přebírá řídící cvičení jako základ pro další průběh cvičení. Při rozboru jednotlivých řešení je nutné věnovat pozornost nejen obsahové stránce, ale i stylizaci, jasnosti a stručnosti rozhodnutí, rozkazů a hlášení.

Neodpovídá-li řešení cvičících těmito požadavkům nebo je nereálné, uvede řídící cvičení autorské řešení jako ukázkové. Je nutné mít na zřeteli, že konečné řešení učebního úkolu musí být zdůvodněné.

Průběh cvičení

Úvod (20 minut)

Řídící cvičení se přesune se cvičícími do

prostoru zahájení cvičení (trig. 540.0 – viz obr. 1., V. P. č. 11/93), kde:

- oznámí téma, cíl a učební úkoly
- prověří připravenost cvičících k výcviku
- nařídí provést topografickou orientaci
- nařídí zopakovat bojový rozkaz
- uvede cvičící do taktické situace.

1. Organizace pozorování přístupových cest protivníka (30 minut)

Řídící cvičení vydá situaci:
„SPzH č. 1 se během přesunu nestřetla s protivníkem a stanoveného prostoru trig.

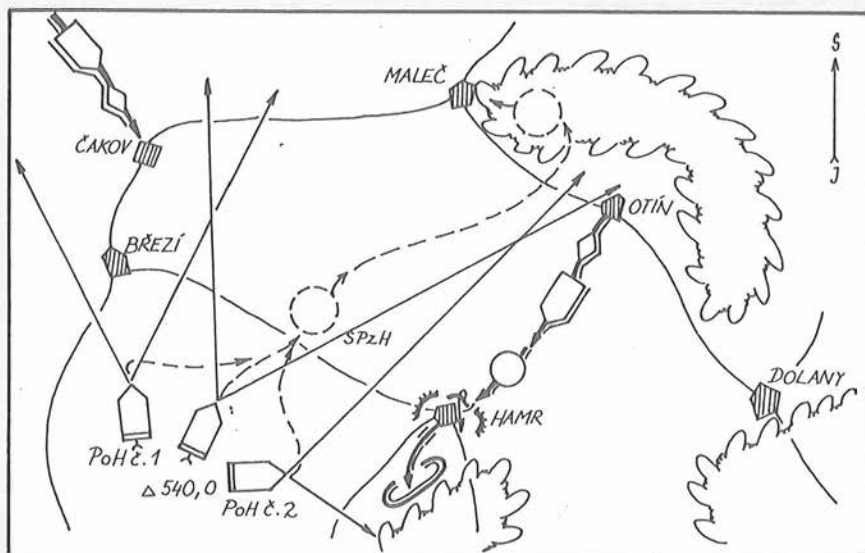
540.0 (j. BŘEZÍ) dosáhla v nařízenou dobu. K dosažení pohotovosti má ... minut.

Z informace nadřízeného je veliteli SPzH č. 1 známo, že vlastní vojska vedou boj s protivníkem asi 13 km severně ČAKOV“.

Činnost cvičících:

▲ **Zhodnocení situace** – Protivník může dosáhnout prostoru činnosti SPzH předstunutými jednotkami asi za 2 hodiny, hlavními silami za 3 až 4 hodiny. Průzkum protivníka je možné očekávat v krátké době.

▲ **Rozhodnutí** – Urychleně zaujmout plá-

Obr. 2. (Ke cvičení 3, 2. učební úkol.)

nované pozorovací stanoviště, upřesnit v terénu úkoly pozorovacím hlídkám, záložní pozorovací stanoviště, bojové zabezpečení a týlový prostor. Hlásit dosažení pohotovosti k plnění úkolu.

2. Průzkum předsunutých jednotek a hlavních sil protivníka (40 minut)

Rídící cvičení vydá situaci:

„V ... hodin zjištěn a napaden palbou vlastních jednotek průzkum protivníka východně HAMR.“

V ... hodin zaútočily mechanizované jednotky na OT s tanky na osady DOLANY, HAMR. Naše jednotky pod silným tlakem protivníka odešly směrem jižním.

Velitel 1. družstva hlásí pohyb ... tanků a OT z osady ČAKOV na BŘEZÍ.

Starší operátor PSNR velitele SPzH hlásí pohyb velkého množství cílů v osadě MALEČ.

Velitel 2. družstva hlásí zaujímání palebného postavení dělostřelectva na západním okraji lesa jižně HAMR.

Z prostoru BLATNÁ je slyšet hukot pásové techniky.“

Činnost cvičících:

▲ **Zhodnocení situace** – Protivník předsunutými jednotkami postupuje bojem směrem jižním. Hlavní síly dosáhly čáry BLATNÁ, MALEČ, ČAKOV. Dělostřelectvo zaujímá postavení k podpoře boje předsunutých jednotek.

▲ **Rozhodnutí** – Zjištěné zprávy okamžitě hlásit v pořadí:

- dělostřelectvo
- čela hlavních sil
- sílu a složení předsunutých jednotek.

Úkol plnit z dosavadního prostoru a zjišťovat:

- sílu, složení a směr přesunu hlavních sil
- pátrat po důležitých palebných prostředcích protivníka.

3. Průzkum důležitých palebných prostředků protivníka (40 minut)

Rídící cvičení vydá situaci:

„SPzH č. 1 se vzhledem k nebezpečí prozrazení přesunula po setmění do lesa jihovýchodně MALEČ, kde pokračuje v plnění původního úkolu.“

V ... hodin obdržel velitel SPzH tento úkol:

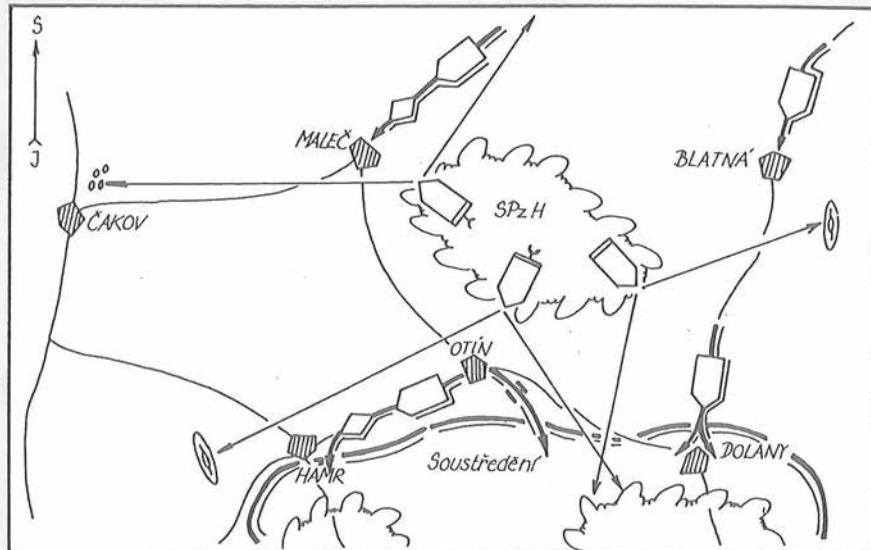
- provést průzkum v prostoru severozápadně DOLANY a zjistit přítomnost a rozmístění palebných prostředků protivníka. Výsledek hlásit do ... hodin.
- pokračovat v pozorování přísunových cest na MALEČ a ČAKOV.

Zjišťovat přísun druhých sledů a záloh.“

Činnost cvičících:

▲ **Zhodnocení situace** – Protivník po setmění utajeně přesunul dělostřelectvo do prostoru severozápadně DOLANY a přísunuje další jednotky z hloubky.

▲ **Rozhodnutí** – SPzH rozdělit na dvě části. Jedna část s velitelem SPzH provést urychleně průzkum rozmístění dělostřelectva severozápadně DOLANY. Druhá část pokračovat v pozorování přístupových cest a zjišťovat přísun druhých sledů a záloh.

Obr. 3. (Ke cvičení 3, 3. učební úkol.)

4. Průzkum druhých sledů a záloh (45 minut)

Rídící cvičení vydá situaci:

„V ... hodin dosáhla čela pochodových proudů tanků, mechanizované pěchoty a dělostřelectva protivníka čáry BLATNÁ, MALEČ, ČAKOV.“

V ... hodin se pochodové proudy protivníka zastavily a zaujaly prostor DOLANY, BŘEZÍ, PERNEK, RAJEC.

V ... hodin projíždí záde pochodových proudů osadami BLATNÁ a ČAKOV.“

Činnost cvičících:

▲ **Zhodnocení situace** – Protivník v noci přisunul druhé sledy (zálohy) z hloubky a soustřeďuje je v prostoru ... Podle typů bojové techniky a označení na technice se jedná o ...

▲ **Rozhodnutí** – Hlásit:

- ukončení přesunu a zaujetí prostoru soustředění
- sílu, složení a příslušnost přisunutých záloh protivníka.

Zůstat v dosavadním prostoru a organizovat průzkum soustředění protivníka. Zjišťovat případný přísun dalších záloh.

○ Cvič. ú 3

Dvoustupňové velitelské cvičení v terénu se spojovacími prostředky s veliteli průzkumných čet a družstev

Učební cíle:

1. Zdokonalit velitele čet v rychlém a samostatném rozhodování za složité a rychle se měnící situace a v řízení podřízených velitelů krátkými a obsahově správnými rozkazy.
2. Zdokonalit velitele družstev v organizaci a vedení průzkumu pozorování a v rychlém a přesném předávání výsledků průzkumu.
3. Procvičit velitele ve vele-

ni a předávání zpráv spojovacími prostředky.

- Učební úkoly:**
1. Organizace pozorování přístupových cest protivníka.
 2. Průzkum předsunutých jednotek a hlavních sil protivníka.
 3. Průzkum důležitých palebných prostředků protivníka.
 4. Průzkum druhých sledů a záloh.

4 až 6 výcvikových hodin.

Organizační a metodické pokyny:

Při tomto zaměstnání může být řídicím cvičením velitel průzkumného útvaru nebo jeho zástupce a pomocníkem řídicího velitel průzkumné roty, který řídí velitele družstev.

Rídící cvičení určí velitele čet do funkce velitele SPzH č. 1 a velitele družstev zařadí do SPzH. Současně je vybaví spojovacími prostředky tak, aby bylo zabezpečeno řízení velitelů družstev veliteli čet (SPzH). Řízení velitelů SPzH provádí řídicí cvičení svojí rádiovou stanicí.

Činnost protivníka může být znázorněna terčí a maketami, rozehrout situace velitelům pozorovacích hlídek, kterou provede pomocník řídicího cvičení nebo kombinací obou způsobů.

Velitelé čet, zařazení do funkce velitele SPzH č. 1, na základě úkolu nadřízeného a situace hlášené veliteli družstev, přijímají rozhodnutí, vydávají rozkazy velitelům družstev a hlásí výsledek průzkumu nadřízenému. Tímto způsobem jsou procvičovány jednotlivé učební úkoly.

Průběh cvičení

1. Organizace pozorování přístupových cest protivníka

Rídící cvičení nařídí ve výchozím místě velitelům čet provést topografickou orienta-

ci, zopakovat bojový rozkaz a uveďte cvičící do taktické situace. Určí je do funkce velitele SPZH č. 1.

Velitelé SPZH po provedení topografické orientace a zopakování bojového rozkazu předají rádiovou stanicí hlášení o dosažení stanoveného prostoru a upřesní úkoly velitelům pozorovacích hlídek (velitelům družstev). Hlásí nadřazenému pohotovost k plnění úkolu.

Příklad:

„Četři ... vaše družstvo, jako pozorovací hlídka č. 1, zaujme a do ... hodin upraví a zamaskuje pozorovací stanoviště v prostoru ... Z pozorovacího stanoviště budete vést průzkum pozorováním v pozorovacím sektoru vpravo ... vlevo ... s úkoly ...“

Zvláštní pozornost věnovat ...

Orientační body ...

Záložní pozorovací stanoviště v prostoru ... které upravit v době ... Technické prostředky průzkumu využívat v době/interválu ... ze stanoviště ...

Výsledky průzkumu předávat každých ... minut, počínaje ... hodin (spojovací prostředek). Důležité zprávy předávat ihned.

Pozorování zahájit v ... hodin.

Heslo ... signály ...

Mé stanoviště ...“

Velitelé pozorovacích hlídek zapíší úkol do deníku pozorování, zaujmou pozorovací stanoviště, zpracují schéma orientačních bodů a hlásí spojovacím prostředkem zahájení plnění úkolu.

Pomocník řídicího cvičení kontroluje činnost velitelů pozorovacích hlídek.

2. Průzkum předsumutých jednotek a hlavních sil protivníka (Obr. 2)

Pomocník řídicího cvičení postupně upřesňuje v terénu velitelům pozorovacích hlídek cíle a činnost protivníka.

Velitelé pozorovacích hlídek výsledky průzkumu zapíší do deníku pozorování a spojovacím prostředkem hlásí velitel SPZH.

Příklad:

„PoH č. 1, čas ... od OB ... směrem po komunikaci na OB ... se přesunuje 10 tanků a 3 OT, typ ...“

„PoH č. 2, čas ... od OB ... směrem na OB ... se přesunují 3 OT, typ ... Z osady ... jsou napadeny palbou, jedno OT je zničeno (zasazeno), ostatní ustupují směrem východním.“

Čas ... z OB ... na OB ... se rozvíjí 11 OT a 4 tanky, typ ... a útočí na osadu ... Naše jednotky ustupují směrem jižním.

Čas ... od OB ... směrem po komunikaci na OB ... se přesunují 4 houfnice typ ... a na sz. okraji lesa zaujímají palebná postavení.

Čas ... OB ... zjištěn pohyb velkého množství cílů.“

Velitelé SPZH osobně prověří zprávy velitelů pozorovacích hlídek a upřesňují jim úkoly pro pozorování. Výsledky průzkumu zakreslují do mapy a hodnotí. Určí souřadnice dělostřelectva, sestaví zprávu a předají ji spojovacím prostředkem nadřazenému (řídicímu cvičení). Na základě vzniklé situace a možnosti prozrazení SPZH žádají nadřazeného o povolení změny stanoviště a zaujetí prostoru jihovýchodně MALEČ.

Řídicí cvičení kontroluje činnost cvičících velitelů SPZH a správnost předávaných hlášení.

Nařídí změnit stanoviště a plnit úkoly z prostoru jihovýchodně MALEČ.

3. Průzkum důležitých palebných prostředků protivníka (Obr. 3)

Při procvičování tohoto učebního úkolu je vhodné značkovat palebné prostředky pomocí terčů a maket.

Řídicí cvičení předá spojovacím prostředkem velitelům SPZH úkol:

„Do ... hodin provést průzkum prostoru severozápadně DOLANY a zjistit přítomnost, rozmístění a typ palebných prostředků protivníka. Pokračovat v pozorování přístupových cest na směru MALEČ, ČAKOV a MALEČ. OTÍN s úkolem zjišťovat přísun druhých sledů a záloh.“

Velitelé SPZH po obdržení doplňkového rozkazu si ujasní úkol, zhodnotí situaci a vydají rozkazy podřízeným.

Příklad:

„První družstvo bude pokračovat v plnění původního úkolu. Moje osádka s 2. družstvem provede průzkum prostoru sz. DOLANY s úkolem do ... hodin zjistit přítomnost, rozmístění a typ palebných prostředků ...“

Přesun provést po ose ... v sestavě ... V prostoru ... zaujme 2. družstvo pozorovací stanoviště v cípu lesa s pozorovacím sektorem vpravo ... vlevo ... Další úkoly upřesním na místě.

Po splnění úkolu provést přesun zpět po ose ... v sestavě ... Při prozrazení činnosti zaujmout prostor ... a spojení s 1. družstvem provést v prostoru ...

Výsledky průzkumu předávat v intervalech ... počínaje ... hodin rádiovou stanicí ... podle varianty ... 1. družstvo v intervalech ... počínaje ... hodin podle varianty ...

Pohotovost k vyrazení ... hodin, prostoru sz. DOLANY dosáhnout v ... hodin, úkol plnit od ... hodin.

Zástupce – velitel ... družstva.“

Pomocník řídicího cvičení se s veliteli družstev přesune do stanoveného prostoru a vydá značkovací signál k imitaci cílů. Postupně rozehrává jejich průzkumové příznaky.

Velitelé družstev po upřesnění úkolu zaujmou stanovená pozorovací stanoviště a provádějí průzkum pozorováním. Zjištěné cíle (objekty) po zapsání do deníku pozorování hlásí veliteli SPZH.

Velitelé SPZH prověří zprávy velitelů družstev a upřesňují jim úkoly pro pozorování. Výsledky průzkumu zakreslují do mapy a hodnotí. Po zjištění souřadnic cílů sestaví zprávu a předají nadřazenému (řídicímu cvičení).

4. Průzkum druhých sledů a záloh (Obr. 4)

Řídicí cvičení vydá spojovacím prostředkem velitelům SPZH situaci:

„Z odposlechu zpráv vzdušného průzkumu v ... hodin zjištěny pochodové proudy tanků, obrněných transportérů a dělostřelectva ve směru na BLATNÁ a MALEČ.“

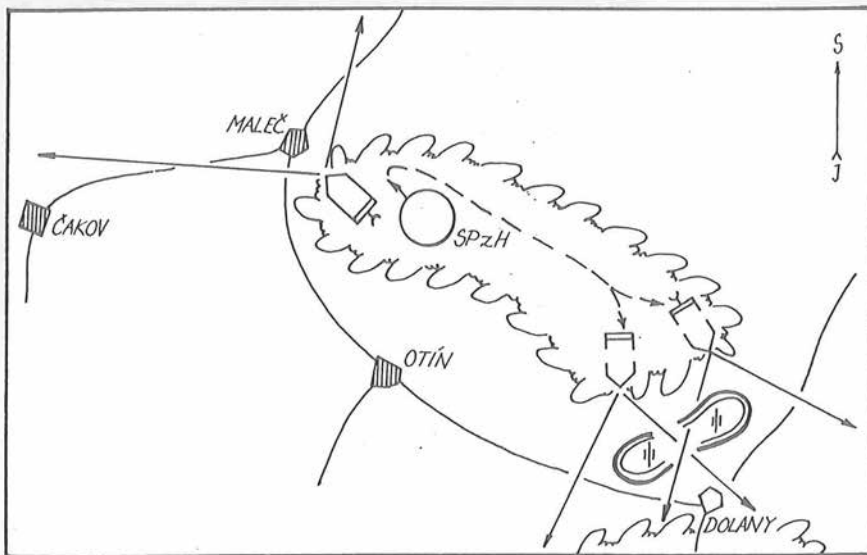
Velitelé SPZH upřesní úkoly velitelům družstev k organizaci průzkumu pozorováním na jednotlivých směrech.

Pomocník řídicího cvičení rozehrává velitelům družstev na jednotlivých směrech počty techniky a její průzkumové příznaky.

Velitelé družstev zjištěné cíle (objekty) hlásí veliteli SPZH.

V další části tohoto učebního úkolu lze procvičit situaci:

- provedení léčky SPZH
- průzkum prostoru soustředění
- napadení SPZH protivníkem ap.

Obr. 4. (Ke cvičení 3, 4. učební úkol.)

Čís. pov.	Povely	da	li	So	pozorování							
					8	7	6	5	4	3	2	1
1.	OHŘE 11, str 1c, c 107, rl, tsth, zls, n3, vjs, 4d, 1r, pal	315	30-07	hs -1-46					p 100			
2.	pal	+13		-0-31					+			
3.	pal	-15		-0-19					1 15 —			
4.	pal	+5		+0-14					p 4 —			
5.	c, 2nr, pal	+5		+0-04					většina +			
6.	4r, pal	-2		-0-02					cíl zničen			
7.	pst, hs											
8.	zastřílené prvky	381	30-07	hs -1-80								

BA ≠ BC. tzn. vychází se ze skutečnosti, že topografické dálky cíle a výbuchu měřené z palebného postavení se liší pouze nepatrně):

$$\beta = \alpha \cdot \frac{d_v}{D_{1c}} \cdot \cos i - \Delta d \cdot \frac{\sin i}{0,001 D_{1c}} \quad (2)$$

Δd představuje rozdíl pozorovacích dálek výbuchu a cíle. z čehož vyplývá, že uvedené vzorce umožňují počítat opravy při zastřílení cíle pomocí dálkoměru. Budeme-li za rozdíl Δd považovat příslušný skok v dálce (příslušnou vidlici) stanovený pravidly střelby pro zastřílení rámováním (první vidlice – 200 m. vidlice – 100 m. 50 m ap.). můžeme uvedené vzorce využít beze změny i pro tento druh zastřílení.

Využití těchto vzorců při zastřílení při určování prvků střelby náhradními prostředky je však v praxi méně výhodné. **proto se opravy určují:**

- výpočtem pomocí redukčního poměru a stranového skoku (pouze při $i < 5-00$).
- graficky na přístroji pro řízení palby.
- na sčítači.

Pro určování oprav na sčítači DS vz. 88 bylo nutné vzorce (1) a (2) částečně upravit tak, aby příprava sčítače k určování oprav byla co nejjednodušší.

Místo dálky výbuchu (d_v) se při přípravě sčítače použije pozorovací dálka cíle (d), tzn. vyjde se z předpokladu, že $d_v \approx d$. Toto zjednodušení umožňuje připravit sčítač do zahájení střelby (do prvního pozorování), ihned po určení D_{1c} , d. i. Je samozřejmé, že uvedené zjednodušení má za následek chyby při určování oprav, které rostou se zvětšováním úhly výbuchu od cíle a se zvětšováním pozorovacího úhlu (i). Tyto chyby jsou však poměrně malé a v praxi přípustné.

Vzhledem k tomu, že na sčítači nejsou stupnice sinus a cosinus,

vyjádří se tyto funkce prostřednictvím jiných trigonometrických funkcí (cosecans a secans):

$$\sin i = \frac{1}{\operatorname{cosec} i} ; \cos i = \frac{1}{\sec i} ;$$

$$\sin i = \frac{\sin i \cdot \cos i}{\cos i} = \frac{\operatorname{tg} i}{\sec i} ;$$

$$\cos i = \frac{\cos i \cdot \sin i}{\sin i} = \frac{\operatorname{cotg} i}{\operatorname{cosec} i}$$

$$\text{potom } \Delta D = -AC = -\left(\Delta D \cdot \frac{1}{\sec i} + \alpha \cdot \frac{0,001 d}{\operatorname{cosec} i} \right) \quad (3)$$

$$\Delta S = -AV = -\beta = \Delta d \cdot \frac{\operatorname{tg} i}{0,001 D_{1c} \cdot \sec i} - \alpha \cdot \frac{0,001 d}{\operatorname{cosec} i} \cdot \frac{\operatorname{cotg} i}{0,001 D_{1c}} \quad (4)$$

Při použití předepsaného postupu práce na sčítači pro zastřílení rámováním při velkém pozorovacím úhlu lze na levém kruhu určovat pouze opravu dálky, pomocí níž se přivádí výbuch na pozorovací přímkou. Realizací této opravy často dojde ke značnému „posunutí“ dalšího výbuchu od cíle, což má za následek nutnost dalších oprav a dochází tedy k prodlužování doby plnění palebného úkolu i ke zvýšení spotřeby střel.

Vydeme-li z výše uvedeného předpokladu, že za rozdíl Δd budeme považovat příslušný skok v dálce při rámování cíle do vidlice, můžeme pro zastřílení rámováním beze změny používat stejný postup jako pro zastřílení pomocí dálkoměru. Tím se zároveň zjednoduší použití sčítače, neboť odpadá nutnost znalosti dalšího specifického postupu, přičemž se zároveň zefektivní plnění palebného úkolu. Ke změně ve skutečnosti dojde pouze v postupu přípravy u levého kruhu. U pravého kruhu byl a i zůstává postup stejný jako při zastřílení pomocí dálkoměru.

Je nutné dále vidět, že při tomto postupu přípravy sčítače je příprava pravého a levého kruhu obdobná a liší se v podstatě pouze v jediné dílčí operaci a to ve druhé v pořadí. Proto lze pravý a levý kruh připravovat u převážné většiny úkonů téměř souběžně, což má významný vliv na časový faktor.

Podstata přípravy sčítače pro zastřílení rámováním při velkém pozorovacím úhlu spočívá:

- u levého kruhu – ve vytvoření (přípravě) koeficientu oprav směru a jemu odpovídajícího koeficientu oprav dálky, který slouží k přivedení výbuchu na pozorovací přímku, přičemž se současně určuje oprava dálky, a to i při pozorování pouze úchyly výbuchu od cíle ve směru
- u pravého kruhu – ve vytvoření (přípravě) koeficientu oprav směru, pomocí něhož vyjádříme velikost příslušné vidlice (skoku) ve směru (pozorovací přímce) a jemu odpovídajícího koeficientu oprav dálky k udržení výbuchu na pozorovací přímce po odpozorování znaku výbuchu.

Je nutno si uvědomit, že velikost první vidlice po pozorovací přímce se bude značně měnit, protože závisí nejen na chybách určení prvků střelby, ale i na velikosti pozorovacího úhlu. Z důvodu zjednodušení pravidel střelby byla stanovena velikost první vidlice po pozorovací přímce pro drážkované dělostřelectvo 200 m (obdobně jako v dálce). Provedení takového skoku ve směru zpravidla zabezpečí zarámování cíle.

Opravy dálky a směru se určují následovně:

– na pravém kruhu se určí dílčí opravy dálky a směru podle potřebného skoku (úchyly) výbuchu v dálce, tzn., že se řeší první sčítance vzorců (3) a (4):

$$\Delta D' = \Delta d \cdot \frac{1}{\sec i} \quad a \Delta S' = \Delta d \cdot \frac{\operatorname{tg} i}{0,001 D_{1c} \cdot \sec i} \quad (5)$$

– na levém kruhu se určí dílčí opravy dálky a směru podle úchyly výbuchu ve směru, tzn., že se řeší druhé sčítance vzorců (3) a (4):

$$\Delta D'' = \alpha \cdot \frac{0,001 d}{\operatorname{cosec} i} \quad a \Delta S'' = \alpha \cdot \frac{0,001 d}{\operatorname{cosec} i} \cdot \frac{\operatorname{cotg} i}{0,001 D_{1c}} \quad (6)$$

Dílčí opravy se zapisují do tabulky ve spodní části sčítače a sečtením se získají celkové opravy dálky a směru pro další povel:

$$\Delta D = \Delta D' + \Delta D'' \quad a \quad \Delta S = \Delta S' + \Delta S''$$

Použitím logaritmických stupnic se na sčítači provádí místo násobení (dělení) grafické sčítání (odečítání) logaritmů násobených (dělených) veličin.

Postup práce na sčítači při zastřílení rámováním

Příklad:

Velitel 1. baterie 122 mm HD-30 (OHŘE 1) obdržel úkol zničit nekrytý radiolokátor. Rozhodl se splnit úkol 1. četou, prvky střelby určit zkrácenou přípravou s využitím výsledků předcházejícího zastřílení, zastřílení rámováním, opravy určovat na sčítači DS vz. 88. Zastřílené opravy pro n 3:

$$\Delta D_{1c} = +100 \text{ m}; \quad \Delta S_{1c} = +0-10$$

1. Zkrácenou přípravou bylo určeno:

$D_{1c} = 6200$, $S_{01c} = \text{hs-1-56}$, $\epsilon_c = +0-06$, $d = 2400 \text{ m}$, $i = 6-00$, baterie vpravo.

2. Určení počítaných prvků:

$D_{1c} = D_{1c} + \Delta D_{1c} = 6200 + 100 = 6300 \sim 375 \text{ dc}$
 $li = 30-00 + \epsilon_c + \Delta \alpha_r = 30-00 + 0-06 + 0-01 = 30-07$
 $S_{01c} = S_{01c} + \Delta S_{1c} = \text{hs-1-56} + 0-10 = \text{hs-1-46}$
 $\Delta X_{dc} = 11 \text{ m}$.

Povel velitele baterie: „OHŘE 11, strl 1c, provedte 11, c 107, rl, tsth, n 3, da 375, li 30-07, hs-1-46, vjs, 4d, 1 r pal, zde OHŘE 1!“

3. Příprava sčítače pro zastřílení rámováním

(podle schématu pro zastřílení pomocí dálkoměru – obr. 2)

Levý kruh:

- a) Červenou rysku ztotožnit s hodnotou $i = 6-00$ na stupnici cosec.
- b) Proti hodnotě $d = 2400 \text{ m}$ na číselné stupnici zakreslit na kruh rysku ΔD .
- c) Posunout rysku ΔD proti hodnotě $D_{1c} = 6200 \text{ m}$ na číselné stupnici a proti hodnotě $i = 6-00$ na stupnici cotg zakreslit na kruh rysku ΔS .
- d) Posunout rysku ΔD proti hodnotě $\Delta X_{dc} = 11 \text{ m}$ na číselné stupnici a proti ① na číselné stupnici zakreslit na kruh rysku ΔD_{dc} .

Pravý kruh:

- a) Červenou rysku ztotožnit s hodnotou $i = 6-00$ na stupnici sec.
- b) Proti ① na číselné stupnici zakreslit na kruh rysku ΔD .
- c) Posunout rysku ΔD proti hodnotě $D_{1c} = 6200 \text{ m}$ na číselné stupnici a proti hodnotě $i = 6-00$ na stupnici tg zakreslit na kruh rysku ΔS .
- d) Posunout rysku ΔD proti hodnotě $\Delta X_{dc} = 11 \text{ m}$ na číselné stupnici a proti ① na číselné stupnici zakreslit na kruh rysku ΔD_{dc} . Nastavit v kruhovém okénku schéma – palebné postavení vpravo.

Kontrola: Posunout červené rysky obou kruhů např. proti ① a u pracovních rysek ΔD_{dc} a ΔS vyčíst na číselné stupnici hodnoty: levý kruh: $\Delta D_{dc} = 128$ a $\Delta S' = 313$; pravý kruh: $\Delta D_{dc} = 74$ a $\Delta S' = 95$. Hodnoty získané na sčítači je možné ověřit výpočtem pomocí vzorců (5) a (6), přičemž k určení hodnot ΔD_{dc} a $\Delta D_{dc}'$ je nutné dělit hodnoty $\Delta D'$ a $\Delta D''$ hodnotou ΔX_{dc} , za Δd a α se v tomto případě dosazuje 1.

Poznámka: V dalším řešení si můžeme rovněž ověřit hodnoty získané na sčítači výpočtem pomocí vzorců (5) a (6).

4. Postup při zastřílení cíle (viz záznam o střelbě – Tabulka 1) a práce na sčítači

a) Pozorování 1. výbuchu „p 100“ – řešení:

Levé šoupátko přesunout vpravo. Červenou rysku levého kruhu ztotožnit s číslem 100 na číselné stupnici. Proti rysece ΔS vyčíst na číselné stupnici opravu směru vyplývající z úchyly výbuchu ve směru od pozorovací přímkou $\Delta S' = -0-31$.

Po této opravě bychom však nedostali výbuch (V_1) na pozorovací přímkou, ale jen do bodu V_1' (nastal by tedy vpravo od ní). Proto je nutné současně provést opravu dálky odpovídající opravě směru, a tak přivést výbuch na pozorovací přímkou (V_2). Opravu dálky vyčíst proti rysece ΔD_{dc} : $\Delta D_{dc}' = +13 \text{ dc}$.

Střední dráha bude po této opravě procházet přibližně 60 m za cílem po pozorovací přímce. Pokud bychom opravili úchyly výbuchu V_1 (p 100) podle původního postupu přípravy sčítače pro zastřílení rámováním při $i > 5-00$, obdrželi bychom pouze opravu dálky a to $\Delta D_{dc} = 38 \text{ dc}$, což odpovídá 418 m po výstřelné ($\Delta X_{dc} = 11 \text{ m}$) – výbuch V_2' . Potom bude střední dráha procházet za cílem přibližně 340 m po pozorovací přímce (V_3).

b) Pozorování 2. výbuchu „+“ – řešení:

Pravé šoupátko přesunout vpravo do polohy „DLOUHÁ“. Červenou rysku pravého kruhu ztotožnit s číslem 200 na číselné stupnici (první vidlice = první skok v dálce). Proti rysece ΔS vyčíst velikost skoku ve směru (opravu směru) $\Delta S' = -0-19$ a proti ΔD_{dc} opravu dálky $\Delta D_{dc}' = -15 \text{ dc}$.

Po provedení skoku ve směru o první vidlici by další výbuch (V_3) nastal vlevo od pozorovací přímkou. K udržení výbuchu na pozorovací přímce je nutné opravit dálku o hodnotu odpovídající skoku

ve směru o první vidlici. Po provedení uvedených oprav bude cíl zářmován do první vidlice.

Na sčítači, připraveném původním postupem, bychom samozřejmě určili stejné opravy, neboť příprava pravého kruhu byla stejná. Avšak vzhledem k poloze výbuchu po první opravě (V_1'), při zkrácení délky o 15 dc (165 m) po výstřelné a změně směru od V_2 o $-0-19$ by cíl ještě nebyl zářmován a obdrželi bychom opět pozorování „+“ (V_3). Teprve po dalším skoku ve směru opět o první vidlici lze předpokládat, že by došlo k zářmování cíle. V některých případech by byl cíl zářmován až 4. ranou. Tedy při přípravě sčítače původním způsobem bude spotřeba střel zpravidla o 1 až 2 střely vyšší.

Dále bude uveden jen postup práce na sčítači bez dalšího objasňování.

c) Pozorování 3. výbuchu „I 15“ – řešení:

Levé šoupátko přesunout vlevo. Červenou rysku levého kruhu ztotožnit s číslem 15 na číselné stupnici. Proti rysce ΔS vyčíst na číselné stupnici opravu směru $\Delta S' = +0-05$, proti rysce ΔD_{dc} vyčíst opravu délky $\Delta D_{dc}' = -2$ dc.

Pravé šoupátko přesunout vlevo do polohy „KRÁTKÁ“. Červenou rysku pravého kruhu ztotožnit s číslem 100 (polovina první vidlice) na číselné stupnici. Proti rysce ΔS vyčíst velikost skoku ve směru (opravu směru) $\Delta S' = +0-09$ a proti ΔD_{dc} opravu délky $\Delta D_{dc}' = +7$ dc. Příslušné opravy se sečtou a navěsí ($\Delta D_{dc} = +5$, $\Delta S = +0-14$).

d) Pozorování 4. výbuchu „p 4“ – řešení:

Levé šoupátko přesunout vpravo. Červenou rysku levého kruhu ztotožnit s číslem 4 a proti rysce ΔS vyčíst opravu směru $\Delta S' = -0-01$, proti rysce ΔD_{dc} vyčíst opravu délky $\Delta D_{dc}' = +1$ dc.

Pravé šoupátko přesunout vlevo do polohy „KRÁTKÁ“. Červenou rysku pravého kruhu ztotožnit s číslem 50 (polovina vidlice 100 metrů). Proti rysce ΔS vyčíst velikost skoku ve směru (opravu směru) $\Delta S' = +0-05$ a proti ΔD_{dc} opravu délky $\Delta D_{dc}' = +4$ dc. Příslušné opravy se sečtou a navěsí se povel pro účinnou střelbu ($\Delta D_{dc} = +5$, $\Delta S = +0-04$).

e) Pozorování 1. série účinné střelby „většina“ – řešení:

Pravé šoupátko přesunout vpravo do polohy „DLOUHÁ“. Červenou rysku ztotožnit s číslem 25 (je-li většina + nebo – provede se oprava o 25 m po pozorovací přímce). Proti rysce ΔS vyčíst opravu směru $\Delta S' = -0-02$ a proti ΔD_{dc} opravu délky $\Delta D_{dc}' = -2$ dc. Navěsí opravy a pokračovat v účinné střelbě.

f) Pozorování 2. série účinné střelby „cíl zničen“ – řešení:

Vydat povel k ukončení palby.

Uvedený způsob přípravy sčítače pro zastřílení rámováním přináší následující výhody:

- ▶ zjednodušení přípravy sčítače
- ▶ univerzální použití daného způsobu přípravy sčítače pro různé způsoby zastřílení
- ▶ snížení spotřeby střel na zastřílení
- ▶ zkrácení doby plnění palebného úkolu
- ▶ možnost přechodu z jednoho způsobu zastřílení na jiný bez nutnosti dodatečné úpravy připraveného sčítače.

Doposud se používají dva různé postupy při přípravě sčítače pro zastřílení rámováním, a to:

- při malém a středním pozorovacím úhlu ($i < 5-00$)
- při velkém pozorovacím úhlu ($i \geq 5-00$).

Oba postupy je možné použít pouze pro tento způsob zastřílení.

Postup práce na sčítači při zastřílení rámováním při malém a středním pozorovacím úhlu je jednoduchý a relativně rychlý. K přípravě sčítače je přesto nezbytný určitý čas „navíc“. Proto je v tomto případě mnohem výhodnější určovat opravy výpočtem, vzhledem k časovému faktoru i jednodušší činnosti střelce.

V případech, kdy je potřebné a účelné využít při zastřílení sčítače (při velkém pozorovacím úhlu) je žádoucí, aby jeho příprava i využití během zastřílení byly co nejrychlejší a nejjednodušší. Ke splnění tohoto požadavku značně přispěje právě univerzálnost postupu práce na sčítači při různých způsobech zastřílení, což bylo snahou demonstrovat v tomto článku. Ze zdůvodnění provedených v článku vyplývá, že je plně opodstatněné doporučit pro zastřílení rámováním připravovat sčítač stejným způsobem jako pro zastřílení pomocí dálkoměru.

Hodnocení

vlivu radiačních a chemických havárií na činnost jednotky

Plukovník Ing. MIROSLAV ZABADAL, CSc.

Nedílnou součástí rozhodovacího procesu velitele je hodnocení radiační a chemické situace a jejího vlivu na činnost jednotky. Radiační a chemická situace je samozřejmě ovlivňována zejména použitím zbraní hromadného ničení, ale také radiačními a chemickými haváriemi stacionárních a mobilních zařízení na teritoriu. Nebezpečí takových havárií narůstá se zvyšujícím se počtem a dobou provozu jaderných energetických zařízení (dále JEZ), průmyslových a dopravních zařízení, které vyrábějí, zpracovávají, skladují nebo přepravují radioaktivní a toxické látky.

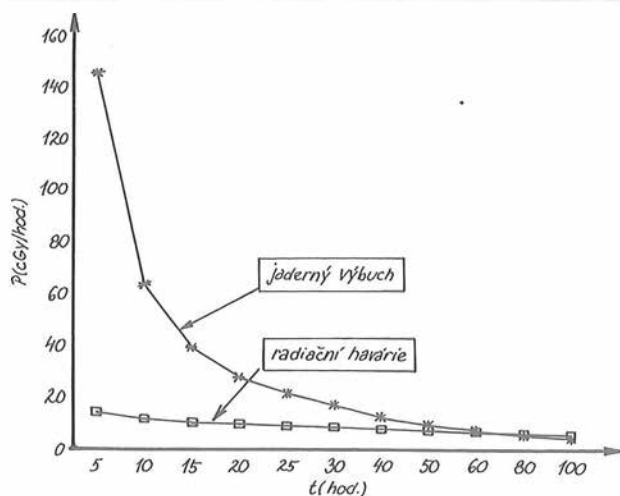
Radiační a chemickou havárii z vojenského hlediska nejčastěji chápeme jako nadprojektovou havárii, tj. zničení nebo alespoň hrubé narušení průmyslového nebo jiného objektu, s následným únikem radioaktivních a toxických látek do okolí, s ohrožením života osob nebo výrazným omezením jejich činnosti v důsledku zamoření ovzduší a terénu.

Následky radiační a chemické havárie lze z hlediska vzniku radioaktivního a chemického zamoření obecně přirovnat k následkům použití ZHN, současně je však nutné upozornit na řadu zvláštností, kterými se radiační a chemická situace po havárii často značně odlišuje od situace po použití ZHN. Nerespektování těchto odlišností v hodnocení radiační a chemické situace může vést k nesprávným závěrům, neadekvátní činnosti jednotky a tím i ke zbytečným ztrátám osob.

Proto lze následující fakta a doporučení chápat také jako doplnění informací nejnižším velitelům k „Pomůcce Chem-51-9 – Vyhodnocování radiační a chemické situace na základě průzkumu“, která popisuje výhradně situaci po použití jaderných a chemických zbraní protivníkem. Článek současně v oblasti radiačních havárií navazuje a rozšiřuje údaje publikované v článku pplk. doc. Ing. Zahradníčka, CSc. [Vojenský profesionál č. 7 a 8/1993 „Boj jednotek v prostorech zamořených radioaktivními látkami po haváriích (destrukcích) jaderných energetických zařízení“].

Radiační havárie

Problematika hodnocení radiační situace a ochrany osob je v případě radiační havárie velmi blízká činnosti v podmínkách radioaktivního zamoření, vzniklého po výbuchu jaderné zbraně. Některé odlišnosti radioaktivního zamoření, vzniklého po havárii JEZ jsou

Graf č. 1. Časový pokles expozičního příkonu v prostoru radioaktivního zamoření.

způsobeny jiným složením směsi radionuklidů v jaderném reaktoru. V důsledku toho je pokles expozičního příkonu (úroveň radiace) s časem v porovnání s radioaktivním zamořením jaderného výbuchu pomalejší. Názorně je tento fakt interpretován grafem číslo 1.

Pro hodnocení vlivu radiační situace po radiační havárii na činnost jednotky, a zejména pro správné chápání odlišnosti mezi radioaktivním zamořením vzniklým v důsledku radiační havárie a výbuchem jaderné munice, je důležité mít právě graf č. 1 neustále na paměti.

Rozdíly ve složení směsi radionuklidů po radiační havárii v porovnání s jaderným výbuchem se plně projevují v rozdílné charakteristice jednotlivých pásem radioaktivního zamoření. Dostatečně podrobně jsou charakterizována jednotlivá pásma radioaktivního zamoření v již vzpomenutém článku doc. Zahradníčka.

Počáteční dávkové příkony (1 hodinu po havárii nebo výbuchu) v pásmech radioaktivního zamoření jsou v případě havárie JEZ v porovnání s jaderným výbuchem 57 až 70krát menší.

Vzhledem k pomalejšímu časovému poklesu aktivity radioaktivních látek, vzniklých po radiační havárii, však dávky ozáření osob při pobytu v těchto pásmech po dobu jednoho roku o 10 až 50 % převyšují dávky v obdobných pásmech zamoření jaderného výbuchu.

Pro orientační předpověď dávek ozáření příslušníků jednotky v pásmech radioaktivního zamoření po havárii JEZ lze využít údajů z tabulek číslo 1 a 2.

Uvedené tabulky mohou také sloužit k vytvoření konkrétnější představy o nebezpečnosti radioaktivního zamoření terénu a k předpovědi vlivu radiační havárie na činnost jednotky.

Z hlediska možného ozáření osob je v případě radiační havárie nejnebezpečnější období prvních hodin po havárii, tj. období šíření se radioaktivního oblaku po terénu a vytváření radioaktivní stopy. Jak ukazuje tabulka číslo 3, zejména v menších vzdálenostech od místa radiační havárie mohou dosahovat dávky ozáření nechráněných osob při průchodu radioaktivního oblaku relativně vysokých hodnot. Proto musí být prvořadým zájmem každého velitele včas získat informaci o havárii JEZ a přijmout opatření k ukrytí živé síly po dobu přechodu radioaktivního oblaku nebo zabránit vstupu jednotky do takto ohroženého prostoru.

Samotný obsah režimových opatření k ochraně osob v radioaktivně zamořeném terénu se u radiační havárie a jaderného výbuchu neliší.

Chemické havárie

V porovnání s radiačními haváriemi představují chemické havárie v ochraně osob daleko složitější problém. Složitost spočívá v tom, že fyzikální a chemické vlastnosti různých průmyslových toxických

Dávky, které obdrží nechráněné osoby ve středu pásma radioaktivního zamoření [cGy].

(2 reaktory VVER 440, 50% únik, 5m/s, izotermie)

Tabulka 1

Pobyt					
Pásma	2 hod.	6 hod.	12 hod.	1 den	5 dní
M	0,1	0,2	0,3	0,6	1,6
A	0,8	2,0	3,3	5,6	16,4
B	4,2	10,0	18,2	30,4	90,1

Poznámka: Dávky ozáření jsou na vnitřních (vnějších) hranicích pásma „A“ a „M“ 3,2krát větší (menší), u pásma „B“ 1,7krát větší (menší), než hodnoty v tabulce.

Dávkový příkon v ose radioaktivní stopy [cGy/hod.].

(2 reaktory VVER 440, 50% únik, 5m/s, izotermie)

Tabulka 2

Vzdálenost*, km	5	10	20	30	40	50	60
Dávkový příkon	3,5	2,1	0,8	0,6	0,5	0,33	0,26

Poznámka: * Rozumí se vzdálenost od místa havárie.

Dávka ozáření, kterou obdrží nechráněné osoby při průchodu radioaktivního oblaku [cGy].

(2 reaktory VVER 440, 50% únik, 5m/s, izotermie)

Tabulka 3

Vzdálenost*, km	5	10	20	30	40	50	60
Dávka	16,9	6,2	2,0	1,2	0,9	0,6	0,5

Poznámka: * Rozumí se vzdálenost od místa havárie.

látek se výrazně odlišují od vlastností bojových otravných látek. V důsledku toho nelze ve většině případů při chemické havárii využít přístrojů chemického průzkumu a dalšího materiálu jednotky, včetně prostředků individuální a kolektivní ochrany.

Z hlediska toxicity, četnosti a množství průmyslových toxických látek skladovaných na teritoriu patří k potenciálně nejnebezpečnějším látkám chlor, čpavek, formaldehyd a kyanovodík. Typický zápach a nízká čichová prahová koncentrace chloru a čpavku umožňuje tyto dvě látky zjistit v ovzduší přímo čichem. K objektivní přístrojové detekci a zejména ke stanovení koncentrace toxické látky v ovzduší však jednotky Armády České republiky nemají v současnosti po-

třebné vybavení. Výjimku tvoří kyanovodík, který patří k možným bojovým otravným látkám a lze ho zjistit a stanovit pomocí chemického průkazníku CHP-71.

Daleko závažnější skutečností je, že ochranné prostředky jednotlivce, kterými jsou jednotky vybaveny, ve většině případů neposkytují proti toxickým látkám účinnou ochranu. Dokumentuje to i **tabulka číslo 4** s možnostmi použití k ochraně osob ochranné masky M-10, případně M-10 M.

V průmyslu a omezeně i v civilní obraně se k ochraně osob před toxickými látkami používají speciální průmyslové filtry. Nevýhodou této ochrany je její úzká specifická, kdy jednotlivé typy filtru chrání jen před jednou toxickou látkou, případně před malou skupinou látek podobných (blízkých) vlastností. Univerzální ochranu před toxickými látkami poskytují izolační dýchací přístroje.

Z výše uvedeného vyplývá, že v současných podmínkách nelze technicky zabezpečit spolehlivou ochranu jednotky při její činnosti v prostorech zamořených průmyslovými toxickými látkami. Proto je nutné takovou situaci, pokud je to možné, vyloučit.

V praxi to zpravidla znamená:

1. V prostorech ohrožených chemickými haváriemi jednotky zásadně nerozmísťovat a ani jinou činnost v těchto prostorech neplánovat.

2. V případech, když jednotka musí nutně vést činnost v prostoru ohroženém chemickou havárií zabezpečit:

a) nepřetržité sledování objektu s toxickými látkami a okamžité varování jednotky v případě havárie.

b) okamžité opuštění ohroženého prostoru po obdržení varování nebo ve výjimečných případech ukrytí všech osob jednotky v hermeticky uzavřených objektech (úkrytech).

Stupeň bezpečnosti jednotky nacházející se v prostoru ohroženém chemickou havárií je tak závislý především na preventivních opatřeních, přijatých a případně i prakticky procvičených ještě dlouho před havárií. Činnost jednotky po havárii musí být automatická a provedená v co nejkratší době.

Složitost situace v prostorech chemických havárií je na druhé straně částečně vyvážená poměrně omezenými hloubkami pásu zamoření (šíření se) toxických látek (viz **tabulka číslo 5**).

Při chemické havárii, s výjimkou bezprostředního centra havárie, zpravidla nedochází k zamoření terénu. K zamoření techniky, případně dalšího materiálu, v pásmech šíření se oblaku par toxické látky, nedochází nebo je jen krátkodobé. Proto se speciální očista osob, materiálu a techniky po činnosti v prostorech chemických havárií neprovádí.

Možnosti použití ochranné masky M-10 k ochraně proti toxickým látkám

Tabulka 4

Druh toxické látky	Ochranné vlastnosti M-10 (M)
Chlor	Ochrana není garantována
Čpavek	Nechrání
Kyanovodík	Chrání
Formaldehyd	Nechrání
Sirovodík	Ochrana není garantována
Sírouhlík	Ochrana není garantována
Chlorovodík	Nechrání
Fosgen	Chrání
Oxid siřičitý	Ochrana není garantována

Hloubky pásu zamoření vybraných toxických látek

Tabulka 5

Druh toxické látky	Hloubka pásu zamoření	
	smrtelného (m)	zraňujícího (m)
Chlor	1380	6430
Čpavek	180	710
Kyanovodík	1070	1630
Formaldehyd	440	4540
Sirovodík	2970	4940
Oxid siřičitý	160	360
Chlorovodík	220	1060

Poznámka: Hodnoty v tabulce jsou vypočteny pro 100 t toxické látky, rychlost větru 3 m/s, teplotu vzduchu 10 °C, izotermii.

Závěr

Článek zdaleka nepostihuje všechny problémy spojené s radiačními a chemickými haváriemi. Dává však základní podklady a orientaci v hodnocení následků a vlivu havárií na činnost jednotky. Velitel (náčelník) musí aplikovat tyto základní a obecné znalosti v úzké návaznosti na konkrétní situaci. Samozřejmě, že by při tom měl plně využít návrhů a doporučení specialistů chemického vojska svého nebo nadřízeného stupně.

Použitá literatura:

1. KOTÉK, K., MIKA, O. – Vyhodnocení situace po jaderných a chemických úderech, radiačních a chemických haváriích, skripta, Vojenská akademie, Brno, 1992.
2. Kolektiv – Metodika zjišťování a vyhodnocování radiační situace po haváriích jaderných elektráren, pomůcka FMO/SCHV Praha, 1989.
3. Pomůcka CO-51-5 – Provozní havárie s výronem nebezpečných škodlivin, předpis CO, MNO Praha, 1981.

Další kniha JUDr. Zdeňka Náchodského z oblasti

SEBEOBRANY Taktika policejní akce

Kniha je volným pokračováním Učebnice sebeobran a je určena pro osoby vystavené zvýšenému riziku napadení, držitele zbrojních průkazů, podnikatele, příslušníky Policie ČR, obecní a městské policie, armády, pracovníky civilně-bezpečnostních služeb a všechny zájemce o SPECIÁLNÍ SEBEOBRANU. Názorně ukazuje, jak se **chovat takticky správně v reálně nebezpečných situacích**.

Cena je 78 Kč a lze ji objednat na dobírku nebo ji žádejte u svého knihkupce. Při zaslání na dobírku poskytujeme slevu na poštovné 9 Kč, knihkupcům rabat podle výše odběru od 25 %. Na text budou navazovat tři videokazety, které se připravují.

ARMEX zároveň nabízí videokazetu Sebeobrana v boji proti uliční kriminalitě (60 minut, 290 Kč), kterou si můžete koupit v prodejnách videokazet nebo objednat na uvedené adrese.

Objednávky: ARMEX, Novákovo nám. 702, 197 00 Praha 9,
tel./fax: 02/85 02 326

Transformace Armády České republiky na úroveň armád vyspělých států je úzce spojena s řadou zásadních opatření a změn ve všech oblastech života armády. Oblast tělesné výchovy je jednou z nich.

1. ÚVOD

Přijátá koncepce progresivního rozvoje armádní tělovýchovy je realizována v podobě uceleného, logicky uspořádaného a vnitřně integrovaného procesu, jež je na vstupu zakotven nízkou úrovní předcházejícího stavu armádní tělovýchovy a při jeho cílovém výstupu limitován vysokými požadavky profesionalizace armády.

Obsahově postihuje proces progresivních změn oba hlavní články struktury armádního systému tělesné výchovy, tj. služební i mimoslužební tělesnou výchovu, včetně prvků zabezpečujících funkčnost hlavních článků i celého systému, tj. finančního, materiálního, provozně technického a personálního zabezpečení.

Posloupnost v řešení problému ozdravného procesu v armádní tělovýchově předpokládá primární vymezení základních metodologických, legislativních a organizačních otázek a jejich uvedení do denní praxe. V tomto smyslu bylo již zřetelně definováno postavení tělesné výchovy ve výcviku a životě vojsk a stanoven jí status jednoho z hlavních předmětů v armádě. Došlo k signifikantnímu zmožnění časových dispozic pro výukovou, tréninkovou a relaxačně aktivační tělovýchovnou činnost v pracovní době. Rozpracován a aplikován byl kontrolní systém zjišťování aktuálního stavu tělesné výkonnosti vojáků z povolání a vymezena sankční opatření při jeho individuálním poklesu pod stanovené kritické limity. Jsou připravovány prováděcí pokyny a zásady pro služební výběrovou tělovýchovu a mimoslužební tělovýchovnou aktivitu.

Všechna tato opatření sledují zvyšování tělesné zdatnosti a pohybové výkonnosti vojáků, jejich zdraví, racionální využití volného času a navození příjemných prožitků z habituální tělovýchovné aktivity a závodního sportu.

Analýza současné vojenské činnosti (mírové služby a bojové činnosti) z hlediska požadavků na psychomotorické dispozice vojáků přivádí k názoru, že kromě všeobecně působících pohybových, zdravotních a prožitkových účinků tělovýchovné aktivity je potřebné věnovat také pozornost utváření a rozvíjení speciálních pohybových schopností a dovedností a odolnosti vůči hraničním tělesným zátěžím, jež umožňují vojákům úspěšně zvládnout náročné vojenské činnosti.

Tyto názory, podložené vědeckou predikcí a také empirií armád ze soudobých bojových použití, směřují k závěrům o nutnosti konstituování v systému tělesné přípravy příslušníků AČR i tzv. **speciální tělesné přípravy**, jako jedné z jeho nosných součástí.

Utváření a rozvíjení tělesné odolnosti a speciálních motorických projevů vojáků má v naší armádě delší historii a tudíž není nic objeveného. Proces speciální tělesné přípravy je uplatňován v. výcviku pilotů, průzkumníků a výsadkářů. U některých odborností a složek armády se však provádí sporadicky, často formálně, resp. zcela absenteje ve výcviku.

Nácvik speciálních motorických prvků a trénink odolnosti vůči vyšším stupňům tělesné, fyziologické a psychické zátěže modelováním podmínek identických reálné bojové činnosti, má své specifické zákonitosti. Nelze ho provádět spontánně, ale cílevědomě v rámci systémových opatření, zahrnujících organizačně řídicí, metodické, personální, materiální, zdravotní, právní aj. způsoby zabezpečení. Z metodologického hlediska je rovněž potřebné teoreticky vymezit základní pojmy z této oblasti a utřídit je v rámci širších souvislostí.

Zvláště důležitá a rozhodující bude však pragmatické hledisko, sledující zakomponování účinného systému speciální tělesné přípravy do procesu výcviku vojsk a ve vojenských školách.

S těmito všemi záměry jsme připravili pro odbornou čtenářskou obec **seriál článků**, tematicky zaměřených na nejdůležitější problémy speciální tělesné přípravy vojáků.

V prvním článku věnujeme pozornost výchozímu pojmu, za který považujeme „tělesnou připravenost“ vojáků. Další dva člán-

Koncepce

speciální tělesné přípravy

(I.)

Plukovník doc. PhDr. L. KUBÁLEK, CSc.

ky budou zaměřeny na zdůvodnění funkce a obsahu speciální tělesné přípravy a na vymezení cíle, úkolů a struktury jejího systému v armádě. Ve čtvrtém článku zamýšlíme vysvětlit základní teoretická a praktická východiska nové metody boje zblízka (MUSADO MCS), jež je oficiálně zaváděna do výcviku příslušníků AČR.

Je zřejmé, že uvedenými články nelze vyčerpat celou problematiku speciální tělesné přípravy vojáků. Rádi bychom v tomto časopise podnítli diskuzi odborníků různého profesního zaměření, zvláště z oblasti vojenské praxe, kteří by k této problematice mohli přinést nové poznatky a osobní zkušenosti.

2. TĚLESNÁ PŘIPRAVENOST VOJÁKŮ

Bojová činnost klade vysoké požadavky na psychickou, tělesnou i sociální stránku osobnosti vojáků. Představuje situace, označované jako náročné a složité, vyvolávající tělesnou, fyziologickou a psychickou zátěž.

Tělesné a psychické zatížení vojáků stimulované značnou intenzitou, nepřetržitostí, variabilitou a rizikovostí bojové činnosti může dosahovat až takových hodnot (označovaných jako nadhraniční), kdy snadno dochází ke „stržení“ psychiky vojáků, jejich tělesnému vyčerpání a sociálně nepřiměřenému chování s projevy nekontrolované agrese, strachu, paniky nebo naopak hluboké apatie. V konečném důsledku dochází k destrukci činnosti, selhání jednotlivců i jednotek a neschopnosti splnit stanovené úkoly bojové činnosti.

Míra zatížení vojáka ve vojenské činnosti závisí z hlediska jedince na tom, nakolik odpovídají vnějším zátěžovým podnětům jeho vnitřní aktivačně motivační a kapacitní dispozice se s těmito podněty přiměřeně vyrovnat. Aktuálně i potencionálně regulovatelné a tudíž i v dané situaci rozhodující jsou v tomto vztahu **subjektivní předpoklady**, jež mohou být značně interindividuálně i intraindividuálně variabilní. Ve stejných situacích odpovídá potom velikost zátěže různé míře připravenosti vojáků optimálně snášet nepříznivé vlivy navozené složitou situací, nadměrnými úkoly a stresogenními situacemi podmínkami, a uchovat si v nich účelné způsoby aktivního chování, tvůrčího jednání a tudíž i schopnost úspěšného splnění zadaného úkolu.

Úspěšné zvládnutí náročných situací vojenské činnosti předpokládá utváření a rozvíjení tzv. **profesionální připravenosti vojáků**, jež jim umožňuje uchovat si i v podmínkách mnohostranného zatížení vysokou úroveň bojeschopnosti a práce schopnosti.

Ve struktuře této globální schopnosti lze vydělit:

a) **vojenskoodbornou připravenost,**

- b) psychickou připravenost,
c) tělesnou připravenost.

Mezi jednotlivými složkami struktury profesionální připravenosti vojáka se předpokládá úzký vztah vzájemné determinace (viz. obr. 1). Snížená úroveň kterékoliv z nich pod optimální úroveň, kdy již nelze její úpadek v plné míře kompenzovat jinou složkou, se vždy nepříznivě promítá do celkové úrovně profesionální připravenosti vojáka. V tomto smyslu je každá složka profesionální připravenosti nenahraditelná kteroukoliv jinou.

Naprostá většina vojenských činností, zejména bojových, úzce souvisí s různými tělesnými a pohybovými nároky kladenými na vojáky. Dokonce i činnosti prováděné v sedě a v zdánlivém tělesném klidu (např. operátoři, piloti, řidiči) předpokládají dobrou úroveň tělesné kondice a odolnosti vůči tělesné únavě.

Zcela evidentní jsou tyto nároky v situacích vyžadujících např. pěší přesuny, běh, přesuny na lyžích a improvizovaných vodních prostředcích, skryté plavání, překonávání terénních překážek, boj zblízka, házení ručních granátů apod.

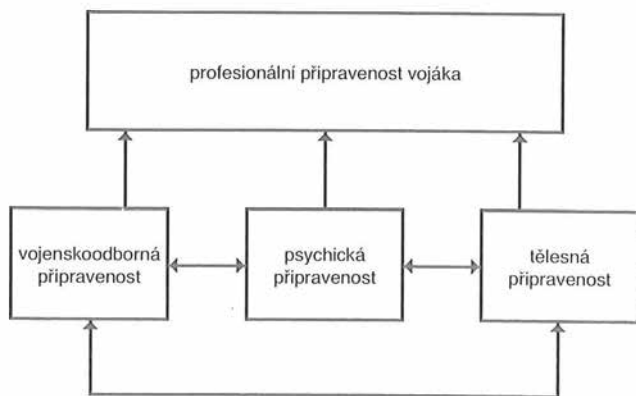
Existují ovšem také situace charakterizované výlučně speciálními požadavky na tělesné a psychomotorické dispozice vojáků, jako je vzdušný výsadek, hluboké potápění, sebeobrana a boj zblízka v situacích „kdo z koho“, pudová střelba, horolezectví ap. Komplexními nároky se prezentují situace přežití v neznámém terénu, obsahující zpravidla většinu dříve uvedených požadavků na tělesné a psychomotorické vlastnosti vojáků.

Všechny tyto nároky a požadavky kladené na jedince i jednotky vojenskou (bojovou) činností předpokládají již v době výcviku utváření a rozvíjení vysoké úrovně **tělesné připravenosti** vojáků.

Pojem tělesné připravenosti vojáků, ačkoliv je poměrně srozumitelný, nebyl doposud jednoznačně definován. Nepřesnosti a rozdílné názory na její pojetí se kromě metodologických nesnází také promítají do běžné praxe v podobě různého chápání zodpovědnosti za její rozvoj a dosaženou úroveň.

Tělesnou připravenost vojáků lze chápat v užším a širším slova smyslu. V prvním případě je možné ji charakterizovat jako dosaženou míru adaptace vojáka na zátěžové podněty tělovýchovného rázu, kterou lze formou transferu vhodně převést do služební a bojové činnosti. Stěžejní otázkou je v tomto případě problém transferu, který vyžaduje mezi tělovýchovnou a profesní činností nejen podobu motorickou, ale zvláště psychologickou. Protože tyto činnosti mají často odlišnou i strukturu pohybu, je zde modelování činnosti pro navození účinného transferu značně problematické. Spíše lze uvažovat o transferu jen těch nejvšeobecnějších kapacitních dispozic.

S užším pojetím komunikuje ve vojenské praxi dosti frekventovaný názor, že proces utváření a rozvíjení tělesné připravenosti vojáků probíhá výlučně v zaměstnáních služební tělesné přípravy a tudíž je v odborné kompetenci vojenských tělovýchovných pracovníků. V běžné praxi se potom tento názor odráží v podobě pohybově statického pojetí zaměstnání v různých jiných druzích příprav (např. střelecké, taktické, topografické apod.) i celého komplexu výcviku a života vojáků, postrádajících každodenní přiměřenou tělesnou, fyziologickou a psychickou zátěž.

Obr. 1. Struktura profesionální připravenosti vojáka

Širší pojetí tělesné připravenosti vojáků ji vymezuje jako míru adaptace jedince na různé tělesné a pohybové podněty zátěžového charakteru, vyplývající z vojenské profesní činnosti.

V rámci tohoto pojetí, které více postihuje podstatu problému utváření a využití tělesné připravenosti vojáků, lze v její širší dimenzi rozlišit relativně samostatné, v komplexním projevu vojáka v profesní činnosti však úzce funkčně propojené složky:

A. Všeobecná (základní) složka – představuje všeobecný tělesný a pohybový základ tělesné připravenosti, jež je strukturálně identický u jedinců v rámci obecné populace. Úroveň tohoto základu má však u vojáků dosahovat vzhledem k jejich profesnímu zaměření vyšších hodnot.

Na úrovni a struktuře základní složky tělesné připravenosti se podílí tělesná zdatnost, pohybová výkonnost, všeobecné pohybové dovednosti, pohybová kreativita, úroveň zdraví ap. Je nezbytná pro rozvoj druhé složky tělesné připravenosti vojáků. V podstatě se kryje s užším pojetím tělesné připravenosti vojáků.

Všeobecná složka se utváří a rozvíjí záměrně za působení tělovýchovných forem, metod a prostředků, zejména v zaměstnáních služební tělesné přípravy, ve výběrové tělesné výchově a mimoslužební tělovýchovné aktivitě vojáků.

Míra zatížení při rozvíjení této složky tělesné připravenosti nemá zpravidla přesahovat zvýšenou úroveň zátěže, kdy jedinci ještě vystačí svými regulačními a kapacitními mechanismy tuto zátěž zvládnout bez enormní aktivace úsilí a silných následků v organismu.

B. Speciální složka – souvisí s vojenskoprofesionním zaměřením různých činností vojáků. Představuje zvláštní dispozice vojáků, umožňující jim plnit úkoly pohybově specializované, jež si vyžadují zvláštní výcvik a zabezpečení.

Představuje rovněž tělesné a psychické dispozice vojáků snášet hraniční zátěže a uchovat si v nich aktivní a tvůrčí jednání. Výcvik adaptability vojáků na tyto zátěže si již vyžaduje speciální metodiky, lékařský dohled a právní oporu pro vedoucího výcviku i samotné cvičící.

V podstatě se jedná o soubor tělesných a pohybových vlastností vojáků, jež je u nich účelově utvářen v závislosti na požadavcích vykonávané vojenské odbornosti.

Mezi elementární pohybové dispozice speciálního rázu budou patřit ty, které souvisí s pohybem vojáka na bojišti a s plněním vojenskopraktických úkolů, např. jiných, chemických, taktických, střeleckých apod. Více specializované jsou dispozice vojáků pro provádění činností pilotních, výsadkářských, průzkumných, potápěčských, horolezeckých, pudové střelby, boje zblízka v situacích „kdo z koho“ a komplexní činnost přežití.

Speciální složka tělesné připravenosti se utváří ve služební tělesné přípravě a v jednotlivých druzích vojenskoodborné přípravy. Principem utváření a rozvíjení této složky je modelování různých výcvikových situací zátěžového charakteru, co nejvíce identických reálné (bojové) činnosti.

Na základě předcházejících úvah lze pod pojmem **tělesné připravenosti** vojáků chápat komplex optimálně rozvinutých a funkčně úzce propojených tělesných a pohybových dispozic vojáků, jež jim umožňuje splnění pohybově náročných profesních úkolů a přiměřené jednání v situacích psychosomatických a pohybových zátěží služební a bojové činnosti.

Aktuální i potencionální úroveň tělesné připravenosti vojáka je bazálně určována zdatností základních funkčních systémů (nervového, srdečního a oběhového, dýchacího, endokrinního, termoregulačního) a pohotovostí mobilizovat tyto systémy v zátěžových situacích. Dále je podložena úrovní obecné a speciální tělesné výkonnosti vojáka, v níž se promítá dosažený stupeň pohybových schopností (kondiční stránka) a speciálních pohybových dovedností (technická stránka).

Tělesná připravenost, jako ve vojákovi potencionálně uložená dispozice, je však nefunkční, pokud není aktuálně aktivována a v průběhu činnosti permanentně dynamizována a regulována psychikou jedince. Mezi tělesnou a psychickou stránkou osobnosti existuje úzká reciproční vazba, kdy jedna ovlivňuje druhou. Psychická regulace je však v této vazbě nadřazenou biologické regulací a tudíž zejména ona rozhoduje o úrovni činnosti. Ideální stav předpokládá vysokou a vyváženou úroveň obou stránek. Proto se v procesu utváření a rozvíjení tělesné připravenosti vojáků záměrně i mimovolně působí i na formování jejich psychické připravenosti, zejména psychické pohotovosti, motivačně aktivizačních dispozic a psychické odolnosti vůči zátěži.

(Pokračování v příštím čísle)

Výpis

z mezinárodního práva válečného

Ing. STANISLAV KOČÍŘ, CSc. (plk. v zál.)

Válečné právo se skládá z mezinárodních předpisů o způsobech a prostředcích vedení války a o ochraně jejich obětí.

Povinností každého velitele je zajistit plnění ustanovení tohoto práva v oblasti své působnosti. V případě porušování válečného práva je velitel povinen zabránit tomuto porušování a zahájit trestní stíhání těch, kteří se porušení dopustili.

Příslušníci ozbrojených sil, kromě zdravotnického personálu a duchovních jsou **komatanti**.

Komatanti se vyznačují:

- nošením uniformy nebo rozpoznatelného odlišovacího označení,
- veřejným nošením zbraně,
- plněním bojových úkolů.

Komatanti mají právo přímo se zúčastnit bojových akcí a jako takoví mohou být předmětem útoku.

Váleční zajatci jsou komatanti, kteří byli zajati, a to bez ohledu zdali se vzdali sami nebo byli zajati. Váleční zajatci jsou v moci státu, tedy nikoliv jednotlivce nebo jednotky, která je zajala.

Úmysl se vzdát musí být zřetelně a viditelně vyjádřen. Nejběžnější projevy vzdání se:

- zvednout zbraň nad hlavu,
- odhození vlastní zbraň,
- zvednutí rukou nad hlavu,
- vyvěšení bílé vlajky nebo bílé látky.

Zacházení s válečnými zajatci

- ▲ status válečného zajatce platí od okamžiku zajetí,
- ▲ platí jen pro ty zajaté komatanty,

kteří neprovádějí žádnou nepřátelskou činnost,

▲ váleční zajatci nesmějí být předmětem žádného útoku,

▲ zajatci budou:

- a) prohledání a odzbrojení,
 - b) ochraňování a bude jim poskytnuta potřebná péče,
 - c) co nejdříve odesláni k nadřízenému veliteli (podle taktické situace),
- ▲ odzbrojením se rozumí odebrání výzbroje a dokumentů vojenského významu, např. map, rozkazů, spojovacích tabulek, kódů ap.

▲ zajatcům musí být ponechány:

- a) dokumenty k osobní identifikaci, např. průkaz totožnosti, vojenská knížka, identifikační známka,
- b) hodnostní označení, vyznamenání a předměty osobní hodnoty,
- c) ošacení, potraviny a předměty osobní hygieny,
- d) prostředky osobní ochrany, např. přilba, ochranná maska,

▲ při čekání na odsun váleční zajatci:

- a) nesmí být zbytečně vystavováni bojovému nebezpečí,
- b) nesmějí být nuceni k činnosti, která má vojenský charakter nebo účel,
- c) budou chráněni před násilím, urážkami a ponižováním,
- d) bude jim poskytnuta nezbytná pomoc, zejména zdravotnická.

Povinnosti válečného zajatce

- Válečný zajatec je povinen oznámit pouze své
 - jméno, příjmení a hodnost,
 - datum narození,
 - identifikační číslo.
- Váleční zajatci, kromě důstojníků, jsou povinni zdravit všechny důstojníky protivníka. Zajetí důstojníci jsou povinni zdravit pouze důstojníky vyšší hodnosti.

● Váleční zajatci podléhají zákonům, nařízením a všeobecným řádům platným v ozbrojených silách státu, u kterého jsou v zajetí.

Bojujícím je zakázáno

- ▲ brání rukojmích a používání civilního obyvatelstva jako štítu,
- ▲ klamat protivníka:
 - zneužíváním rozeznávacích značek (obr. 1) a vlajky příměří,
 - předstíráním úmyslu vzdát se,
 - předstíráním neschopnosti činnosti pro zranění nebo nemoc,
 - používáním uniform protivníka.

 	<i>Vojenská a civilní zdravotnická služba Vojenský a civilní duchovní personál</i>
	<i>Civilní obrana</i>
	<i>Kulturní objekty - památky - místa pro bohoslužby - muzea</i>
	<i>Bílá vlajka</i>
	<i>Přehrady, hráze, atomové elektrárny</i>

 modrá

 červená

Obr. 1 Rozeznávací znaky

Některé poznatky z činnosti našeho praporu v misi UNPROFOR

Podplukovník doc. PhDr. PAVEL JIRKOVSKÝ, CSc.

1. VÝBĚR UCHAZEČŮ A JEJICH ZAŘAZENÍ DO PRAPORU

Výběr do praporu probíhá v souladu se Směrnicí pro výběrové řízení mírových jednotek OSN, která byla pro tento účel SZV vypracována. Na jejím základě se hodnotí odborná, zdravotní, tělesná, psychická a jazyková způsobilost uchazečů pro činnost v mírové misi.

Psychodiagnostické vyšetření v rámci výběrového řízení je převážně zaměřeno na posouzení úrovně inteligence, osobnostních dispozic a odolnost vůči neuropsychické zátěži. Během roku prošlo vyšetřením přes 900 uchazečů. Získané poznatky byly využity nejen u výběrového řízení, sloužily rovněž jako podklady k činnosti psychologů v misi. Na základě longitudinálního statistického sledování bude vypracován profil uchazečů o výjezd. Rozdělením příslušníků praporu na ty, kteří v misi uspěli, resp. neuspěli, je zpracováván osobnostní profil úspěšných a neúspěšných účastníků mise. Podklady budou sloužit při výběru, přípravě i případném nasazení vojenských profesionálů tak, jak se s nimi v nové armádní struktuře počítá.

Zdrojem výběru pro začínající prapor byli především vojáci základní služby, pro následný prapor pak zejména vojáci v záloze, samozřejmě v obou případech následně ustanovení do služebního poměru vojáků v další činné službě. Každá z uvedených populací měla svoje klady i nedostatky. Výhodou první byl poměrně nízký věk, tvárnost, pružnost a vzhledem k dlouhodobější přípravě před výjezdem i obstojná vycvičenost. Pro druhou hovoří naopak zkušenost, uvážlivost a tolerance. Problémy se však projeví v nízké vycvičenosti a vojenském vystupování. Na pováženou byl zejména jejich, na vojáky poměrně vysoký, věk a tomu odpovídající vizáž.

Vzhledem k obecnému nedostatku uchazečů o službu v jednotkách mírových sil se z výběru stává postupně bohužel spíše nábor, s výrazným snížením kritérií. Absolvují se sice všechny předepsané prověrky způsobilosti, při výběru do praporu se k nim však přihlíží ve výjimečných případech.

Připočteme-li k tomu minimální nebo dokonce vůbec žádnou smelovací přípravu a vševojskový výcvik před výjezdem, je nesporné, že do mírové mise vyjíždějí vojáci na poměrně nízké profesionální úrovni. Tato úroveň vcelku dostačuje na poslání soudobých „Peace-keeping“ jednotek s ochranně dohlížecím posláním. Vývoj v Kambodži, Somálsku i v bývalé Jugoslávii však naznačuje, že se jednotky tohoto typu způsobem plnění úkolů jen těžko uplatňují. Východisko je v současnosti spatřováno v zásahových jednotkách vysoké profesionální úrovně, schopných účinného zásahu i efektivní obrany. Zůstává otázkou, zda naše dosavadní koncepce výběru a přípravy před zahraničním výjezdem bude na tyto nové nároky a požadavky stačit.

Situaci může vyřešit vybudování brigády rychlého nasazení s profesionálními kritérii výběru. V první řadě by měl každý uchazeč absolvovat vysoce objektivizovanou zdravotní prohlídku, psychodiagnostické vyšetření a přezkoušení tělesné zdatnosti. Pouze ti, kteří uspějí, by měli být předáni dále vojenským odborníkům, aby je prověřili ve vojenských činnostech a na základě pozitivního výsledku pak zařadili do svých jednotek. Zde je také další prostor i pro tzv. neformální psychodiagnostiku, která vychází ze sledování uchazečů v podmínkách psychické zátěže (např. při boji zblízka ap.). Jde o důležitý zdroj osobního poznání uchazeče. Z takto komplexně pojatého výběrového řízení by měli vyjít všestranně způsobilí jedinci, kteří budou po absolvování náročného výcviku schopni utvořit kompaktní bojovou jednotku.

Klíčovou otázkou se jeví i návratnost vynaložených prostředků

na výběr a přípravu každého příslušníka praporu, který vyjede do zahraniční mise. Naskytá se možnost, vytvořit a realizovat systém postupu na funkcích, jehož součástí by byla i povinná praxe v zahraničí. Každý příslušník armády tak může mít možnost vyjet z určité funkce a po návratu využít získané zkušenosti i kontakty na funkci vyšší. Postup na funkcích lze tak mimo jiné limitovat i zahraničními zkušenostmi z mírových misí, ale i zahraničních stáží, studijních cest ap. Zajistí se tak nezbytná obměna lidí, kteří vyjíždějí do zahraničí, přičemž se zvýší využitelnost vynaložených nákladů ve prospěch zkvalitňování armády. I s tím by měl výběr počítat.

Současný stav, kdy je sice verbálně proklamováno, ve skutečnosti však téměř nerealizováno, využití navrátilých vojáků z mise UNPROFOR v armádní struktuře, je neefektivní. Naopak většinou „mimokrumlovských“ bylo odpovědnými personálními pracovníky doporučeno, aby si v důsledku probíhající reorganizace v armádě našli, v rámci dovolené, raději nějaké místo sami.

Závěrem lze konstatovat, že výběrovým řízením by měli projít všichni. Platí zde zásada vybírat z více kandidátů, vyhýbat se protekcím, úlevám a obcházením výběrového řízení. Většinou se takovými, dnes běžně užívaným postupem, vymstil. Odborná, zdravotní, psychologická, tělesná či jazyková kritéria by se neměla obcházet. Ti, co se výběrovému řízení vyhnou, nebo v něm z jakýchkoliv důvodů neuspěli, by se do mise neměli vysílat. Stejně tak by se do mise neměli vracet ti, kteří v ní předtím neuspěli.

2. PŘÍPRAVA PRAPORU PŘED VÝJEZDEM A V PRŮBĚHU MISE

Jádro začínajícího praporu se před výjezdem do mise více než rok připravovalo na Kambodžu. Mělo solidní prostor pro vševojskový výcvik, resp. paravýcvik u rot rychlého nasazení. Dobrá vycvičenost se při nasazení v bývalé Jugoslávii projevila pozitivně. Prokázala se tak nezbytnost komplexního výcviku a stmelení jednotky před výjezdem.

Psychologická příprava byla orientována na zvládnutí náročných situací a situací přežití, na osvojení postupů k ovládnutí psychologických stavů a relaxačních technik. Pro psychologickou přípravu byla využívána nově vybavená psychologická laboratoř, psycholog se zúčastňoval zaměstnání v terénu.

Pro realizaci přípravy praporu před výjezdem bývá bohužel v poslední době nedostatek času. V důsledku malého počtu uchazečů probíhá výběr v podstatě až do odjezdu na misi. Nedaří se tak jednotky zkompletovat, stmelit a vycvičit. Základní vševojskový a speciální výcvik pro misi je nezbytný. Lze to dokumentovat např. na nedostatečné střelecké přípravě. Vzhledem k tomu, že každý příslušník praporu má po celou dobu mise u sebe osobní zbraň, je potřeba, aby si několikrát zastřílel, aby jej nepokoušela.

Důležitý je i výcvik v zastupitelnosti. Zkušenosti ukazují, že by měl každý voják v nouzi umět nastartovat a obslužit EC, rozpálit POKu, odjet z nebezpečného místa s OT nebo Tatrou, umět navázat spojení dostupnými spojovacími prostředky ap. Zde je ale v některých momentech úskalí, narážející na platné předpisy o obsluze některých agregátů.

Největší problém lze ale spatřovat v nedotažené koncepci výcviku praporu před výjezdem. Daří se získávat kontakty pro výjezdy do misí. Méně se však daří výběr a především přípravu praporu na tento výjezd. Z velké části je ponechávána na výcvikovém středisku, resp. na přístupu velitelů rot. Zůstává otázkou, zda by za realizaci přípravy praporu před výjezdem neměl odpovídat příslušný druh voj-

ška. Přípravovaná koncepce brigád rychlého nasazení ve struktuře pozemního vojska tento záměr pravděpodobně zohlední.

I přes omezené možnosti je **potřebné zabezpečovat výcvik i v průběhu mise**, což se zatím důsledně nedaří. Nejde již o základní výcvik, ale o přísně účelový výcvik, jehož záměrem je, vedle funkční zaměstnanosti vojáků, především průběžné zvyšování připravenosti k plnění úkolů mise. V taktické přípravě jde např. o nácviky zaujetí obranných pozic při napadení předem stanoviště, nácvik evakuace předem stanoviště, nácvik zásahu vůči narušiteli předem stanoviště ap. Výcvik je vhodné doplnit pravidelným zvyšováním fyzické kondice. Velice efektivní je prostorově a materiálově nenáročný výcvik vojenské verze korejského systému boje zblízka, známého pod jménem MOSADO.

Je dobré využít možnost psychologické přípravy zaměřené na zvyšování psychické odolnosti, zvládání náročných situací a regulaci nežádoucích psychických stavů. Pobyt psychologa na předem stanovištích, výkonem mnoha činností a jeho účastí v některých akcích mise, byla realizace psychologické přípravy v terénu provedena.

3. ŘÍZENÍ PRAPORU A PLNĚNÍ ÚKOLŮ MISE, VNITŘNÍ ČINNOST

Prapor mírových sil OSN byl souběžně řízen na dvou rozdílných úrovních. Jednu představuje **velení mise UNPROFOR** a druhou **řídící centrum v republice**.

Zatímco první zcela zákonitě kladla prvořadý důraz na plnění úkolů mise, druhá se orientovala téměř výlučně na vnitřní činnost praporu, kterou stavěla jako prioritní. Projevil se tu jeden z chronických nešvarů naší armády. Tím, že po dlouhou dobu neplnila žádný konkrétní úkol, zaměšnávala se dlouhodobě řešením vnitřních otázek a problémů. Nedaří se jí přitom postihnout, že již došlo k posunu jejího poslání.

Vzhledem k tomu, že byl prapor nasazen na **první mírovou misi ve službách OSN**, uvědomovalo si jeho velení značnou odpovědnost. Zaměřilo proto svoje hlavní úsilí právě na plnění úkolů mise. Vycházelo ze skutečnosti, že rozhodujícím kritériem úspěchu je pozitivní vnímání praporu zvenjšku. Jak již bylo naznačeno, u řídícího centra v republice bohužel převládá tradičně opačný trend, který kladl důraz na vnitřní činnost a z toho vyplývající problémy. Neustále bylo poukazováno na slabé velení a vojenský nepořádek, který u praporu panuje.

Prapor řešil v průběhu mise běžné problémy tak, jako kterékoliv jednotky obdobného charakteru, ať již šlo o krádeže, ztráty, prodej PHM, požívání alkoholu, výtržnosti, nedovolené ozbrojování, střelba ze zbraní, ztráta zbraní, ublížení na zdraví, urážka mezi vojáky či porušení povinností při výkonu služby. Lze konstatovat, že uvedené problémy plně odpovídaly úrovni výběru a stupni přípravy. Podle rozboru trestné činnosti a přestupků u praporu za období duben 92 – duben 93, řešila skupina vojenské policie praporu přesto pouze 9 trestných činů, 20 dopravních nehod, 5 dopravních přestupků a 3 přestupky proti majetku.

Ve srovnání s ostatními prapory byla, vedle kvalitního plnění úkolů mise, naopak vysoce hodnocena i vnitřní ukázněnost a přístup příslušníků našeho praporu. Některé prapory se přitom potýkaly s velice závažnými problémy. Například francouzský prapor řešil zastřelení domorodce, kanadský znásilnění, argentinský smrt tří příslušníků při autohavárii, zaviněné rychlou jízdou, ruský smrt v opilosti, polský smrtelné zranění z neopatrného vstupu do neprozkoumaného prostoru ap. I tak závažné události, vyplývající často z hrubé nezodpovědnosti vojáků, byly bez emocí vyřešeny. Velení těchto praporů přitom neztratilo delegovanou důvěru a neupadlo v nemilost svých nadřízených, jeho opatření nebyla zpochybňována. Profesionální přístup byl nesporný.

Prapor mírových sil OSN Armády České republiky byl naopak oficiálně pozitivně ohodnocen např. za to, že:

- měl pouze jeden smrtelný úraz při výkonu služby a žádný jiný z mimoslužební činnosti;
- měl na počet vojáků a dobu působení minimum trestných činů a přestupků;
- měl na počet ujetých kilometrů minimum dopravních nehod a žádnou se smrtelnými nebo těžkými zdravotními následky, neměl nehodu zaviněnou požitím alkoholu;
- vykázal téměř po ročním provozu v náročném terénu pouze 7 %

vozidel neschopných provozu a ostatní vozidla předvedl hodnotícím orgánům OSN ve výborném stavu;

● dosáhl největších úspor PHM, neoprávněná manipulace s PHM byla prokázána pouze v ojedinělých případech s minimálními ztrátami ap.

S **velice příznivým postojem** se příslušníci našeho praporu setkali i u místního obyvatelstva. Vycházel z rozumového a nemilitantního přístupu, postaveného na porozumění a domluvě. Uspadla to především jazyková příbuznost a znalost historických souvislostí konfliktu. Na rozdíl od jiných praporů se nám tímto přístupem podařilo zřejmě uhájit několik jinak zbytečně zmařených životů.

V průběhu mise z různých zdrojů neustále prosakovaly údajné poznatky, signalizující u praporu taková závadová jednání, jako např. rozsáhlé rozkrádání PHM, potravin a výstrojního materiálu, dále pak neoprávněné podnikání a obohacování. Sdělovací prostředky se v tomto směru doslova předháněly. V průběhu mise působilo u praporu několik finančních a materiálových kontrol, které měly možnost prověřit, zda u praporu existují podmínky pro páchaní uvedených trestných činů. Naznačené signály bylo třeba prověřit a případná závadová jednání podezřelých příslušníků praporu kompetentními orgány jednoznačně prokázat. Samozřejmě, pokud se nařčení nepotvrdila, potrestat naopak ty, kteří je šířili.

Snahou velení bylo, aby veškerý pohyb logistického materiálu byl řádně podchycen. Stejně tak, aby každý spotřební materiál, dopravený k praporu, byl kryt dovozní firmou a prodáván prostřednictvím prodeje ARMA. Pokud se věc nepodařila ohlídat, což nelze vyloučit, je nutné provést dodatečné šetření. Prohřešky se ale mohou týkat pouze několika skrytých, a možná i mimo prapor, podnikajících jedinců, v žádném případě ne praporu jako celku.

Pro zamezení případného výskytu krizových jevů je určité nutné přijmout adekvátní opatření. Řešením však není zvýšení počtů příslušníků vojenské policie s prohloubením represivních opatření, cesta je zde jediná – provést na všech úrovních kvalitní výběr a přípravu jako záruku opravdu profesionálního přístupu. Řešením není ani zakázat dovoz jinak velice žádaného spotřebního materiálu. Prošla se zde totiž příležitost zadat oficiální zakázku firmám vyrábějícím potíštěná trička, skleničky, odznaky, plakety ap. Tak i s příslušným finančním ziskem prodávat prostřednictvím prodeje ARMA našim i zahraničním příslušníkům UNPROFOR. Cestu nelze spatřovat v zákazech a represích, ale v legalizaci a změně přístupu.

Předmětem ostré kritiky byl i způsob vnitřního řízení praporu. Hlavním funkcionářem praporu pražské řídící centrum vytýkalo obecně špatné velení, nastolení vojenského nepořádku a vytvoření podmínek pro již uvedená závadová jednání.

Nelze skutečně zakrývat, že řídící funkcionáři praporu se potýkali s nezkušeností z činnosti v zahraničí, že bojovali s individualistickými tendencemi a malou smetností, že občas projevovali nerozhodnost při operativním řízení, že byli často nedůslední v dotazování rozkazů a nařízení, že měli sklony k protěžování ap. V daném informačním rámci však téměř vždy převládala snaha rozhodovat pokud možno co nejlépe. Ne vždy se samozřejmě vše podařilo. Velkým přínosem bylo, že se **velení praporu mohlo opírat o kvalitní práci velitelů rot rychlého nasazení, zodpovědný přístup většiny odborných náčelníků a příslušníků štábu i o zaujetí mužstva pro věc.**

Aby bylo možné se v budoucnu vyvarovat nespokojenosti s přístupem hlavních funkcionářů praporu k řízení činnosti, ukazuje se jako vhodné provést na místa velitele a jeho zástupců **konkurzní řízení** z více kandidátů. Každý z nich by měl, kromě již zmiňované všestranné způsobilosti, předložit k posouzení i koncepci, jak si představuje řízení praporu, resp. své oblasti. Lze se tak vyhnout delegování pouze jediného kandidáta bez toho, že by se posoudily jeho základy. Při stmelení vybraných funkcionářů je pak možná vhodná realizovat sociálně psychologický výcvik, zaměřený na prohloubení jejich sociální kompetence.

Prapor mírových sil OSN je svojí činností specifickou jednotkou s atypickou vojenskou činností. Průběh služby probíhá podle směrnic OSN, přičemž jsou respektovány i příslušné rozkazy a nařízení, platné pro AČR. Aby se mohla stanovit základní linie činnosti praporu, určit konkrétní práva a povinnosti příslušníků praporu a zabezpečit průběh jeho fungování v podmínkách mise, bylo nutné sestavit **Směrnici pro činnost praporu mírových sil OSN.**

Vzhledem k tomu, že tento klíčový dokument nebyl poskytnut nadřízenou řídící složkou, došlo k jeho vytvoření na základě získaných poznatků až v průběhu mise. Jeho text byl koncipován do tónu,

který vyjadřuje posláním mírové mise. Lze jen doufat, že bude dále upravován až do podoby kvalitního právního dokumentu. V návaznosti na uvedenou směrnici byla vypracována i směrnice pro dozorce a strážní službu, ve které byly upřesněny otázky ostrahy, obrany a evakuace praporu. Dále byla vypracována směrnice pro činnost týlové a technické služby, ve které byla rozpracována náplň činnosti jednotlivých týlových a technických služeb praporu. Prapor si tak sám vypracoval jednotnou dokumentaci, podle které vykonával svoji vnitřní činnost a plnil vnější úkoly mise.

I přes zápas s vnitřními problémy bylo přece jen rozhodující, jak bude posuzována jeho **vnější aktivita**. Příslušníci praporu za svoji činnost obdrželi **vyšší ocenění ze strany velení sektoru i celé mise**. Ohlas na činnost českého praporu je patrný i v širších vojensko-politických kruzích. Je důležité, že Prapor mírových sil OSN Armády České republiky svoje posláním v mírové misi splnil. Vedle poučení z nedostatků se proto jako podstatnější spíše jeví využití těch pozitivních poznatků z působení v mírové misi, které lze uplatnit při budování Armády České republiky v duchu nových přístupů a tradic.

4. ROTACE PRAPORU A NÁVRAT DO VLASTI

V dosavadním průběhu mírové mise došlo k rotaci příslušníků praporu po 6 a 12 měsíci pobytu. Dále nebylo nikomu povoleno sloužit.

Obecně lze konstatovat, že je vhodné střídání po 6 měsících tak, jak to určuje příslušná směrnice OSN. S ohledem na budoucí nasazení praporu z rámce brigády rychlého nasazení, se jako optimální jeví najet na francouzský model, kdy je střídán vždy kompletní prapor, včetně štábu a velení.

Snaha o prodloužení pobytu v misi většinou naznačuje, že není něco v pořádku. Velice často nejde již o motivy profesionálního uplatnění, ale např. o únik před osobními problémy doma, o vidinu získání peněz ap. To by se dalo i pochopit. Horší je však to, že postupem času dochází v těchto odloučených a v řadě případů i specifických podmínkách ke stereotypizaci práce. Vzniká pocit, že jí není již co dát. Pobyt na jednom místě, stále se stejnými lidmi, se začíná prohlubovat i vztahové problémy, vzniká tzv. „ponorková nemoc“. Ukazuje se proto, že **optimální doba pohybu v misi je 6 měsíců**, únosná 8 měsíců a extrémní 12 měsíců. Řečeno jinak, OSN ví, proč navrhuje pro pěší prapory mírových sil půlroční cyklus rotace.

Pokud chce někdo pokračovat v misi, má možnost se o výjezd opětovně ucházet. Mnozí této možnosti již využili. Přijeli na misi odpočatí, čerství a plní elánu, navíc s potřebnými zkušenostmi. K problematice rotace praporu by se měl, na základě získaných zkušeností, zaujmout zásadní postoj. Lze tak mj. vyřešit nepekelné události okolo toho, kdo bude pokračovat, resp. kdo pojedě domů.

I přesto, že se český pěší prapor zúčastnil mírové mise pod vlajkou OSN poprvé, obdržel za svoje úsilí na území mise vysoké ohodnocení. Podařilo se mu tak zhodnotit diplomatické úsilí představitelů vlády.

Nutno bohužel konstatovat, že z armádních či vládních představitelů vůbec nikdo jednotku nepřivítal. Delegace jednotky nebyla až dosud nikým oficiálně přijata. S tradičním vojenským oceněním, běžným po takové mezinárodní bojové akci (např. po válce v Perském zálivu), se nepočítá. O to více je oceňováno **vyšší ohodnocení z francouzské strany**, která vyznamenala tři příslušníky českého praporu za záchrannou akci v Bukovci a tři příslušníky za celoroční spolupráci v mírové misi.

Nikdo z příslušníků praporu neočekával pompézní oslavy, jakých se dostalo např. rotujícímu francouzskému praporu. Vládní i vojenské špičky by se měly možná zamyslet nad tím, zda v současné době vystačíme pouze s diplomatickou aktivitou, nebo zda je k ní třeba i něco prokázat. Pokud toto prokazování přispívá současnému trendu, mělo by být ctí jej adekvátně ohodnotit. Veteráni mírové mise UNPROFOR, ať se již jedná o příslušníky praporu, vojenské pozorovatele nebo funkcionáře vyšších štábů mise, chápali případné ocenění ze strany vlády České republiky a Armády České republiky jako poctu za vykonanou práci.

Uspokojení potřeby ocenění a ohodnocení ze strany vládních a vojenských špiček představuje z psychologického hlediska klíčový motivační faktor pro další angažování se v krizových ohniscích celosvětového charakteru. Je to i cesta, jak zvýšit prestiž armády na veřejnosti.

Součást ochrany majetku

Ochrana majetku svěřeného Armádě České republiky patří mezi základní úkoly velitelů a dalších orgánů armády.

V poslední době nabývá na aktuálnosti **zabezpečení peněz** vyzvednutých v peněžních ústavech v souvislosti s výplatou peněžních náležitostí vojáků a mezd a platů občanských zaměstnanců vojenské správy při jejich přepravě k útvaru. (Pod pojmem „útvár“ se rozumí též ústavy, školy, zařízení, velitelství svazků, okresní vojenské správy, vyšší doplňovací velitelství ap.). Povinnost zajistit ji ukládá velitelům útvarů – jako součást jejich odpovědnosti za celkový stav finančního hospodaření útvaru – předpis zn. Všeob-P-14 („Finančně ekonomická činnost...“) v člancích 11, 12, 14 a 15, podle kterých jsou povinni „podle potřeby poskytovat pro přepravu peněz dopravní prostředky a ozbrojenou ochranu“.

Tentýž předpis dále ukládá v článku 24 náčelníkovi finanční služby a v článku 28 pokladníkovi povinnost dodržovat při přepravě finančních prostředků stanovená bezpečnostní opatření (tj. bezpečnostní opatření nařízená velitelem útvaru).

Předpis tedy dává velitelům útvarů možnost úvahy, zda a jaká bezpečnostní opatření k zajištění přepravovaných peněz přijmou, zda k jejich přepravě poskytnou vozidlo a ozbrojený doprovod, jaké vozidlo to bude, zda jako doprovod určí vojáka z povolání nebo vojáka základní služby (případně více vojáků), zda doprovod bude vyzbrojen útočným nožem, pistolí, samopalem ap.

To všechno plyne z formulace „podle potřeby“. Tato potřeba bude jiná v Praze než v Teplicích či v Táboře. Bude závislá na mnoha okolnostech, zejména na bezpečnostní situaci v místě, na vzdálenosti útvaru od peněžního ústavu, na fyzické kondici osoby, která peníze převezme atd.

Voják, který je k doprovodu určen, plní úkol ozbrojeného doprovodu ve smyslu ustanovení článku 352 základního řádu zn. Zákl-I; má povinnosti a pravomoci strážce (podřízenost veliteli útvaru a dozorcům útvaru, vyzbrojení zbraní, k jejichmu použití je vycvičen, povinnost všech osob bez odmluv plnit jeho pokyny vyplývající z jeho funkce, možnost použití zbraně, odpovědnost za trestný čin porušování povinností strážní služby podle § 285 trestního zákona příp. kázeňský přestupek proti pravidlům výkonu služby atd.).

I když znalost okolností, za kterých je možné použít zbraně, lze u vojáků z povolání a u zkušenějších vojáků základní služby předpokládat, přece jen je nutné – právě se zřetelem ke zvláštní povaze ozbrojeného doprovodu v těchto případech – **vybírat k němu vojáky nejzkušenější**, splňující podmínky stanovené pro výběr vojáků do strážní služby v článku 348 základního řádu zn. Zákl-I a poučit je nejen obecně o jejich povinnostech, ale zejména také o možnostech a způsobech použití zbraně za konkrétních okolností, které se mohou při plnění úkolu vyskytnout, ve smyslu ustanovení § 34 zákona č. 76/1959 Sb. ve znění pozdějších zákonů a ve smyslu ustanovení článku 330 a násl. základního řádu zn. Zákl-I a o ustanoveních trestního zákona upravujících trestní odpovědnost resp. neodpovědnost za použití zbraně.

Nové možnosti vneslo do této problematiky zřízení Vojenské policie Armády ČR.

Vojenská policie je službou Armády ČR, která se podílí m. j. i na ochraně majetku armády. Tuto její funkci plní především její součástí zvaná Veřejná bezpečnostní policie (existující vedle Vojenské pořádkové policie a Vojenské dopravní policie). Velitelé Vojenského velitelství Západ a Vojenského velitelství Střed, velitelé svazků a vyčleněných posádek (Praha, Brno, Vyškov) jsou přímo nadřízeni příslušníkům Vojenské policie na svém velitelském stupni. Mají právo usměrňovat jejich úsilí na objekty a úseky ve své pravomoci. Pověřovat příslušníky Vojenské policie konkrétními úkoly i na úseku ochrany majetku armády mohou také jednotliví velitelé Vojenské policie.

Z těchto ustanovení je zřejmé, že v mimořádných případech (zhoršení bezpečnostní situace, přeprava mimořádně vysokých peněžních částek ap.), kdy velitel útvaru nemá možnost spolehlivě zabezpečit přepravu peněz vlastními silami, může požádat o spolupráci Vojenskou policii a to buď cestou velitele VVZ či VVS, nejbližšího velitele svazku, velitele posádky Praha, Brno či Vyškov nebo cestou nejbližšího velitele Vojenské policie.

—bp—

Dělostřelecká submunice

Úsilí zničit nebo alespoň oslabit nepřátelská vojska dříve, než vstoupí do boje na předním okraji, není nové. Na plnění takových úkolů se podílely a podílejí dělostřelectvo a letectvo, se snahou dosáhnout maximální možné účinnosti.

Plukovník v zál. Ing. JOSEF NASTOUPIL

Tato snaha vyústila v zavedení dělostřelecké a letecké submunice určené k ničení obrněných vozidel, dělostřeleckých jednotek a nechráněné živé síly v prostorech soustředění i za pochodu v hloubce nepřátelské sestavy. Submunice se používá také k vytváření minových polí protitankových i protipěchotních v hloubce, jakož i k ničení vzletových a přistávacích drah nepřátelských letišť k tomu, aby byl po určité době znemožněn vzlet nepřátelských letounů v rámci úsilí o dosažení letecké převahy.

Dělostřelecká submunice je bojový prvek, který se spolu s bojovými prvky stejného nebo jiného účinku nachází v nosném systému a je v určitém časovém okamžiku nad cílovým prostorem z nosného systému vymrštěn, aby zničil cíl.

Za války v Perském zálivu bylo použito mnoha moderních zbraní, kterým byla ve sdělovacích prostředcích věnována velká pozornost. Nezaslouženě malá pozornost však byla věnována (a to i ve vojenských časopisech) použití submunice dopravované na cíle děly ráže 155 mm a 203 mm a raketometry. Tyto dělostřelecké systémy pozemního vojska USA dopravily desítky milionů kusů submunice na postavení iráckých vojsk. Jejich účinky byly zhoubné: submunice nejen zničila irácká dělostřelecká postavení, ale také měla negativní vliv na morálku iráckých vojáků, kteří ostřelováni submunicí nazývali „železným deštěm“. Jednotlivá děla byla jen zřídka vyražena přímým zásahem submunice, avšak častěji zasažením jejich munice nebo obsluhy. Byl zjištěn tank zasažený zhora granátem M42 (viz dále), který po proražení pancíře přivedl k výbuchu vezenou municí.

Dělostřelectvo používá k dopravě submunice

- děla ráže 155 mm a 203 mm,

- raketometry,
- minometry.

Děla ráže 155 mm (USA) vystřelují tzv. „nákladní“ (cargo) střely, určené k rozptylování různých submunice za letu, a to protitankových a protipěchotních min, protipěchotních granátů a dvouúčelových tříštivých granátů. Základní granát má označení M42 DP (DP = dual purpose = dvojúčelový).

Variantami granátu M42 DP jsou:

- granát M46 DP se silnějším pláštěm,
- granát M77 DP používaný v raketách raketometů (viz dále). Tato varianta má upravenou pojistku nezbytnou pro rakety, které nejsou stabilizovány rotací.

Granáty všech variant mají průměr 38,7 mm a výšku 46 mm. Se stuhovým stabilizátorem mají délku přibližně 200 mm. Hmotnost granátu je 210 g, z toho výbušnina kumulativního tvaru činí 30,5 g. Zapalovač je nárazový.

Základní střela ráže 155 mm M483A1 nese 64 granáty M42 a 24 granáty M46, tj. celkem 88 granátů.

Granát dopadá na cíl rychlostí přibližně 60 až 70 m/s. Při dopadu na měkký materiál (strom) není spuštění zapalovače zaručeno.

Rozdělení granátů v cílovém prostoru zajišťuje vyšší pravděpodobnost zásahu než má tříštivotrhavá střela. Jedna 155 mm střela M483A1 svými 88 granáty pokryje plochu přibližně 150 × 110 m. Předpokládá se, že 5 000 granátů na plošném cíli o rozměrech 200 × 400 m zajistí dostatečnou pravděpodobnost zásahu: na každých 15 m² připadá jeden granát. Proto je nutno na takový cíl vystřelit přibližně 60 nosných střel, k čemuž osmidělová baterie potřebuje 2 až 3 minuty.

Střela M864 ráže 155 mm nese 72 granáty, z toho 48 granátů M42 a 24 granátů M46.

Střela ráže 203 mm M509A1 nese 180 granátů M42.

Ve vývoji (francouzsko-německo-švédská spolupráce) se nachází řízená dělostřelecká střela ráže 155 mm se submunicí určenou k ničení obrněných vozidel: submunice spouštěná ze střely na padáku (otevírá se ve výšce 400 m) je opatřena dvěma čidly: radiolokačním a infračerveným. Obě čidla za poklesu na padáku snímají po spirále terén a po zjištění cíle (tanku) přivedou ve výšce 100 m k výbuchu kumulativní nálož, která rychlostí vyšší než 2 000 m/s vrhne projektil na cíl.

Submunice se samonavedením je účinně použitelná proti většímu počtu průzkumem zjištěné obrněné techniky v určitém cílovém prostoru.

Raketomet USA.

Raketa M26 nese ve své bojové hlavici 644 granáty M77 DP. Dráha letu rakety je na sestupné větvi řízena. Vymrštění submunice do stran může být programováno podle výšky nebo doby letu rakety. Granáty mají „antipersonel/antimateriel“ účinek; každý granát vytvoří 1 200 střepin.

V Perském zálivu bylo nasazeno 189 raketometů. Baterie o devíti raketometech má v jedné salvě stejnou palebnou sílu jako třicet tři dělostřelecké oddíly 155 mm houfnic (= 792 granáty).

Dostřel raketometů závisí na použité munici a pohybuje se od 32 do 40 km. Každý raketomet je vybaven tak, že může samostatně plnit palebné úkoly, zjistit souřadnice svého stanoviště, vypočítat prvky střelby, zamířit rakety na cíl a odpálit až dvanáct raket na jeden nebo více cílů. Jednotlivý raketomet má v jedné salvě palebný účinek větší než dvě houfnicové baterie 155 mm.

Rakety vybavené granáty M77 DP mají dostřel 32 km a jsou určeny proti nechráněným a málo chráněným cílům.

Typickými cíli jsou dělostřelecká postavení, nechráněná soustředění vozidel, tylová zařízení, postavení protiletadlových prostředků a vrtulníky na přistávacích plochách.

S použitím raket, které nesou 28 min typu AT-2 s kumulativní náloží, mohou dva raketomety zatarasit úsek terénu o šířce 1 000 až 1 500 m. Obrněná i neobrněná vozidla přejíždějící tyto miny jsou kumulativními náložemi zničena. Miny mají kontaktní zapalovač. Dostřel je přibližně 40 km.

Dalším vývojovým stupněm je raketa se submunici řízenou v konečné fázi letu. Po odpálení raketa letí po normální balistické dráze až do předem stanoveného bodu, v němž je vymrštnuta submunice. Submunice po vymrštnutí působí podle vlastního programu, který řídí výšku letu, dráhu přiletu, radiolokační vyhledávání cíle, zachycení cíle a konečný přilet na cíl. Tato munice je určena proti poloodolným i odolným, pohyblivým i stacionárním cílům. Dostřel je přibližně 40 km. Typickými cíli jsou tanky, samohybná děla, pochodové proudy obrněných vozidel, prostory soustředění.

Účinnost bojového použití raketometů se submunici závisí vzhledem k jejich velkému dostřelu na průzkumu cílů.

Podíl selhaných granátů (tj. těch, které po dopadu nevybuchly) se odhaduje na méně než dvě procenta. Eventuální zavedení samoníčícího zařízení neodstraní nejistotu ani nebezpečí, protože ani samoníčící zařízení není sto procentně spolehlivé.

Minomet 120 mm se střelami nesoucími submunici zavedlo Španělsko. Existují **dvě verze minometných střel**: jedna s 15 (dostřel 5 000 m) a druhá s 21 (dostřel 4 600 m) kusy submunice, určenými k ničení vozidel všeho druhu. Obě verze jsou vystřelovány z normálního 120 mm minometu. Tato munice dosahuje účinku, který až dosud měly dělostřelectvo ráže 155 mm, raketomety a letecké pumy.

Tak je 120 mm minomet účinnou a levnou zbraní, i když jeho submunice nemá stejný účinek jako submunice se samonávedním.

Časovací zapalovač minometných střel po nastavené době letu roztrhne její obal. Ihned potom jsou kusy submunice vymrštnuty a stuhovými stabilizátory uvedeny na přibližně svislou dráhu pádu. Jakmile submunice narazí na pevnou překážku, nárazový zapalovač přivede k roznětu kumulativní nálože

a zároveň s tím se ocelový obal rozdělí na přibližně 650 střepin. Submunice obou verzí minometných střel je stejná.

Plocha pokrytá submunici je několik set až 4 000 m² při dále střelby 5 000 m. Její velikost závisí především na výšce spuštění časovacího zapalovače, který se nastavuje podle délky střelby. Určitou úlohu hrají také výmetná náplň (v hlavní minometu) a úhel sestupné větve dráhy střely: při stejné výšce vymrštnutí submunice se plocha pokrytá submunici zmenšuje se zvětšujícím se úhlem sestupné větve dráhy střely.

Kumulativní nálož submunice prorazí 150 mm silný homogenní ocelový pancíř. Střepiny mají ničivý účinek do vzdálenosti 8 m od místa výbuchu.

Bezpečnost je zajištěna dvojnásobným způsobem:

- zapalovače submunice jsou odjištěny teprve při roztržení obalu minometné střely,

- bezpečnost při manipulaci je dána pojistkou, která se odjistí zrychlením při výstřelu minometu.

Jedna minometná baterie se čtyřmi minomety může za minutu dopravit na cíl 600 až 840 kusů submunice, z nichž každý může s určitou pravděpodobností vyřadit jedno vozidlo.

Lze si snadno představit, například, že pohyblivé jednotky s minomety na vozidlech mohou působit v blízkosti předního okraje nebo dokonce za nepřátelskými liniemi a s využitím překva-

pení vnášet zmatek mezi mechanizované jednotky.

Závěr.

Zavedení submunice značně zvýšilo účinnost dělostřelecké palby. Dělostřelectvo získalo možnost ničit obrněné cíle nepřímou střelbou, což lze považovat za účelnou reakci na odolnější pancéřování i na neustále se zvyšující počet obrněných vozidel.

Zavedení dělostřelecké submunice je **nejjednodušším a neúčinnějším způsobem zvyšování bojové hodnoty dělostřelectva.**

● **Zřejmě jsou tyto trendy:**

- upouštění od používání tříštivo-trhavé a trhavé munice jako hromadného bojového prostředku,

- zavádění elektronických a optických stavebních dílů do submunice za účelem zvýšení pravděpodobnosti zásahu,

- zvyšování počtů raket, a to pravděpodobně až na podíl 50 procent z celkového objemu munice.

Z hlediska konstrukční náročnosti a cenové dostupnosti je nejvhodnější zavádění submunice pro raketomety a minomety.

Zavedení submunice vytváří nové bojové možnosti dělostřelectva, jakož i nové způsoby střelby. Z toho vyplývají nové požadavky na dělostřelecké velitele i na vševojskové velitele, kteří od dělostřelectva požadují podporu a ukládají mu úkoly.

Miloš Kovařík:

NEJRYCHLEJŠÍ RAKVE SVĚTA

(Život a smrt velkých automobilových závodníků)

Proč mají závody formule 1 miliony příznivců? – Kdo jsou muži z kokpitů rychlých monopostů, kteří se účastní dramatických soubojů o první místo na okruzích Velkých cen? – Co prožívají při závodech i ve svém soukromém životě? – Jaký je jejich vztah k ženám? – Mohou v tvrdém soupeření muže proti muži prožívat i opravdové přátelství?

Na tyto i jiné otázky vám odpoví kniha z pera známého novináře, kniha o mužích, kteří zahynuli za volantů svých vozů, kteří sahali po titulech mistrů světa a třeba se jimi nikdy nestali, kniha o dramatických sekundách rozhodujících o životě a smrti, o soukromí jezdců nejznámějších jmen jako jsou: Senna, Prost, Cevert, Lauda, Nilsson, Peterson, Regazzoni, P. Hill, Fangio, Farina, Rindt, Villeneuve, Clark...

S několika desítkami barevných fotografií známého fotoreportéra Antonína Bahenského!
Vyjde v listopadu, v ceně 135 Kč

Objednací lístek

Objednávám závazně knihu z edice Magnet Plus
Miloš Kovařík: NEJRYCHLEJŠÍ RAKVE SVĚTA

Jméno objednatele

Adresa: PSČ:

Počet objednaných ks: (v ceně 135 Kč)

Objednávku vyřizuje:

Datum: podpis

Zašlete na adresu:

MAGNET-PRESS, oddělení administrace, Jungmanova 24, 113 66 Praha 1

Snižování plánovaných míst

Snižování plánovaných míst má přednostní význam, protože redukce útvarů je mezinárodně závazná a znamená podstatný přínos k úspoře prostředků státního rozpočtu. Německý parlament povoluje pro nejbližší tři roky ozbrojeným silám vždy méně plánovaných míst v konkrétních platových stupnicích a tím uskutečňuje politický cíl redukce ozbrojených sil. Druhy ozbrojených sil musí tomu své představy o budoucí personální struktuře přizpůsobit.

Podle představ vojenského letectva má budoucí personální struktura umožňovat profesionální plnění úloh, zajistit splnění životních cílů pro každého jednoho vojáka, zvýšit atraktivnost povolání umožněním dalšího růstu a snížit náklady na výcvik a vzdělávání. Tak se úkoly mění a racionalizace nutí ke slučování činností na jednotlivých služebních místech při odpovídajícím zvýšení platů (např. princip operátor/opravář). Lineární odbourávání počtů nebude strukturálnímu cíli vyhovovat.

Budoucí vojenské letectvo má mít 59 100 dlouhodobě sloužících, 22 700 vojáků základní služby a 600 míst pro cvičení záložníků. Do konce roku 1994 tak má ročně ubývat okolo 5 400 míst plánovaných pro dlouhodobě sloužící. Počet civilních zaměstnanců bude snížen z 27 500 na cca 23 000 v roce 1995 a na cca 20 100 v roce 2 000.

Jak politické vedení státu, tak i vojenští představitelé opakovaně zdůrazňují, že sociální únosnost reorganizace ozbrojených sil je nutno věnovat zvláštní pozornost. Inspektor vojenského letectva stanovil ve zvláštní směrnici hlavní linii, která vymezuje míru zasahování do životních plánů vojáků dotčených strukturálními opatřeními. Pro civilní zaměstnance podobnou směrnici vydalo ministerstvo.

Realizace změn je v běhu

K realizaci struktury vojenského letectva 4 byla zřízena **operativní řídicí skupina** (management), jejíž jádro, projektová skupina, pracuje již od 1. 10. 1991. Tato skupina stanovuje a koordinuje všechna opatření k výstavbě nového vojenského letectva podřízeného ministerstvu a **bezprostředně spolupracuje**:

- se skupinou materiálního plánování velitelství letectva,
- s hlavními řídicími hlavami nejvyššího velitelství,
- s orgánem pro řízení oblasti civilního personálu při nejvyšším velitelství,
- s ústředními orgány personální práce,
- s úsekem osobním, výcvikovým a pro záležitosti záložníků při leteckých úřadech.

Reorganizace

letectva SRN

(dokončení z čísla 11/1993)

- s organizačním oddělením leteckých úřadů,
- s generálním lékařem vojenského letectva.

Dále udržuje kontakty se srovnatelnými projektovými skupinami jiných oborů. Pokud je to smysluplné a možné, napojuje se projektová skupina struktury letectva 4 na elektronické zpracování dat. Připraveno je vhodné software (plánování, rozhodování, kontrola).

Projektová skupina letectva 4 se ve své práci řídí těmito hledisky:

– struktura letectva 4 musí být zavedena a včas, aby bylo dosaženo požadované horní hranice k 1. 1. 1995,

– reorganizace má vyvolat co možná nejmenší pohyb personálu. Zásahy do dlouhodobého životního plánování vojáků, civilních zaměstnanců a jejich rodin nesmějí překročit přijatelnou míru. Proto je třeba organizačními opatřeními (např. předpřizněním útvarů beze změny posádky), přecvičením, nabídkou (burzou) služebních míst, přefazování k jiným druhům ozbrojených sil omezit nezbytný pohyb personálu. Tomuto cíli napomáhá i zákonný podnět k předčasnému odchodu na odpočinek,

– omezit výdaje spojené s přecvičováním. Nadpočetný personál musí být přefazen do jiných, snižováním nedotčených oborů a podle toho i přecvičen. Protože se sou-

časné snižuje a reorganizuje i výcviková základna letectva, jde o hledisko složité realizace.

– udržet přiměřenou bojovou připravenost. Reorganizací a redislakací bude přímo dotčeno 82 útvarů letectva. Musí se to provést tak, aby nepříznivý vliv na bojovou připravenost netrval déle, než je nezbytné. Také ostatní útvary se budou přechodně smiřovat s personálními mezerami a služebními místy obsazenými jen dočasně. Realizační skupina musí nepřiznivé dopady na bojovou připravenost omezit na malý počet útvarů a na dohlednou dobu,

– vyloučit investiční výdaje. Zrušení 37 posádek letectva vyžaduje přemístění útvarů. Protože prostředky z rozpočtu na obranu vyčleněné na infrastrukturu budou téměř výlučně použity v nových spolkových zemích, musí se na Západě upustit do značné míry od stavebních opatření. Podle toho je nutno volit cílové posádky, smiřovat se s provizoriem, pokud vyhovují požadavkům bezpečnosti a hygieny.

Logistické aspekty strukturálních změn

S projektovou skupinou struktury letectva 4 úzce spolupracuje řídicí skupina pro

materiál. Při rozsáhlých pohybech materiálu především platí, aby rušené bojové útvary byly včas odlehčeny od materiálu, který se stal nadále nepotřebným. Dále platí, že útvary v nových spolkových zemích je nutno spravedlivě vybavit, zaplnit mezery ve výzbroji a „omladit“ spotřební materiál. Materiál, který není vhodný ani ke zlepšení výcviku ani k pokrytí potřeby armády, je nutno vydělit a využít mimo armádu a námořnictvo.

Výcvik a vzdělávání

Výcvikovému úseku vojenského letectva přísluší v rámci reorganizace zvláštní význam. Vojáci z povolání a vojáci sloužící dlouhodobě, jejichž funkce odpadly, protože jejich útvar byl zrušen nebo rozdělen, jsou přecvičováni pro jiné činnosti, přesahuje-li jejich záväzek ke službě přes rok 1995. Současně jsou na západní zbraňové systémy a zařízení přecvičováni vojáci bývalé NLA/NDR, kteří byli v letech 1992/93 převzati do dlouhodobějšího služebního poměru. Při přípravě na tyto rýsující se výcvikové vlny mají plánovači přihlížet k úrovni vzdělání (výcviku) dotčených, k jejich osobnímu přání, budoucí potřebě vojenského letectva a ke kapacitě učebních kurzů, která je k dispozici. V každém případě budou technické školy letectva v nejbližší době zdolávat dočasný nárůst u určitých odborností, zatímco u jiných oborů bude docházet k poklesu.

Informace

Opatření související s reorganizací vojenského letectva jsou mnohohmárné a často úzce provázána. Proto každý představený a operativní řídicí skupina musejí vynaložit mimořádné úsilí, aby byl každý jednotlivec o nastávajících opatřeních informován a aby byl brán zřetel na jeho osobní přání. Dotčený personál musí mít všechny využitelné možnosti, aby se mohl v novém vojenském letectvu orientovat a „vtáhnout“ svoje rodiny do změněných životních plánů.

Projektová skupina struktury letectva 4 se věnuje zvláště informování vojáků. Pod titulem „Vojenské letectvo zítřka“ podává zprávy prostřednictvím pravidelných vývěsek u jednotek týkající se aktuálního stavu reorganizace vojenského letectva. K osobní informaci o další možné upotřebitelnosti slouží každému jednotlivci metoda nabídky (burzy) služebních míst. Nabídka je k dispozici u personálních oddělení útvarů a popisuje volná služební místa u jiných vojenských útvarů.

Vedle vojska samotného existují také důvěrníci, personální poradci, psychologické poradny pro ty, kteří hůře překonávají

překážky, zájmové svazy a cechy, vojenští duchovní, teritoriální vojenské správy, vojenský zmocněnec německého parlamentu a konečně i ostatní organizační úseky ozbrojených sil, schopné podat informace o zámyslu a opatřeních vojenského letectva. Budou-li dotčení a zástupci jejich zájmů rozumět záměrům, pozadí a souvislostem, a budou-li mít příležitost tlumočit vlastní představy, bude možné tento nesrovnatelný reorganizační proces v plánované a omezené době zvládnout.

Něco kolem 11 000 vojáků a 3 000 civilních zaměstnanců (1/1992) budou přijetím struktury letectva 4 dotčeni přímo, mnozí další nepřímo. Individuální tvrdosti a zatížení pro rodiny jsou nevyhnutelným příspěvkem k politickému vývoji, který vedl ke sjednocení Německa, a vyhlídka na stabilní mír ve sjednocené Evropě je povzbuzující.

Letectvo před novým rozmachem

Integrace a zaměření na nadnárodní struktury patřily vždy k charakteristice vojenského letectva a v budoucnu se očekává, že tento vztah k alianci se dále zintenzivní. Proto hlediska aliance patří mezi určující při plánování a realizaci strukturálních změn letectva SRN.

Aliance vyvodila ze změněné bezpečnostně-politické situace potřebné důsledky a přizpůsobila svou strategii a koncepci novým poměrům. Z nich lze definovat požadavky, které rozhodující měrou ovlivňují stav a způsobilost ozbrojených sil. Nejistoty možných rizik a ohrožení a s tím související vojensky důležité faktory (čas, prostor, síly) utvářejí novou kvalitu požadavků na ozbrojené síly aliance: pohyblivost, pružnost a schopnost reakce. K dispozici musí být zprávy z rozsáhlého prostoru, a to zprávy přesné a obsáhlé. Jsou nutné k tomu, aby mohly být včas rozpoznány příznávy rizika a zachována možnost soustředění sil v oblasti rizika, třeba i velmi vzdálené.

Způsobilost přiměřené vojenské reakce na krizovou situaci při zachování obranné schopnosti aliance je novým rozměrem plánování výstavby ozbrojených sil. Přitom se všeobecně předpokládá, že politický úkol omezování a řešení krizí bude podporován postupným zasazováním vojenských sil a prostředků, a v případě potřeby bude jimi důrazně podpořen.

Části sil vyčleněných pro tento úkol mají zcela zvláštní a rozšířený profil požadavků:

- musejí být rychle k dispozici a v pohotovosti k zasazení v celém prostoru aliance,
- musejí být pohyblivé a způsobilé rychlého přemístění na velkou vzdálenost,
- musejí být způsobilé k integraci s jinými vojenskými strukturami,
- musejí být způsobilé k zasazení v sou-

ladu s politickými záměry, a to jak k eskalaci, tak i k deeskalaci, podle situace.

Letectvo vzhledem k jeho přirozeným vlastnostem mimořádně vyhovuje současným i budoucím požadavkům na vojenský podíl při řešení krizí a zajišťování bezpečnosti. Letectvo je vysoce pohyblivé, schopné rychlého přesunu na velkou vzdálenost, je použitelné k všestrannému a pružnému zasazení. Zasazení v integraci s mnohonárodními strukturami je pro letectvo praxí vykonávanou po dlouhá léta. Tyto vlastnosti předurčují letectvo jako vojenský prostředek k politickému řešení krizí. V souladu s politickými záměry může být zasazeno pružně, přiměřeně dávkovaně (eskalace, deeskalace), rychle, na správném místě a ve správném čase.

Protože není způsobilé obsazovat území, naznačuje jeho aktivita defenzivní ráz řešení krizí. Letectvo pokrývá téměř celou množinu odstupňovaného vojenského řešení krizí. Od neprovokujícího posilování ostrahy vzdušného prostoru až po opatření spojená s protiútokem, přičemž se ale nemzocňuje území. Vyslání mnohonárodních sil protivzdušné obrany zvyšuje nároky na potenciálního agresora, chce-li provést překvapivý úder. Zároveň demonstuje vlastní odhodlání a solidaritu s ohroženým spojencem. Kontingent úderního letectva, určený k protiútokům zase dokazuje, že potenciálnímu agresorovi nebudou ponechána bezpečná místa v hloubce jeho území.

To jsou cílené politické signály.

Takovéto výroky o soudobém významu letectva obsahují všechny nové dokumenty Severoatlantické aliance. Některé členské země aliance realizují tyto poznatky tím, že v rámci snižování svých ozbrojených sil snižují letectvo relativně nejméně.

(Z uvedených pramenů vybral, přeložil a upravil plk. v zál. Ing. Jiří MATEŠ.)

Seznam použitých pramenů

1. Sohst Jörg: *Kleiner aber feiner. Die erste Schritte zur neuen Luftwaffe. Truppenpraxis* 1992, č. 1., str. 72–75.
2. Schmider W., Schachthöfer G., Sohst J.: *Auf dem schwierigen Weg zur Luftwaffenstruktur 4. Truppenpraxis* 1991, č. 5, str. 464–474.
3. Sohst J.: *Luftwaffe 1995 und der steinige Weg dorthin. Soldat und Technik* 1992, č. 3, str. 166–172.
4. Mertes F.: *Wahrung der Unversehrtheit des Luftraumes: Luftverteidigung unter neuen Rahmenbedingungen. Europäische Sicherheit* 1992, č. 5, str. 273–280.
5. Jarosch H. W., Schachthöfer G.: *Die Luftwaffe in den künftigen NATO-Streitkräftestrukturen. Europäische Sicherheit* 1992, č. 5, str. 280–284.
6. Bejsovec J. Ing.: *Vývojové tendence vojenského letectva. AI* č. 719, 1992, str. 24–35.

Minové pole kladené letounem

Časopis pozemního vojska USA Infantry, leden–únor 1992, uveřejnil článek kpt. Daniela L. Thomase „The CBU-89 Gator Minefield“. Uveřejňujeme jeho zkrácené a redakčně upravené znění.

Schopnost rychle vytvářet zátarasy poskytuje taktickému veliteli řadu výhod, přičemž čím více způsobů vytváření zátarasů je k dispozici, tím lépe. Přitom se u pozemního vojska USA používá:

- minových polí kladených dělostřelectvem,
- souboru rozptylovaných min,
- minových polí kladených letectvem, především polí vytvářených pomocí zásobníkové pumy CBU-89 Gator (CBU = cluster bomb unit, Gator = ali-gátor).

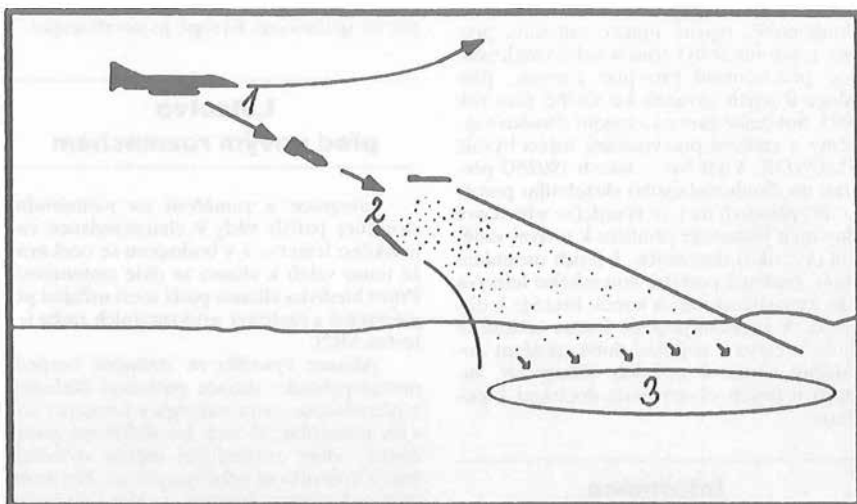
Zásobníková puma se podobá obyčejné pumě, avšak obsahuje submunice. Po odhozu z letounu a po roznětu, který nastane v předem nastaveném čase nebo v předem nastavené výšce, puma vymrští submunice k zemi.

Různé druhy submunice působí různě:

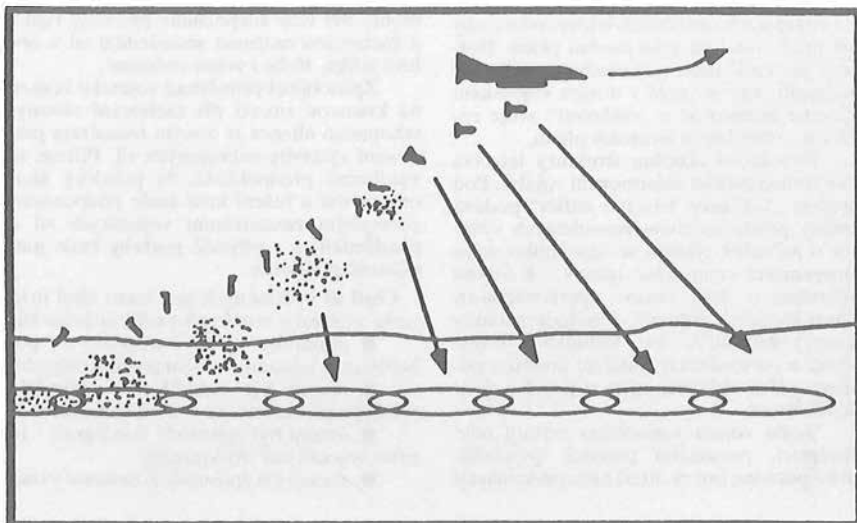
- ▲ některé při nárazu vytvářejí střepiny a protipancéřové projektily,
- ▲ jiné vrhnou projektily proti pozemním cílům ze vzduchu,
- ▲ zásobníková puma CBU-89 Gator rozptýlí v cílovém prostoru malé miny (obr. 1).

Zásobníková puma CBU-89 obsahuje 72 protitankových min BLU-91 a 22 protipěchotních min BLU-92 (BLU = bomb live unit). Obě tyto miny jsou miny rozptylované pozemními zamínovacími prostředky (přičemž mají označení XM74 a XM75) upravené pro použití jako letecká submunice.

Protitanková mina BLU-91 po dopadu na zem používá magnetické čidlo ke zjištění cíle, který projíždí nad minou. Po zjištění cíle mina vybuchne a vrhne projektil proti cíli. Mina obsa-

Obr. 1. Kladení minového pole: 1 – letoun odhazuje munici; 2 – zásobníková puma se v nastaveném čase nebo v nastavené výšce otevře a vymrští submunice; 3 – miny dopadají na stanovenou plochu.

Obr. 2. Kladení lineárního minového pole

huje také obvod, který ji přivede k roz-
nětu při dotyku nebo při zjištění ní-
žkého stejnosměrného napětí. Jestliže
mina během předem nastaveného času
nezjistí cíl, sama spustí samoničící
obvod.

Protipěchotní mina BLU-92 vy-
padá podobně jako mina BLU-91, avšak
jejím účelem je znemožnit odminování
personálem působícím mimo vozidla.
Při dopadu na zem rozvine čtyři ná-
stražné dráty do vzdálenosti 12 m. Při
dotyku nástražného drátu mina vy-
buchne a pokryje okolí střepinami.
Mina BLU-92 má stejné zařízení proti
dotyku a stejné samoničící zařízení jako
mina BLU-91.

Miny se při dopadu na zem rozvi-
nou na omezené ploše, jejíž přesný tvar
a rozměry závisí na sklonu, rychlosti
a výšce letounu. Tabulka 1 obsahuje
některé rozměry minových polí. Počet
min na čtvereční metr závisí na celko-
vých rozměrech plochy.

Zásobníková puma CBU-89 váží
295 kg a jeden letoun jich může nést ně-
kolik, v závislosti na typu. Avšak sku-
tečná pumová zátěž závisí také na ohro-
žení, za něhož bude letoun působit. Je-
stliže úkol spočívá ve vytvoření mino-
vého pole v nepřátelské taktické hloubce,
letoun bude mít na svých závěsní-
cích systémy pro vlastní obranu, např.
kontejner pro radioelektronickou pro-
tičinnost, zásobníky pasivního rušení
a vrhače infračervených světlic, takže
bude mít málo místa pro užitečnou zá-
těž. V závislosti na situaci může letoun
přímé podpory nést 10 až 25 zásobníko-
vých pum CBU-89.

Letoun může položit také rozlehlé
lineární minové pole odhozem řady zá-
sobníkových pum. Například, minové
pole 1 060 × 116 m je možno vytvořit
odhozem deseti zásobníkových pum
CBU-89 při nejpříznivějším sklonu, vý-
šce a rychlosti (obr. 2).

**Minové pole vytvořené zásobníko-
vými pumami CBU-89** poskytuje veli-
teli mnoho taktických možností v útoč-
ném i obranném boji. Jeho zvláštní vý-
hody jsou:

- ▲ téměř okamžité položení,
- ▲ překvapivý vznik účinného zá-
tarasu.

V obraně je možno takové minové
pole položit k přehrazení ohroženého
směru nebo ke zdržení útočícího nepří-

Rozměry zaminované plochy

Tabulka 1

Sklon letounu	Výška letounu (m)	Rychlost letounu (km.h ⁻¹)	Výška nebo čas vymrštění submunice	Rozměry plochy (m)	Průměrná vzdálenost mezi proti- tankovými minami (m)
1 0	200	740	4,51 s	106 × 116	13
2 0	1500	740	150 m	106 × 114	13
3 0	1500	650	150 m	97 × 108	12
4 0	1500	830	150 m	117 × 120	14
5 0	1500	1000	150 m	135 × 129	15,5
6 20	600	740	150 m	155 × 144	17,5
7 20	750	740	150 m	141 × 134	16
8 30	900	740	150 m	109 × 115	13
9 30	1350	930	150 m	107 × 113	13
10 0	200	830	4,51 s	129 × 130	15
11 10	360	930	4,51 x	43 × 70	6,5

tele, v útoku k ochraně nekrytého boku
před protiútokem.

Minové pole vytvořené zásobníko-
vými pumami CBU-89 je účinným pro-
středkem, jehož může velitel použít
v mnoha taktických situacích. Důležité
je, aby vševojskový velitel dokonale
znal možnosti, které mu tímto letectvo
poskytuje a uměl jich ve vhodném čase
a na správném místě využít.

Požadavek na přípravu vytvoření
minového pole se kladé prostřednic-

tvím leteckého styčného důstojníka při
plánování operace, aby bylo zajištěno,
že bude potřebná munice k dispozici.
Položení minového pole se uskuteční
na výzvu, a to prostřednictvím skupiny
bojového velení.

Protože skutečné použití minových
polí klade vysoké nároky na plánování
a součinnost, je důležité jejich vytváření
procvičovat nejen u letectva, ale i při
cvičeních zahrnujících součinnost s po-
zemním vojskem.

(-JN-)

Základní příprava důstojníků pozemního vojska

ve vyspělých demokratických státech

Základní příprava důstojníků ve vojenských školách je ve všech vyspělých demokratických státech jedním z nejstarších výchovně vzdělávacích systémů, a proto má hluboké kořeny v dějinách, které stejně jako ona podléhají vlivu politických změn, pohybu v oblasti sociální a dokonce i intelektuální.

Z porovnání přípravy důstojníků pozemního vojska, přicházejících do vojenských škol z přímého náboru, v Belgii, Francii, Itálii, Kanadě, Německu, Nizozemí, Španělsku, USA a Velké Británii vyplývá značná rozdílnost jednotlivých jejich systémů.

Tuto rozdílnost lze pozorovat i při porovnání historie jednotlivých škol připravujících důstojníky pozemního vojska. Na jedné straně jsou to školy ve West Point (USA), Saint-Jean (Kanada) a Breda (Nizozemí), které prodělaly relativně pravidelný historický vývoj, na druhé straně školy v Sandhurst (Velká Británie), Modeně (Itálie), v Bruselu (Belgie), Saragoze (Španělsko), německé školy a Saint-Cyr-Coëtquidan (Francie), jejichž vývoj probíhal nepravidelně v proudu historických událostí.

Kritérium pro porovnání může být i geografická poloha. Někteří školy, např. v Modeně nebo Bredě, se nacházejí v centru města, jiné na předměstí, např. školy v Saint-Jean, Saragoze nebo Sandhurst, a ostatní zcela mimo město, jako např. West Point nebo Saint-Cyr-Coëtquidan.

Organizace škol

V organizaci škol, která podtrhuje hlavní poslání přípravy, lze pozorovat dva typy uspořádání, které se od sebe liší stupněm pravomocí poskytovaných posluchačům. Existuje jednak systém, v němž budoucí důstojníci (dále kadeti) mají skutečné a rozsáhlé pravomoci, jednak klasické schéma uplatňované ve většině vojenských škol, kde mohou posluchači projevit pouze omezenou iniciativu.

V Saint-Jean (Kanada) existuje něco na způsob samosprávy. Posluchači 3. ročníku zde tvoří jakousi paralelní hierarchii (systém podřízenosti), která zasahuje zejména do hodnocení (známkování) jejich kolegů, a to ve 40 % případů. Systém funguje tak, že vybraný odpovědný posluchač nejprve zjistí názor příslušných důstojníků na hodnocení daného posluchače a pak sám stanoví známku. Přestože velitel příslušné studijní skupiny nemá teoreticky s tímto hodnocením nic společného, praxe ukazuje, že takto stanovenou známku mění jen ve výjimečných případech.

Tento unikátní systém je o to překvapivější, že předpokládá rozšíření práva vzájemného hodnocení na všechny posluchače s tím, že posluchači posledních dvou ročníků budou hodnoceni posluchači prvních tří ročníků. Zvláštností uvedeného systému násobí i to, že posluchačům není vystavováno závěrečné (výstupní) vysvědčení.

V akademii ve West Point existuje předepsaná hierarchicky uspořádaná a téměř asexuální organizace. Posluchači jsou rozděleni do 4 pluků uspořádaných na základě ternárního (ze tří složek) principu. Každý pluk má tři prapory složené ze tří rot rozdělených na tři čety po třech družstvech. Asimilace dívek ve škole není, nebo je jen nepatrně, zatížená evropskou prudérností. Diferenciace režimu se omezuje v podstatě na ubytování a sprchy.

Tato organizace je řízena samotnými kadety. Zvolení posluchači

zastávají všechny velitelské funkce ve sboru kadetů – od velitele družstva po velitele brigády. Vyšší funkce vykonávají posluchači posledních ročníků (v závislosti na studijních výsledcích), důstojníci jim pouze radí. Usilí podporovat u kadetů iniciativu a umožnit ji většině z nich vede ke znásobení odpovědných funkcí, které odborníci považují za příliš početné.

V důstojnické škole v Bredě (Nizozemí) existuje způsob organizace, který na základě demokratických tradic ponechává posluchačům široké pole iniciativy ve všech oblastech každodenního života školy. Projevuje se zde stejná snaha po rozšíření pravomocí kadetů, kterou lze pozorovat i ve Velké Británii, kde je však uplatňována zejména při vojenské přípravě na cvičištích.

Ve škole v Sandhurst (Velká Británie) jsou posluchači rozděleni do budov podle způsobu náboru a v nich existuje velmi přísný vnitřní režim. Iniciativa posluchačů je v jeho rámci omezena na organizaci tradičních ceremoniálů. Tento režim ostře kontrastuje s taktickým výcvikem, poskytujícím individuální iniciativě široké možnosti.

Vedle uvedené skupiny zemí, které se vyznačují originální strukturou organizace důstojnických škol, existují ostatní země s velmi klasickým schématem organizace. I v nich však lze najít některé velitelské funkce vykonávané kadety. Klasický způsob organizace jde v těchto zemích ruku v ruce s konformismem vztahů mezi posluchači s velitelským sborem a udržuje systém velení mimo dosah iniciativy posluchačů.

Život kadetů v těchto školách je usměrňován jako ve všech školách zavedeným režimem a současně (jako ve všech vojenských školách) podléhá působení mravních norem a tradic. Z tohoto hlediska lze výše uvedené země opět rozdělit na dvě skupiny. První z nich trvá na přísné morálce a přísné kázni, druhá se orientuje spíše na utváření charakteru a má mírnější požadavky na kázeň.

V čele první skupiny stojí West Point, pro který je charakteristický jeho „kodex cti“ – skutečný zákon, který vládne v akademii a nárokuje si „všemohoucnost“, neboť se týká jak vojenského života, tak sportu a dokonce i vztahů k „přítelkyním“. Tento kodex je stejně starý jako akademie, jeho kořeny sahají až k americkým tradicím puritánského rigorismu (přílišné mravní přísnosti), velebení ctnosti a proklamaci vlastenecké hrdosti. Přestože v roce 1989 došlo k realizaci některých opatření pro zmírnění jeho přísnosti, zůstává tento kodex dodnes originální a nemá obdoby.

I když plnění přísahy, tak jak se vyžaduje ve Španělsku nebo v Itálii, má své kořeny ve víceméně stejném posvátném rituálu, není zdaleka tak přísné jako ve West Point. V těchto zemích je život kadeta pevně spoután předpisy a neposkytuje příliš mnoho prostoru např. pro dovolenou, zvláště v prvních ročních studiích.

Přestože tradiční ceremonie těchto škol nabízejí posluchačům příležitost porušit pravidla vnitřního života, přísná morálka zůstává do té míry „vžitá“, že je zřídka kdy pocíťována jako zátěž.

Proti uvedeným stojí všechny ty země, které na paměť minulosti a při respektování tradic zmírňují kázeňský řád a daly u posluchačů

přednost vědomí povinností důstojníka před strachem z nadřazených a ze sankcí. Toto spojení oslavy předků prostřednictvím ceremoniálů s uplatňováním mírnějšího režimu života kadetů je charakteristické pro organizaci vojenských škol v severní Evropě, k nimž stále více inklinuje Francie. Poněkud stranou této skupiny stojí Německo, a to z toho důvodu, že zde příprava důstojníka není soustředěna do jednoho místa jako např. ve Francii, nýbrž je naopak rozčleněna v prostoru i času a pečlivě se vyhýbá oslavě tradic.

Z hlediska organizace důstojnických škol lze celkově konstatovat, že USA ponechávají v provozu škol významný prostor mravní výchově a země románské skupiny umožňují posluchačům méně iniciativy než země anglosaské a více dbají na dodržování přísnější kázně.

Nábor do důstojnických škol a výběr posluchačů

Podmínky a způsoby náboru do důstojnických škol úzce souvisí s názorem veřejného mínění na armádu, s postavením, které vojenské školy zaujímají v národním výchovně vzdělávacím systému a s nákladností civilního univerzitního studia. Značné rozdíly se projevují i z hlediska informovanosti a výběru uchazečů.

Pokud jde o informovanost, USA, Kanada, Velká Británie a Nizozemí uplatňují v této oblasti všestrannou citlivou politiku a využívají rozsáhlé sítě informačních středisek. Tento postup je uplatňován ve velmi diferencovaném kulturním kontextu – např. americký patriotismus pohlíží na West Point a ozbrojené síly USA jako na jednoho z hlavních nositelů demokracie; náročné britské národní cítění považuje obranu za „ozbrojenou paži“ vlády Jejího veličenstva; kanadská „lhostejnost“ a nizozemská občanská uvědomělost nepocitují k vojenské instituci, a tedy ani k důstojnickým školám, žádnou zvláštní úctu.

Ostatní země, mezi něž patří jak státy s germánskou kulturou (např. Německo), tak státy s kulturou románskou (Španělsko, Itálie, Belgie nebo Francie), vyvíjejí úsilí spíše v jednotlivých oblastech a opírají se především o proslulost a atraktivnost svého systému přípravy důstojníků. Z těchto zemí jediná Francie organizuje dvouletý cyklus vysokoškolské přípravy v „přípravkách“ a tím prodlužuje věk možných uchazečů o studium (oddaluje jejich přijetí do důstojnických škol).

Lze tedy konstatovat, že existují na jedné straně důstojnické školy, které jsou veřejným míněním považovány za neoddělitelnou součást demokratického života a jsou v lepším případě obdivovány a v horším trpěny; na druhé straně existují takové, které jsou víceméně vrženy stranou demokratického života a podle okolností jsou v lepším případě tolerovány a v horším se na ně hledí podezřívavě.

Způsoby výběru posluchačů, uplatňované ve zmíněných zemích, jsou velmi rozdílné a za kritérium této rozdílnosti lze zvolit délku fáze výběru. Francie, Itálie a Španělsko tvoří skupinu, kde se výběr provádí pomocí konkurzu na základě zkoušek, a to tzv. akademických, fyzických, popřípadě psychotechnických, které jsou rozvrženy do několika týdnů. Francouzský systém je jediný, který do výběrového řízení nezařadil psychologické vyšetření. Z těchto tří zemí pouze Itálie má k dispozici dostatek uchazečů, přestože (jako jediná) do důstojnických škol nepřijímá ženy. V ostatních zemích se projevuje tendence k poklesu počtu uchazečů.

Ve druhé skupině zemí je proces náboru delší a je rozdělen do dvou etap. Největší originalitou se vyznačuje systém uplatňovaný v USA, kde je snaha o co nejvýrovnanější zastoupení různých vrstev obyvatelstva. Aby se mladý Američan mohl ucházet o studium na vojenské akademii ve West Point, musí si najít „kmotra“ (patrona) mezi volenými zástupci lidu (viceprezidenta, člena Kongresu atd.), který po dobu svého mandátu disponuje určitým počtem potenciálních míst ve West Point. Tento proces trvá asi rok a odborníci tvrdě odmítají jakékoliv srovnání s hledáním „vlivného strýčka“.

Uvedený způsob je v USA všemi považován za srovnatelný demokratický, protože zaručuje každému stejnou možnost. Po úspěšném absolvování „univerzitních“ testů jsou uchazeči přijímáni příjmací radou složenou z náčelníků služeb akademie. Celková výjimčnost tohoto systému vyplývá spíše z toho, že proces výběru řídí důstojníci akademie na rozdíl od jiných škol, kde tuto funkci plní komise složená z externích členů.

V Kanadě, Belgii a Nizozemí se při výběru uchazečů o studium

na důstojnických školách klade značný důraz na jazykové znalosti, zejména v Kanadě a Belgii, kde je znalost obou používaných jazyků povinná. V Německu a Velké Británii se největší důraz klade na psychologické zkoušky. Ve Velké Británii probíhá část přijímacích zkoušek na cvičišti a v Německu se v přijímací komisi vyžaduje účast psychologa.

Celkově je diferenciací mezi románskými a ostatními zeměmi zřejmá a vztahuje se k příslušnosti k dané kultuře. Z tohoto rámce se poněkud vymyká Francie, která nepoužívá psychologické testy, přijímá posluchače až 2 roky po maturitě, má několik způsobů náboru a poskytuje možnost studia na důstojnických školách i uchazečům s humanitním vzděláním.

Příprava důstojníků

Systémy přípravy v důstojnických školách lze rozřadit podle míry důležitosti, přikládání přípravě tzv. akademické (univerzitního typu) a vojenskému výcviku. Od všech porovnávaných zemí se z tohoto hlediska liší Velká Británie, neboť je jedinou zemí, kde v přípravě převládá vojenský výcvik, na který je vyhrazeno asi 80 % celkové doby přípravy, zatímco „akademická“ příprava představuje pouze 7 % a zbytek je vyhrazen sportům. Tato orientace je zdůvodňována úsilím o prioritní přípravu nižších důstojníků a také celkově poměrně krátkým studiem v důstojnické škole v Sandhurst.

První etapu studia tvoří základní příprava, během níž jsou rozvíjeny velitelské schopnosti, následuje taktická příprava a poslední etapou je výcvik ve stylu boje proti partyzánským bojovkám a proti revolucím. Každá etapa studia zahrnuje praktické uplatnění nabytých znalostí na cvičišti, kde realita operací soupeří s kvalitou a kvantitou používaných prostředků.

Největší skupinu tvoří země, které přikládají větší význam přípravě „akademické“. V USA, Kanadě, Belgii, Nizozemí a Itálii převládá univerzitní podoba výuky. Ve většině důstojnických škol učební program obsahuje převážně vědecké disciplíny a částečně i literaturu a jazykovou výuku.

Ve West Point převládá snaha zařadit akademii mezi nejlepší vojenské i civilní školy v USA. Podle kritéria hodnotícího školy podle počtu stipendií udělovaných posluchačům v závislosti na prospěchu se West Point řadí na 5. místo v USA. Výuka vedená pedagogickým sborem, kde 95 % tvoří vojáci, se dělí na společnou část (1. a 2. ročník) a na 2 roky prohlubování znalostí, kde se nabízejí dvě možnosti. Posluchači si mohou zvolit buď poměrně široký učební program zahrnující 9 předmětů, nebo tzv. vyšší učební program (jako v polytechnické škole) s 19 předměty. Vojenský výcvik probíhá převážně v letních měsících a jeho podíl v čtyřletém studiu činí 6 měsíců.

V Saint-Jean v Kanadě jsou připravovaní důstojníci pro všechny tři druhy ozbrojených sil. Studium v akademii se dělí na 2 ročníky se středoškolským typem výuky a 3 ročníky univerzitního typu výuky. Tzv. akademická příprava tvoří 75 % celkové přípravy. Studium je rozděleno na 2 běhy. Jeden se zaměřuje na technické a přírodní vědy, druhý na administrativní a humanitní vědy. Na rozdíl od West Point tvoří 90 % pedagogického sboru civilní odborníci.

Pedagogická pomoc posluchačům je individualizována, a to tím, že starším posluchačům je svěřena „péče“ o nováčky. Ve skutečnosti jde spíše o úsilí zamezit zvyšování počtu „propadajících“, jejichž podíl v současné době činí 35 % a je ze všech porovnávaných škol nejvyšší. Vojenský výcvik tvoří jen malou část přípravy, probíhá převážně v letních měsících a zahrnuje specializaci u zvoleného druhu vojska.

Také v Itálii mají vojenské akademie snahu konkurovat univerzitám. Tato snaha se promítá do přísného způsobu hodnocení, které se vyznačuje zvláště stanovením stejného a jednotného koeficientu ke známám ze všech předmětů, což údajně udržuje posluchače „v tempu“ a stimuluje jejich úsilí. Od svého příchodu do akademie v Modeně se kadet specializuje buď na oblast práva (pokud hodlá sloužit v četnictvu) nebo na technické a přírodní vědy (pokud se hodlá stát příslušníkem důstojnického sboru druhu ozbrojených sil) nebo na ekonomické či politické vědy (pokud hodlá sloužit na hospodářském nebo administrativním úseku). Vojenský výcvik probíhá jak během školního roku několik hodin týdně, tak v letních měsících.

V Nizozemí jsou v jedné akademii připravováni současně důstojníci pozemního vojska i vojenského letectva.

V Belgii se v jedné akademii připravují společně důstojníci všech tří druhů ozbrojených sil. V obou zemích existuje jak společná výuka,

tak studijní běhy podle druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, které si jednotliví posluchači zvolili.

Belgický systém je trochu komplikovanější v důsledku toho, že připravuje i inženýry pro výzbrojní úsek. V obou zemích je poměrně vysoký „odpad“ posluchačů (v akademii v Bredě 25 %). V rámci snahy o konkurování univerzitám se uchazečům nabízí atraktivní studium vedené kompetentním pedagogickým sborem složeným jak z vojenských tak z civilních odborníků. To vede k tomu, že na výcvik zbývá jen malá část z celkové doby studia. Je rozdělen na několik etap v trvání 1 až 8 týdnů, rozvržených do celé délky studia.

Celkově se v těchto akademiích „akademická“ příprava dosti podobá výuce v nejlepších civilních vysokých školách. Kromě Itálie lze konstatovat, že v těchto zemích značný počet důstojníků setrvává v činné službě poměrně krátkou dobu (tzv. krátké kariéry).

V Německu, Španělsku a Francii je uplatňována pedagogická politika, která jak z hlediska časového, tak z hlediska koeficientů hodnocení udržuje „akademickou“ přípravu a vojenský výcvik v rovnováze. Z tohoto pohledu je zajímavý případ Německa, který se vyznačuje snahou rozložit oba typy přípravy do jednoho učebního programu, v němž se období vojenského výcviku střídají s „akademickou“ přípravou. Tato situace je nicméně poněkud specifická, protože vyplývá z politiky personálního řízení, která podporuje tzv. krátkou kariéru ve prospěch důstojníků sloužících průměrně 12 až 15 let, a to atraktivností kvalitní profesionální přípravy usnadňující rekvalifikaci pro civilní sektor.

Ve Španělsku a ve Francii vede harmoničtější spojení obou typů přípravy ke střídání cyklů „akademické“ přípravy s vojenským výcvikem. Rozdíl mezi vojenskou akademií a vojenskou odbornou školou spočívá zejména v délce studia. V akademii trvá 5 let a zahrnuje specializaci v „aplikační škole“, v odborné škole trvá 3 roky, na něž navazuje jeden rok „aplikačního studia“.

Z hlediska přípravy lze z uvedeného vyvodit závěr, že délka „akademické“ přípravy a vojenského výcviku se v různých zemích liší, stejně jako procento posluchačů, kteří studium nedokončí, a že v Belgii, Nizozemí a v Kanadě je základní příprava vševojsková.

Srovnávací analýza složení účastníků základní přípravy důstojníků v uvedených devíti zemích odhaluje rozdíly v kultuře, u kterých není často snadné určit obsah a dosah. Je také třeba složení účastníků zasadit do správného kontextu, a zejména ve vztahu k vysokoškolskému vojenskému vzdělání a ve vztahu k procesu přípravy důstojníků, kteří byli přijati na základě jiných způsobů náboru.

Cíle přípravy

V širším smyslu by bylo účelné blíže se seznámit s cíli přípravy v jednotlivých akademiích nebo důstojnických školách. Nabízejí se následující otázky. Jde o to, jako v USA, Kanadě nebo Německu, připravit důstojníky, kteří budou sloužit převážně jen krátkou dobu? Nebo jde naopak o to, jako v Itálii, Španělsku nebo Francii, připravit důstojníky, kteří v převážné většině zůstanou v ozbrojených silách až do svého odchodu do důchodu? Mají tyto rozdíly v cílech za následek nebo vysvětlují rozdíly pedagogické? Jinak řečeno, odráží se příprava důstojníků, kteří mají v převážné většině sloužit 10 až 15 let – jako v Německu, USA nebo Kanadě – v přizpůsobených učebních programech?

K tomuto závěru lze dospět podle názoru odborníků tehdy, pokud rozdíly v rozvržení akademické přípravy a vojenského výcviku nejsou v těchto zemích velké. V Německu např. cílem systému přípravy je připravit nižšího důstojníka s odbornou způsobilostí, kterou může přímo využít v budoucnu v civilním podniku, zatímco ve Francii je v současné době cílem základní přípravy důstojníků z přímého náboru připravit budoucí vyšší důstojníky a generály.

Obecněji by měl systém základní přípravy důstojníků brát v úvahu to, co odpovídá většině případů průběhu jejich služby. Vyskytuje se mnoho otázek, na které by bylo třeba odpovědět. Avšak v době, kdy jsou zpochybňovány strategie, které převažovaly od konce druhé světové války, se zdá být riskantní se spoléhat na to, že příprava důstojníků obecně, a základní příprava konkrétně, se nezmění.

Lepší vzájemné poznání systémů vojenské přípravy, včetně základní přípravy důstojníků, by mohlo podle názoru vojenských odborníků přispět k nacházení řešení případných problémů v této oblasti v jednotlivých zemích.

Z francouzských pramenů
zpracovala HANA ŠKORPÍKOVÁ

Tanky v lokálních válkách

V poslední době se ve sdělovacích prostředcích objevují tvrzení, že tanky jako prostředek ozbrojení se přežily.

Je všeobecně známo, že správnost teoretických závěrů a názorů je prověřována praxí. V posledních desetiletích došlo k několika lokálním válkám a konfliktům, ve kterých byly použity tanky ve větší nebo menší míře. Jsou shromážděny zkušenosti z jejich bojového použití v různých podmínkách. Nejvýznamnější byly arabsko-izraelské války, íránsko-irácká válka a bojová činnost v oblasti Perského zálivu.

Arabsko-izraelské války

Druhá arabsko-izraelská válka začala 29. 10. 1956, kdy Velká Británie, Francie a Izrael zahájili bojové operace proti Egyptu. Izraelská vojska provedla útok na suézském a ismailském směru, britsko-francouzská flotila zahájila námořní blokádu Egypta. Pro činnost britských, francouzských a izraelských vojsk bylo charakteristické použití tankových jednotek v prvních sledech.

Většina nasazení tanků do boje (asi 60 %) byla efektivní a účinná. Ukázaly se však některé nové skutečnosti. Zavedením protitankových řízených střel a nasycením vojsk protitankovými prostředky pro blízký boj se ukázaly nové možnosti organizace protitankové obrany. Tak se zrodila iluze o lehkosti boje s tanky.

Objevil se názor o nedůležitosti pancéřování, protože je možné vyrobit kumulativní náboj, který probíjí libovolný pancíř. Proto zvýšení odolnosti tanků, ale i ostatních bojo-

vých obrněných prostředků, je třeba spatřovat ve zvyšování pohyblivosti na úkor hmotnosti vozidla. Tyto názory ovlivnily další výrobu tanků v některých státech Evropy. Typickým příkladem je SRN, kde základní bojový tank Leopard-1 při hmotnosti kolem 40 tun byl velmi pohyblivý a přitom s lehčím pancéřováním.

V červnu 1967 začala třetí arabsko-izraelská válka. V jejím začátku bylo v sestavě izraelských ozbrojených sil 1 100 tanků. Jednalo se o částečně modernizované americké tanky SHERMAN M-4, M-48, britské CENTURION Mk-5 a Mk-7, a také francouzské lehké tanky, AMX-13. Egyptské síly měly kolem 1 200 tanků. Větší část z nich se nacházela na Sinajském poloostrově. V sestavě Sýrie a Jordánska bylo asi 750 tanků. Arabské státy měly převahu vůči Izraeli 2:1 v mužstvu, 2,5:1 v dělostřelectvu, 1,7:1 v tancích a 1,4:1 v letadlech. V technické úrovni vojska Egypta, Sýrie a Jordánska nezaostávala za izraelskými, a v tancích je předstihly používáním tehdy moderních sovětských T-54 a T-55. Připravenost a bojeschopnost jednotek arabských zemí však byla nižší.

Bojová činnost začala 5. 6. 1967. Již v první den války izraelské jednotky protivzdušné obrany zničily 270 letadel arabských států a získaly nadvládu ve vzduchu, což mělo svůj význam pro pozdější činnost pozemních vojsk. Tanky do pozemního boje vnášely manévrový charakter. V závislosti na vývoji situace byly tankové jednotky používány k průlomu obrany a k rozvíjení úspěchů.

Střední skupina izraelských vojsk narazila v první den války na egyptské frontě na tuhý odpor 2. motorizované divize a nemohla prolomit její obranu z chodu. Do boje byly zasazeny dvě tankové brigády, které v noci obešly egyptskou divizi po bocích. Současně do jejího týlu byl vysazen vrtulníkový výsadek. K ránu 6. 6. izraelská vojska postoupila na tomto směru do hloubky 25 km.

Charakteristickým rysem pro použití tankových jednotek k rozvinutí úspěchu představuje nasazení Severní skupiny izraelských vojsk na přímořském směru. Hlavní úder byl proveden svazky levého křídla do hloubky 30 km v mezeře mezi 7. a 2. mechanizovanou divizí egyptské armády posílenými 20. pěší a 7. motorizovanou divizí. K večeru se podařilo izraelským jednotkám probít se v oblasti CHAN-JUNIS na pobřeží Středozemního moře a odříznout 20. pěší a 7. motorizovanou divizi a tak obejít 7. mechanizovanou divizi z obou křídel. Přitom dvě tankové brigády rozvíjely útok k pobřeží a 6. 6. obklíčily 20. pěší divizi.

Výsledky války svědčí o těžké porážce arabských států. Ty ztratily 68 500 km² území, 40 000 lidí bylo zabito, 900 tanků a 360 letounů bylo zničeno. Ztráty izraelské strany představovaly kolem 1 000 mrtvých osob, 200 tanků a 100 zničených letadel. O nízké bojové připravenosti arabských vojsk hovoří to, že ze 700 tanků zajatých Izraelci na Sinajském poloostrově jich 300 bylo plně bojeschopných nebo s bezvýznamnými závadami.

Tankům a protitankovým jednotkám zůstala důležitá úloha při vedení pozemní bojové činnosti. V izraelské armádě velitelé jednotek a svazků důsledně dodržovali komplexní použití tankových a pěších jednotek, které zabezpečovaly potřebnou dělostřeleckou a leteckou podporu. Jedním z poznatků války se ukázala tendence značného zvýšení mož-

ností letectva v boji s pozemními prostředky zejména s obrněnými cíli. V průběhu války nebyly potvrzeny ani rozvíjeny myšlenky přechodu obrněných vojsk na lehčí a mobilnější vozidla. Zkušenost ukázala, že naopak vysokou pohyblivost tanku v boji není potřeba stavět proti mohutnosti pancéře.

V izraelské armádě byly lehké tanky AMX-13 francouzské výroby s maximální rychlostí 65 km.h⁻¹ a britské na pohled méně pohyblivé tanky CENTURION se silným pancéřováním. Ač se to nezdá, britské tanky byly na bojišti pohyblivější, neboť manévr lehkých tanků vzhledem k jejich pancéřování končil za prvním umělým či přírodním úkrytem, do kterého se jim podařilo dostat pod palbou protivníka.

Ve čtvrté arabsko-izraelské válce byly tanky a obrněné jednotky předurčeny k řešení důležitějších úloh. V jejím začátku bylo v sestavě ozbrojených sil Izraele 1 700 tanků. V pozemním vojsku z 33 brigád bylo 10 obrněných, mnoho tanků bylo v mechanizovaných a motorizovaných brigádách. Na Sinajském poloostrově, západním břehu Jordánu a na Golanských výšinách byla vybudována členitá hluboká obrana. Hustota protitankových prostředků na předním okraji představovala 10–12 tanků a 4–5 protitankových děl na 1 km.

V ozbrojených silách Egypta bylo po mobilizaci 2 200 tanků, v armádě Sýrie 1 350 tanků. Útok syrských a egyptských vojsk začal současně 6. 10. 1973. Na syrské frontě tři pěší divize a několik brigád útočilo na silně opevněné pozice izraelské armády na Golanských výšinách a k ránu 7. 10. postoupily severně a jižně EL-KINEJSTRY 4–8 km. S přísunem záloh se izraelským vojskům podařilo útok zastavit. Pro zvýšení síly úderu nasadilo syrské velení do boje v oblasti KAFR-NAFACH tankovou divizi.

Izraelské velení přísunulo do této oblasti tankovou brigádu, která kladla Syřanům tuhý odpor a nedovolila jim rozvinout úspěch. Takto již v prvních dnech války byly tankové jednotky použity k prolomení obrany, ale také k udržení obranných pozic. Po posílení přešla izraelská vojska do protiútoků a v poledne 10. 10. obnovila původní přední okraj obrany. Na směru hlavního úderu Izraelci použili obrněnou brigádu. Její další působení bylo závislé na přísunu irácké tankové divize a jordánské obrněné brigády.

Na egyptské frontě pěší divize překonala Suezský průplav, zlomila odpor Izraelců a ovládla opěrné body prvního sledu. 8. 10. postoupila egyptská vojska do hloubky 10–12 km. Během 9.–13. 10. se opevnila na dosažených čarách. Současně probíhal přísun druhých sledů a záloh. Předem připravený útok částí sil na 14. 10. byl neúspěšný. Při postupu do hloubky 6–10 km se egyptská vojska setkala s tuhým odporem.

Ukázalo se, že proti nim stálo kolem 200 zakopaných tanků, děl a protitankových řízených střel. 15. 10. izraelská vojska (18 brigád, z nich 9 obrněných) za hromadné podpory letectva přešla do protiútoků, když provedla hlavní úder na ismailském směru. 16. 10. se izraelským vojskům podařilo zatlačit pravokřídelní brigádu egyptské 2. armády a probít se k Velkému Horskému jezeru v oblasti CHAMSA.

Přitom odřad ze 7 plovoucích tanků a 8 obrněných transportérů se probil na západní břeh jezera a obsadil přístupy v oblasti stanice UBU-SULTAN. Následující noc byly přísunuty obrněné a motorizované brigády. Konečný počet tanků

dosáhl 200. Ráno 19. 10. přešla vojska izraelské armády do rozhodujícího útoku.

Jeho zvláštnost spočívala v širokém použití tanků v malých skupinách (do roty). Při činnosti na široké frontě našly jednotky slabá místa v obraně egyptských vojsk a probíjely se jimi do týlu. Ráno 20. 10. ovládlo prostor s izraelských brigád (3 obrněné a 2 mechanizované), které během dne rozvinuly úspěch do hloubky 20 km a šířky 30 km.

Úspěchy izraelské armády byly dosaženy díky racionálnímu použití tanků a tankových jednotek, umění využívat jejich pohyblivosti, odolnosti a palebné síly. Tanky splnily v jakékoliv situaci hlavní bojové úkoly. V útočném boji se tankové jednotky a svazky používaly zhuštěné na směr hlavního úderu.

Velká pozornost byla věnována organizaci součinnosti tanků s pěchotou postupující na bojových vozidlech pěchoty. Ta většinou postupovala za tanky nebo na bocích jejich bojové sestavy. Přitom byla snaha dodržovat zásadu, že pěchota musí zůstat na vozidlech co nejdéle. V obraně ozbrojené síly izraelské armády používaly tanky k protiútokům z hloubky na pronikajícího protivníka a využívaly tak zejména pohyblivosti tanků. Podle vzniklé situace byly tanky rovněž používány k udržení pozic v sestavách prvních sledů vojsk.

Íránsko-irácká válka

Obě strany stavěly před sebe úkol porazit protivníka rozhodujícím úderem. Od září do prosince 1980 probíhal útok iráckých vojsk na frontě široké kolem 700 km. V době od prosince 1980 do září 1981 se vytvořila přibližná rovnováha sil a od září 1981 do června 1982 vojenská iniciativa přešla na Írán, který získal zpět ztracené území a přenesl bojovou činnost na území Iráku.

V dubnu 1988 Irák provedl rozhodující útok na jihovýchodě země (poloostrov FAO) a osvobodil Íránem okupovaná území, čímž donutil Írán k rozhovorům o příměří. Charakteristickou pro obě strany byla šablonovitá bojová činnost s malým využíváním manévru silami a prostředky. Až koncem války irácká armáda prokázala schopnost vést dostatečně organizovanou a rozhodnou bojovou činnost.

V prvním období Irák provedl úder silami čtyř obrněných divizí (asi 45 000 osob). Přitom nebyl předem proveden propočet skutečné potřeby sil a prostředků nutných k obsazení velkých měst, což přineslo značné ztráty tanků. Taktické problémy zvyšovala špatná součinnost mezi pozemními jednotkami, letectvem a námořnictvem.

V průběhu iráckého protiútku proběhlo několik velkých tankových bitev. Nejtěžší byly boje na rovině KARCHE poblíž města SUSENGERDA. V lednu 1981 zesílená 16. tanková divize Íránu (300 tanků CHIEFTAIN a M-60) za podpory 55. vzdušně-výsadkové brigády připravovala protiútok u města SUSENGERDA s cílem obsadit cestu na AHVAZ a osvobodit město ABADÁN. Na začátku období dešťů cesty přesunu iráckých vojsk představovaly moře bláta, které ztěžovalo přípravu a provedení manévru a zásobování vojsk.

Írácké velení předpovědělo směry postupu protivníka a přisunulo na tyto směry tankovou divizi (300 T-62). 5. 1. průzkumné vrtulníky Íránu zjistily přesun tří tankových proudů a za nimi rychle postupující výsadkovou brigádu. Velení irácké divize soustředil rychle všechny síly u vesnice ACHMET-ABAD na rovině u řeky KARCHE. 6. 1. prvosledová irácká tanková brigáda narazila na irácké pozice. Za předpokladu, že se jedná o velkou krycí jednotku, zaútočily irácké tanky z chodu. Irácké jednotky postavení neudržely a odešly, čímž se 1. irácká brigáda dostala do palebného pytle a byla ničena z boků.

Ztráty Íránců dosáhly více než 100 tanků. 2. a 3. irácká brigáda provádějící činnost samostatně bez podpory pěchoty přešly do útoku později 7. a 8. ledna. V té době se bojiště změnilo v úplnou bažinu a protivníci se k sobě přiblížili natolik, že nebylo možné použít letectvo k jejich podpoře. Írácká vojska, po zjištění rizika svého postavení, ustoupila.

Írák tvrdil, že zničil nebo zajal 214 iráckých tanků. Írán však přiznal ztrátu jen 126 tanků. Ve všech obdobích války bylo hlavní údernou silou bojujících stran tankové vojsko. Tankové jednotky byly často používány samostatně bez potřebného posílení a zabezpečení. Za útoku vedly tanky bojovou činnost bez součinnosti s pěchotou, což zvyšovalo jejich ztráty způsobené ručními protitankovými prostředky.

Bojová činnost v oblasti Perského zálivu

Agrese Iráku 2. 8. 1990 do nezávislého státu KUVAJT vyvolala pobouření světového společenství. Postoj Saddáma Husajna k naplnění požadavků OSN o opuštění KUVAJTU vedl k zformování koalice států, připravovaných použít své ozbrojené síly k vyhnání okupantů. Spojenecká operace při strategickém rozvinování mnohonárodnostních sil v oblasti Perského zálivu dostala název **Pouštní štít** a začala se realizovat koncem srpna. V jejím průběhu z USA a států západní Evropy byla do oblasti konfliktu přemístěna uskupení vojsk představující více než 400 000 osob s odpovídající výzbrojí, vojenskou technikou a zásobami.

Prakticky veškerá obrněná technika byla přepravena na transportních lodích účastníků bojů a státních společností. Uprostřed ledna 1991 stála proti sobě mohutná uskupení vojsk (každé mělo víc než 500 000 osob) nasycená současnými zbraněmi, z nichž mnohé nebyly dosud hromadně nasazeny.

Zprávy o počtech tanků si protirečí, ale přibližné počty ukazují, že každá ze stran měla kolem 4 000 bojových vozidel. 17. 1. velení mnohonárodnostních sil zahájilo vzdušnou útočnou operaci pod názvem **Pouštní bouře**. Za 43 dnů letectvo mnohonárodnostních sil použilo 88 500 tun leteckých pum, z toho 6 520 tun řízených leteckých bomb. Kolem 90 % těchto bomb dopadlo na určené cíle. V uvedeném období mnohonárodnostní síly provedly 300 bojových vzletů.

K ničení tanků byly používány řízené a neřízené bomby, kazetová munice, řízené rakety a automatické kanóny. Vzhledem ke slabé protivzdušné obraně iráckých vojsk měly jejich tankové jednotky velké ztráty. Vojenské vzdušné síly

USA prověřily v bojových podmínkách taktiku provedení nočních úderů ze vzduchu speciálně vybavenými letadly vyzbrojenými zdokonalenými palubními termovizními systémy. Irácká armáda použila v široké míře speciální prostředky obrany. Nedlouho po začátku války byly použity stovky hektarů maskovacích sítí. Efektivně byly použity tisíce nafukovacích nebo skloplastových maket tanků a bojových vozidel pěchoty.

Tankové jednotky mnohonárodnostních sil se v široké míře snažily klamat protivníka 3–4 dny před zahájením všeobecného útoku. Speciálně vytvořené jednotky (zpravidla základ tvořila tanková nebo mechanizovaná jednotka) obdržely úkoly k imitaci útoku na určených směrech při zákazu zavazovat se do střetného boje, s cílem vytvořit iluzi hlavního směru útoku. Jejich činnost podporovalo divizní dělostřelectvo, taktické a armádní letectvo. Vytvoření členité linie fronty dovolilo velení mnohonárodnostních sil použít manévrovací skupiny vytvořené z průzkumných jednotek podporovaných vrtulníků.

Charakteristickým příkladem komplexního použití sil a prostředků pozemního vojska byla útočná operace pod názvem **Pouštní meč**. Její zámysl předpokládal provedení úderů na třech směrech:

1. Na iráckou obranu na hranici s KUVAJTEM a SAUDSKOU ARÁBIÍ.

2. Ze severovýchodu dolů na hranici s KUVAJTEM.

3. Ze západu na východ do hloubky území IRÁKU.

Soustředěné použití tanků proběhlo v hlavním směru na BASRU, kde bylo rozmístěno velení Jižní skupiny vojsk Iráku. Ráno 24. 2. americká 1. mechanizovaná divize prolomila iráckou obranu. Odpoledne zasadily mnohonárodnostní síly do boje k rozvíjení úspěchů čtyři obrněné divize 1. a 3. Spojených států, 1. Velké Británie a 6. Francie.

Ve výzbroji amerických divizí byly tanky M1A1 ABRAMS, britských CHALLENGER a francouzských AMX-30B2. Britové rozvíjeli útok ve východním a Američané v severovýchodním směru. Francouzi útočili na levém křídle. Použitím termovizí při zjišťování cílů v podmínkách omezené viditelnosti způsobili v nočním boji z 25. na 26. 2. tankisté mnohonárodnostních sil iráckým jednotkám těžké ztráty. 26. 2. byla zničena tanková divize republikánské gardy TAVALKANA.

Podle slov účastníků to byl 42 hodin trvající těžký tankový boj v dešti a písečné bouři. Plně se ukázalo, že jak v minulé, tak i v současné bojové činnosti sehrávají tanky rozhodující roli. Bez jejich použití nelze nasazení letectva, námořnictva a raketového vojska úspěšně dovést k vítězství. **Jen tanky v těsné součinnosti s pěchotou a dalšími druhy vojsk jsou schopny zabezpečit konečné zničení protivníka a dosažení cíle války.**

Současné technologie výroby dovolují tankům v blízké budoucnosti uchovat si roli jednoho z hlavních bojových prostředků v systému vyzbrojení pozemního vojska.

Podle zahraničních materiálů
upravil **kpt. Ing. VÍTĚZSLAV JAROŠ**

Literatura: Plk. B. SAFONOV, Tanky v lokálních válkách. Vojenný vestník č. 9/92

Amazonky – mýtický kmen bojechtivých žen. V trójské válce přišly na pomoc Trójánům. Když si prý Théseus z tažení proti nim přivedl do Athén jejich královnu Antilopu, podnikly Amazonky odvetnou výpravu, v níž byly poraženy...

(Ilustrovaný encyklopedický
slovník, Academia Praha 1980)

Novodobé Amazonky

Podplukovník ZDENĚK MIKLÍK

Téměř na celém světě, od Sparty přes severní Evropu, Egypt a Mezopotámii, v mongolských stepích, na japonských ostrovech i v Číně se ženy aktivně zúčastňovaly válek. Některé z nich zaujímaly dokonce vedoucí postavení ve vojenských operacích. Zejména japonské kroniky popisují celou řadu takových případů. Ve 12. století se například stala slavnou ženou Japonka Itagaki, která velela 300 mužům; v bitvách bojovala na koni a svojí naginatou (halapartna) rozdávala smrtelné údery. Jiná Japonka – Tomoe, žena generála Yošinaki, bojovala údajně společně s manželem a v mnoha bojích vedla část jeho mužů.

V jedné z posledních občanských válek v Japonsku (vzpoula v Satcumu v roce 1877) bojovala dobrovolná armáda pěti set ozbrojených naginatou proti vojsku ozbrojenému střelnými zbraněmi. I když podlehly obrovské převaze a novodobým zbraním, ukázaly, že mají silného bojového ducha.

A nejen ducha. Samurajové, kteří dobře věděli, jak mohou být ženy v době válek efektivní, cvičili dívky ze svých rodin společně s chlapci. V případě potřeby pak od nich vyžadovali stejné vlastnosti jako od mužů: odvahu, kázeň, opatrnost, bojovnost, sebekontrolu. I přesto, že se učily bojovat s mečem, jejich hlavní zbraň zůstala naginata.

Pokud jde o naši historii, připomeňme si mýtus „O dívčí válce“ z doby Přemyslovy. Ženy si tenkrát, z touhy po vládě i pomstě, postavily hrad Děvín (za řekou Vltavou, na vrchu o něco vyšším, než byl na protějším břehu Vyšehrad) a pod vedením Vlasty (nejpřednější z družiny zemřelé Libuše) zahájily boj proti mužům. Po dlouhých bojích, v nichž střídavě vítězila dívčí chytrost a mužská statečnost, byly dívky poraženy a jejich hrad vypálen.

Po boku mužů bojovaly naše ženy v době husitských válek, zejména jako sanitárky, a ve druhé světové válce na místech spojaček a zdravotnic. Stejně jako muži uměly zacházet s běžnými pečotními zbraněmi, výjimkou nebyla ani např. dívčí obsluha protiletadlového děla. Dnes jsou ženy zařazeny

i v našem praporu, který v rámci kontingentu ochranných sil OSN působí na území bývalé Jugoslávie.

LÁSKA V PERSKÉM ZÁLIVU

Tytam jsou doby, kdy ženy za války pracovaly v bezpečné vzdálenosti od fronty. Novodobé Amazonky dnes pilotují dopravní letadla a vrtulníky, jezdí s nákladními vozidly, stávají se příslušnicemi průzkumných jednotek nebo vojenské policie. Jedna z nich – Američanka Linda Brayová – při vojenské operaci USA v Panamě v prosinci 1989 velela skupině vojáků, která zajala při útoku na kasárna panamských sil národní obrany asi 40 gardistů. Neměla přitom žádné ztráty ani zranění.

Lindina fotografie se tenkrát objevila na obálkách časopisů a titulních stránkách novin. Televizní moderátoři podrobně popisovali veškeré detaily této akce i Lindina životopisu. Tato žena ovlivnila dokonce i americkou módu: Oblečení ve „vysádkovém stylu“ – klobouček à la vojenská přilba či květované kombinézy různých maskovacích odstínů – se v USA stalo žádaným artiklem.

Nicméně i přes veškerou opatrnost při nasazování žen do takovýchto operací, nebezpečí jim bezesporu hrozí. Ukázalo se to např. ve válce v Perském zálivu, kdy irácká vojska zajala několik příslušnic amerických ozbrojených sil. Jsou tu však ještě další, neméně závažné problémy.

Rada žen, které tvořily zhruba desetinu půlmilionové armády protiirácké koalice, otěhotněla, třebaže to vojenské řády nedovolují (ve válce je každý voják ve službě 24 hodin denně). Jen na zásobovací lodi Acadia přišlo do jiného stavu na deset příslušnic amerických ozbrojených sil. Americké vedení odmítlo sice tyto a další podobné údaje jako zkrzeslé, leč která fakta však nasvědčují tomu, že girls a boys strádající v zálivu, k sobě mnohdy měli velmi, velmi blízko. Podle německého týdeníku Der Spiegel býval počet vzorků moči zasílaných kvůli těhotenskému testu v některých dnech tak vysoký, že ani velmi dobře vybavené polní laboratoře nebyly s to nápor zvládnout.

Ženy a muži pozemního vojska spali sice v oddělených stanech; odděleně spaly i manželské páry, z nichž jen některé měly to štěstí, že mohly sloužit ve stejné jednotce. Nicméně vojáci, kteří si šli večer zaběhat pro zdraví, velice často zamířili do dámských stanů „na návštěvu“. Na ošetřovnu se tak každé ráno dostavovali vojáci, které při nočních výletech uštkl had nebo štír. Jednoho vojáka při návratu dokonce pokopal zdvořelý velbloud tak, že musel být urychleně poslán zpět do vlasti.

Hlavním problémem žen a manželských párů účastnících se války v Perském zálivu však byly jejich děti, které zůstaly doma. Jedna zdravotní sestra, jejíž manžel byl rovněž na frontě, nechala své tříměsíční mimínko u sestry: „Zanechali jsme u ní magnetofonový pásek – pro případ, že by se s námi něco stalo.“

FEMINIZACE ARMÁD?

Tyto skutečnosti vyvolaly mezi veřejností i odborníky polemiku o účelnosti dalšího nasazování žen v bojových operacích, ale i o nutnosti jejich služby v ozbrojených silách. Existují např. názory, že procento žen v armádách neustále a neúměrně vzrůstá, že ženy zastávají funkce, které jim nepřísluší, že zkrátka i emancipace by měla mít své určité hranice.

V této souvislosti připomeňme výsledky výzkumů amerického odborníka Briana Mitchela, které shrnul ve své knize „Feminizace armády“. Podle jeho údajů drží v této oblasti primát právě Spojené Státy, v jejichž ozbrojených silách

slouží přibližně deset procent žen. Dále následují Kanada s devíti procenty, Velká Británie s pěti procenty... V absolutních počtech měly v roce 1991 ve zbraní: USA 220 250 žen, Francie 20 000, Velká Británie 16 747, Kanada 7 724, Belgie 3 192... Lucembursko 28.

V armádách členských zemí NATO tedy slouží okolo 280 000 žen, z nichž jedna sedmina nosí důstojnické výložky. Neomezenost služebního postupu umožňuje nejschopnějším Američankám, Britkám, Kanaďankám a Francouzským dosáhnout i hodnosti generála a admirála; v turecké a německé armádě jsou ženy omezeny hodností plukovník, v nizozemské, norské a portugalské armádě hodností podplukovník.

Pokud jde o naši armádu, ženy v ní tvoří přibližně dvě procenta z celkového počtu příslušníků armády. Nejsou žádným služebním předpisem omezeny ve funkčním či hodnostním postupu. Jejich vojenská kariéra je závislá výhradně na jejich schopnostech. V praxi však, s ohledem na poslání ženy jako matky, nejsou zařazovány do náročných (bojových) funkcí (např. velitel motostřelecké či tankové čety, roty atd.) a tak si vlastně nemohou „vysloužit“ vyšší velitelské či náčelnické funkce. Nicméně i v naší armádě zastávají ženy vysoké štábní funkce a dosahují hodností plukovník.

CO ŽENY TÁHNE DO ARMÁDY?

Podle zmíněného amerického výzkumu je to nejčastěji nespokojenost v osobním životě, dále pak nezaměstnanost, osamělost, možnost dostupného vzdělání, ale i snaha dobře vydělávat a vyrovnat se mužům. A právě poslední dva motivy způsobují nemálo problémů. V amerických ozbrojených silách vyústily před několika lety málem v „ženskou válku“. Její příčinou bylo vyloučení žen z míst, kde se předpokládala vysoká pravděpodobnost přímého boje. Aby Pentagon „válku“ zažehnal, musel chtít nechtě na většinu až donedávna mužských funkcí pustit i ženy.

Pro příslušnice vojenského letectva to například znamená, že dnes už pilotují letouny, vrtulníky a velí mužům. Ve vojenských námořních silách mohou sloužit na lodích pro dopravu vojenské výbroje, dokonce mohou být i kapitánkami lodí na přepravu munice. Z ženských jednotek je však možno sestavovat i „podpurné divize“.

V některých členských zemích NATO však takové praxi brání zákony, které ženám zakazují zastávat určité funkce, zpravidla ty, které jsou spojeny s jejich bezprostřední účastí v bojových akcích. Například ve Spolkové republice Německo nedovoluje ústava ženám sloužit se zbraní. V bundeswehru je proto vyloučeno jejich zařazení k bojovým jednotkám. Mohou však být zařazeny na důstojnické a poddůstojnické funkce ve zdravotnické službě jako lékařky, stomatoložky, veterinářky, farmaceutky či ošetřovatelky.

V naší armádě jsou ženy zařazeny do různých odborných a štábních funkcí na všech organizačních stupních, nejvíce jich však slouží u spojovacího vojska, pozemních služeb letectva, u administrativní a šifrovací služby, u radiotechnického vojska a služeb týlu (proviantní, výstrojní, zdravotnické, finanční a služby pohonných hmot).

Naopak ve Velké Británii, Nizozemí a Norsku jsou ženy zařazovány i do osádek tanků a bojových vozidel pěchoty. Kanaďanky mají možnost osvojit si všechny vojenské profese, kromě odbornosti spojených se službou na ponorkách.

Stará námořní tradice, která praví, že žena na lodi přináší neštěstí, už dávno neplatí ve vojenských námořních silách USA, Kanady, Norska a Holandska. Brzy nebude platit ani ve vojenském námořnictvu dalších členských zemí NATO, jejichž odborníci nyní studují zejména dlouholeté ni-

zozemské zkušenosti. Jejich resumé je následující: posádky lodí, které tvoří z dvaceti procent ženy, plní své úkoly neméně dobře jako klasické posádky.

Nicméně čas od času se proti ženám na válečných plavidlech, které plují dlouho po mořích, zvedne vlna odporu ze strany manželek vojáků – námořníků, které namítají, že ženy v uniformách rozvracejí manželství. Pravda je však taková, že problémy tohoto druhu jsou ojedinělé. Pochopitelně, někteří muži obdivují své kolegyně. Armáda v tom však spatřuje prohřešek proti kázi a při jeho opakování nebo dokonce při určitých konkrétních přestupcích hrozí vojákovi i soudní postih. Je ovšem otázkou, zda ženy v ozbrojených silách takovou ochranu vůbec potřebují. Většina vojáků – mužů údajně uvažuje tak jako kapitán americké armády Smith: „Pro mě je poručík nejdříve poručíkem a teprve potom ženou.“

Pokud jde o přípravu žen na jejich budoucí vojenskou profesi, není bez zajímavosti, že například na amerických vojenských školách studují dívky společně s chlapci. Studijní handicap je jim zmírňován pouze v tělesné přípravě, kde jsou pro ně stanoveny měkčí normy. Že však pro mnohé z nich není toto studium až tak velkou překážkou, o tom svědčí zejména skutečnost, že řada dívek se stává nejlepšími absolventy těchto škol.

Také v britských ozbrojených silách je příprava mužů a žen na vojenskou profesi společná. Naopak oddělená je ve francouzské, řecké a dalších armádách.

Jedinou členskou zemí NATO, která zatím ženy ke službě v armádě nepřipravuje, a tudíž v ní ani neslouží, je Itálie. Nicméně její vláda tuto otázku přehodnocuje.

Pro úplnost ještě dodejme, že v naší armádě studují ženy na vysokých vojenských školách v oborech spojovacího a chemického vojska, povětrnostní služby, topogeodetické služby, pozemního stavitelství, pozemních služeb letectva, služeb týlu a v oboru výchovy a kultury. Připravují se také v ročních praporčických školách, především pro spojovací a radio-technické vojsko, administrativní a šifrovací službu a pro službu týlu. Jejich perspektiva je, v kontextu s reorganizací naší armády a zvyšováním její profesionalizace, závislá, podobně jako u mužů – vojáků z povolání, od toho, budou-li plňovat náročnější profesní kritéria.

Z dosud uvedeného lze učinit závěr, že většina členských států NATO postupně přenáší legislativní rovnost mužů a žen při výkonu vojenské služby i do její praktické roviny. Stále více je umožňováno ženám sloužit na tzv. bojových funkcích. Přispívá k tomu také nezřetelná hranice mezi charakterem operační a podpůrné či zabezpečovací jednotky, zkušenosti z úspěšného působení žen v ozbrojených konfliktech a hlavně jejich osobní zájem o bojovou službu.

Je zřejmé, že počty žen v armádách západních států nebudou v blízké budoucnosti klesat, naopak se v příslušných ministerských plánech předpokládá jejich zvyšování. Stále častěji se asi také budeme setkávat s důstojnicemi vyšších hodností, tak jak bude postupovat trend profesionalizace ozbrojených sil.

Na druhé straně je ale třeba připomenout, že žena a zbraň tvoří poněkud nepřírozené spojení. To si konec konců uvědomuje i autor už zmíněného amerického výzkumu B. Mitchel, který poukazuje na to, že ženy by pravděpodobně nemohly vyřešit některé náročné úkoly ve skutečném boji, což by mohlo snížit bojeschopnost jednotek, kterým budou velet.

Poznámka: Postavením vojákyní v armádě USA a ve struktuře armád NATO se podrobněji zabývá článek PhDr. M. Vlachové, který jsme publikovali v č. 3/93.

Jazykový koutek

Artillery. Tactical artillery – that is, artillery deployed at corps level and below – is normally integral to the formations it serves and includes tube-artillery (guns and howitzers), rocket launchers, mortars and missiles.

The first task of artillery is fire assault, in which fire is used to annihilate or neutralise enemy personnel, weapons or combat material representing either area or point targets. Tactical artillery doctrine sees two major fire missions: interdiction, which covers action against the enemy's rear areas and secondary echelons, and the direct support of manoeuvre units.

The artillery commander is normally located alongside the commander of the formation he is supporting.

Air defence. The purpose of battlefield air defence is to protect ground forces and installations from air attack. The primary responsibility is that of the air forces, which must seek to destroy enemy aircraft by attacks on airfields and air-to-air combat; assuming that air forces cannot prevent all hostile aircraft from entering friendly airspace, it is the responsibility of the ground forces themselves to field surveillance, target acquisition and weapon systems which can provide both area and point air defence.

The consequences of losing air superiority can be disastrous. Moving helicopters are not too difficult to detect, their fuselages and their main and tail rotor-discs giving good radar signatures, but modern anti-tank helicopters hovering behind cover pose new problems, since the vast majority of air defence radars are electronically configured to eliminate static targets and the two rotors, though still turning at high speed, are virtually end-on to the radar beam, thus presenting a minimal target.

Command and control. Battlefield command, control and communications have become ever more important as the complexity, geographical spread, response speed and capability of land forces have increased. Command and control has also become important as a way of seeking to optimise the use of scarce resources, i.e. as a "force multiplier".

The exercise of command and control is becoming increasingly complicated and time-urgent, and all armies are finding that the old-fashioned methods of organising, manning and operating headquarters no longer meet today's requirements. As a result, all are introducing automated data processing systems to assist in handling information, in processing intelligence and in preparing inputs upon which decision-making can be based. In the more advanced systems the computers are linked together over the tactical communications network to enable them to keep each other up to date and, where permitted, to interrogate each other's data banks.

Surveillance. The intelligence requirements of a commander in the land battle are determined by his mission and by the level of command. Thus, at company level the battle is fought within the constraints of visual observation and direct-fire weapons, while at divisional level the extent of the battle is limited by the range of indirect-fire weapons, such as rocket launchers and 155 mm artillery.

Radar is a well-developed means of detecting targets and is in widespread use in most armies. It provides not just detection and tracking of aircraft, but is also able to detect artillery shells and mortar bombs in flight, analyse their trajectory and, by extrapolation, determine the launch point, which can then be engaged with counter-battery fire.

Thermal imaging systems use a pattern of heat sensors which can detect small differences in temperature, thus enabling the operator to look at a heat picture or a graphic representation of heat reflections. Thermal imaging systems can see through rain, fog and smoke to some degree and can, except in the most extreme cases, produce an image adequate for identification.

Aircraft operating near or beyond the forward line of troops are vulnerable to air defence weapons and in such high-risk areas most armies use pilotless aircraft, either with on-board computers set to follow a programmed flight-path (drones) or controlled by a distant ground-based operator (remotely-piloted vehicles). The most recent of these aircraft can carry not only an impressive array of sensors but also have real-time down-links enabling them to pass information directly to their operating base so that it can be acted upon quickly, a point of special importance in target acquisition.

Inter-vehicular information system. The commander's ability to quickly and accurately read the battlefield enables him to execute his mission with speed, precision and power. One of the advanced technologies that U.S. Army has developed for the future digital battlefield is the inter-vehicular information system. With inter-vehicular information system, all combatants from battalion level leaders to individual weapon system crew commanders have real-time battlefield information at their fingertips.

Representing the latest developments in digital electronics and software technology inter-vehicular information system is the backbone of a digital battlefield command and control network that will:

- increase situational awareness.
- enhance the commander's ability to mass forces at the critical point on the battlefield and
- reduce potential for fratricide.

Training. The Army is trained to mobilize, deploy, fight and win anywhere in the world. Training, the cornerstone of combat readiness, requires realistic combat conditions to maintain the capabilities essential for both deterrence and success in combat.

Leader development. The Army leader development system works, having produced competent and confident tactical leaders proven in combat. The Army will continue to develop outstanding leaders through formal institutional training, operational assignments and selfdevelopment.

(ze zahraničních materiálů připravil -JN-)

„Dne 1. prosince došlo u našeho útvaru k vážnému zranění rotmistra Jana Hudka výbuchem laicky vyrobené třaskaviny, kterou na jeho žádost zhotovil vojín Jiří Svatoš. Následkem exploze je těžké poranění pravé ruky, které si vyžádalo amputaci posledního článku palce a dvou prstů. Léčení potrvá několik měsíců, úraz zanechá trvalé následky.“

To bude Silvestr!

Tuto dálnopisnou zprávu velitele pluku dostal vojenský obvodový prokurátor na stid druhého dne po události. Ihned ji předal staršímu vyšetřovateli prokuratury:

„Zajedte se tam podívat, vypadá to na stopětaosmdesátku. Budete muset zřejmě zahájit trestní stíhání!“

Kapitán Zelený během jízdy porovnával stručnou zprávu velitele pluku se zněním paragrafu 185 trestního zákona o nedovoleném ozbrojování:

„Kdo bez povolení... vyrábí nebo sobě nebo jinému opatřuje zbraně, střelivo nebo výbušniny... bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.“

Začal výslechem vojína Svatoše. Jeho výpověď byla jednoznačná, srozumitelná a logická. Ač vyučen elektrotechnikem, zalíbilo se mu v chemii. Před nedávnem se pochlubil kamarádům, že jim může předvést „výbuch atomovky“ na dlaní. Vyrobil si z acetonu, peroxidu vodíku a kyseliny chlorovodíkové – postupem, který vyšetřovatel přesně popsal – třaskavou směs, která mu se slibným efektem na dlaní beze zbytku shořela. To se zalíbilo i výkonnému praporečkovému rotmistru Hudkovi. Napadlo ho, že by tohoto „prášku“ mohl použít ve společnosti ke zpestření zábavy. Měl skutečně úspěch. A vymýšlel dál. Což kdyby se mu podařilo to prášku vyrobit petardy? To by byl letos rušný Silvestr!

V poslední listopadový den si zavolał do kanceláře vojína Svatoše a seznámil ho se svým záměrem. Prášek nasypl do trubčky zhotovené z rozpůlené fixky, zalil kanagonem jako zpoždovačem, do něj ponořil obvyčejnou zápalku tak, aby její hlavička vyčnívala ven a petarda byla připravena. Nevybuchla však, protože obal z umělé hmoty se žarem spekl. Stejným způsobem vyrobili další petardy s použitím papírové dutinky od míf. Slabý výbuch nesplnil Hudkovo očekávání. Bude muset vymyslet něco lepšího. Zbytek prášku vyrobeného vojínem Svatošem nasypl do igelitového sáčku, strčil do kapsy a k večeru uložil do zásuvky stolu.

Co bylo dále, událo se beze svědků. Rotmistr to vylíčil následovně: Osudného dne po obědě ho napadlo, že žádoucího efektu by mohl dosáhnout, kdyby prášek nasypl do trubčky zhotovené pouze z jemného papíru. Petardu vyrobil podle svého nového nápadu a chtěl ji po zapálení vyhodit oknem na dvůr. Napřáhl se, zavádil o skříň a petarda mu vybuchla v ruce. Nebyl těžkého zranění, které utrpěl, mohl být zvukovým efektem spokojen.

Nalezený zbytek prášku předal vyšetřovateli znalci z oboru kriminalistické techniky. Konstatovali, že jde o podomácku vyrobenou trhavinu, tzv. acetoneperoxid, vysoce brizantní látku rovnající se svým účinkem pentritu. Je velmi reaktivní a explozivní. Vážné nebezpečí třesku hrozilo již při jejím přenášení v igelitovém sáčku v kapse. (Rotmistr Hudek se při čení této části posudku a při předstávě, co se mohlo stát, rozlásl.) Čtyřicet až padesát gramů této látky má účinek jako čtyřtigramová náložka TNT!!!

Výšetřovatel obvinil vojína Svatoše z trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 trestního zákona a rotmistra Hudka z návodu k tomuto trestnému činu. Ani jeden, ani druhý však nebyl za svoji trestnou činnost postaven před soud. První vzhledem k mimořádně dobrému služebnímu hodnocení a vzhledem k tomu, že k výrobě třaskaviny v množství zakládajícím trestný čin byl naveden svým nadřízeným; druhý proto, že na svoji hrubou nekázeň doplátl trvalou invaliditou.

Konec roku tedy nebyl pro Jana Hudka – pacienta okresní nemocnice – rušný podle jeho představ. Také ty další Silvestry budou zřejmě poznamenány vzpomínkou...

Přehled vybraných statí ročníku 1993

Mechanizované a tankové vojsko

Pplk. Ing. A. BURGET, pplk. Ing. Š. ŽIPAJ: Útok tanku za zvláštních podmínek	1/5
Plk. PhDr. P. ŠVRLO: K aktivitě výcviku	3/6
Pplk. Ing. A. BURGET, pplk. Ing. K. KREDBA: Metodika takticko-pořadových evičení praporu	4/7
● Probití z obklíčení malých jednotek a skupin	5/4
● Zásady práce velitele praporu a jeho štábu při organizaci boje	5/11, 6/8
● Místa velení jednotek v boji	7/7
Plk. Ing. K. HEJZEK: Jak dál ve střelecké přípravě	6/15
Plk. Ing. B. LAUCKÝ: Výevik v řízení bojových vozidel v pochodovém proudu	6/20, 7/17
Plk. v zál. Ing. S. KOČÍŘ, CSc.: Místo a úloha mechanizované (tankové) roty v soudobém boji	6/27
● Přesuny jednotek	7/10

● Příprava pochodu velitelem roty	8/9
Mjr. Ing. B. RÝZNAR: Postup velitele a štábu pluku při přípravě boje	4/10
Pplk. Ing. F. BARTKO, CSc.: Racionalizace práce vel. a štábu praporek v procese organizace obranného boje	2/10, 3/8
Plk. Ing. S. ŠEDÝ: Výcvik specialistů – řidičů BV	8/12
● Novelizace předpisu Tank-6-6 „Osnovy řízení BV“	9/14
Plk. Ing. J. MASNÍČEK: Vedení bojové činnosti pozemním vojskem vyspělých armád	12/7
Pplk. Ing. J. HERYŇK, CSc.: Plánování obrany plukem u státní hranice do zahájení války	12/5
● Příprava obrany pluku u státní hranice na počátku ozbrojeného konfliktu	11/6

Dělostřelectvo

Plk. doc. Ing. L. GAŠPIERIK, CSc., pplk. Ing. M. HREBÍČEK, CSc.: Nové předpisy dělostřelectva	1/8
Mjr. Ing. D. PTÁČEK, CSc.: Chybavá soustava palby oddílu raketometov	1/10
● Chybavá soustava palby dělostřeleckého oddílu	2/21
● Změny v normách spotřeby stříel	8/16
Plk. doc. Ing. L. GAŠPIERIK, CSc. a kol.: Velení dělostřeleckým jednotkám	2/15
● Zásady bojového použití samohybných dělostřeleckých oddílů	3/14
Pplk. Ing. M. HREBÍČEK, CSc., mjr. Ing. B. PŘIKRYL: Volba a příprava prostoru palebných postavení	2/18
Plk. doc. Ing. F. BARTA, CSc.: Přenosnost dělostřeleckého základního průzkumu	3/18, 4/21, 5/15, 6/23
Plk. doc. Ing. L. GAŠPIERIK, CSc., pplk. Ing. M. HREBÍČEK, CSc., plk. Ing. J. VALKO, CSc.: Dělostřelecké oddíly všeobecné palebné podpory	4/15
Plk. Ing. J. VALKO, CSc.: Střelba strelami s časovacím zapalovačem	4/19
Pplk. Ing. P. VOJTEK: Přímé zajištění u protitankových jednotek	5/13
Pplk. Ing. P. VOJTEK, mjr. Ing. I. MRÁZ: Prostor soustředění protitankových jednotek a činnost v něm	9/15
Plk. Ing. V. TLUSTÝ: Sdružené pozorování na sčítači	5/17
Plk. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.: Vedení palby ze zakrytého palebného postavení	7/25, 8/14
● Vedení palby 82mm BzK vz. 59 A	11/11
● Použití dělostřeleckého sčítače DS vz. 88 při zastřelení rámováním	12/12
Pplk. Ing. M. HREBÍČEK, CSc.: Činnost dělostřeleckého oddílu 152 mm ShKH při rozmístění mimo boj	10/13

Ženíjní vojsko

Pplk. Ing. J. ŠAFARÍK: Takticko-poradová cvičení	4/21
● Přípravné ženíjní taktické cvičení	5/20
Plk. Ing. A. ŠEBESTÍK, CSc.: Ženíjní budování míst velení protitankové baterie (čty)	6/25
Plk. doc. Ing. J. ZELENÝ, CSc.: Využití malé mechanizace při budování ochranných staveb	9/18

Chemické vojsko

Pplk. Ing. P. LANGER, CSc.: Činnost čty při radiačním a chemickém pozorování	1/12
Pplk. doc. Ing. D. VIČAR, CSc.: Ekologická výchova příslušníků chemického vojska	4/24
Plk. Ing. L. TRTÍLEK: Chemický instruktor praporek (oddílu) – funkční povinnosti	6/5
● Zákreš použití ZHN novými situačními značkami	11/15
Pplk. doc. Ing. P. ZAHRADNÍČEK, CSc.: Boj jednotek v prostorech zamořených radioaktivními látkami po haváriích (destrukcích) jaderných energetických zařízení	7/27, 8/21
● Monitorování radiační situace po havárii (destrukci) JEZ prostředky vzdušného průzkumu	10/16
Plk. Ing. M. ZABADAL, CSc.: Hodnocení vlivu radiačních a chemických havárií na činnost jednotky	12/15

Spojovací vojsko

Pplk. L. SÝPAL: Nové programy přípravy spojovacího vojska	9/21
---	------

Různé

Ing. J. HRDLÍČKA: K transformaci v naší armádě	1/1
● Armáda a bezpečnost státu	3/1
● Tendence vývoje ve vojenské oblasti v Evropě a ve světě	10/1
Pplk. doc. PhDr. F. VÍZDAL, CSc.: Výuka psychologie na VA v Brně	1/3
Pplk. Ing. K. FRANČÍK: Příprava poddůstojníků na výcvik příštího dne	1/7
● Skupinové cvičení	3/12
● Takticko-poradová cvičení, organizace a metodika provedení s tankovou osádkou a četou	10/4
Plk. Ing. J. ČEVELA: Organizační výstavba Čs. armády před druhou světovou válkou	1/24
Kpt. P. MINARIK: Výstavba motostřeleckých pluků	1/26, 2/32
Pplk. doc. PhDr. J. PEŠEK, CSc.: Persekuce a čistky v armádě po únoru 1948	1/28
● Československá armáda a maďarské události	5/28
PhDr. V. SVÍTEK, CSc.: Ukrajinská republika – ozbrojené síly a bezpečnostní politika	1/32
Genmjr. Ing. J. ŠÍBA: Příprava vojsk v novém výcvikovém roce	2/2
Pplk. JUDr. P. LIŠKA: Armáda ČR ve vojenských kontingentech mírových misí OSN	6/2
PhDr. M. VLACHOVÁ: Ženy v armádách NATO	3/29
Plk. doc. Ing. J. KAŠPAR, CSc.: Vedení pohyblivé obrany	2/5
● Přepady a přepadová činnost	5/7
● Vývoj činnosti velitelů po obdržení bojového úkolu	8/5
Pplk. doc. Ing. J. MUNDL, CSc.: Vliv aerosolové munice na boj jednotek	2/25
RNDr. A. KOTLÁNOVÁ: Používání protikorozičního prostředku při ukládání vojenské techniky bez PHM	2/26

Plk. Ing. B. ZICH: Úloha technického průzkumu v systému technického zabezpečení boje	6/17
● Návrh organizace, řízení a provádění technického průzkumu v systému TEZ boje	7/19
● Příprava odborností TAS k provádění průzkumu při TC a TOC vojsk	10/10
Mjr. PhDr. J. DELINČÁK: Psychologie v strážné službě	3/5
● Vzájemné otázky v armádě	4/4
Pplk. Ing. J. HERYNK: Skupinová cvičení	4/13, 5/9, 6/6, 7/5, 8/7, 9/7
Pplk. dr. Š. TEMNÁK, CSc.: Služební kariéry pohledem sociologa	6/30
● Sociální aspekty personální práce	7/3
Mjr. Ing. J. FAJGAR: Využití vojenských záchranných pluků CO	1/15
● Vrtulníky v civilní obraně	2/27
Mjr. Ing. F. GINZL: Varování a vyzkoušení v CO	3/25
Plk. Mgr. A. KONRÁD: Nová koncepce CO – psychologická příprava	6/28
Plk. Ing. S. ROZHON: Využití úkrytů CO k ochraně obyvatelstva při průmyslových haváriích	9/23
Pplk. Ing. M. KROUPA: Likvidace chemických havárií silami CO	10/20
Ing. J. KOMÁROVÁ: Výsledky konference UNCED	2/30
Plk. Ing. A. KOMÁR, CSc.: Ekolog o budování táborů	6/14
● Ekologie v armádě popelkou	11/2
Pplk. Ing. J. ŠINDÝLEK: Možnosti logistiky v systému MTZ armády	5/1
Plk. doc. Ing. F. KORÍSTEK, CSc.: Podnět k širšímu uplatňování teorie a metod řízení (managementu) v procesech vedení a přípravy vojsk	9/4
Pplk. Ing. J. BABIC: Management v armádě, v logistice	9/5
Pplk. Ing. J. ŠMONDRK, Mjr. Ing. P. SAZEČEK: Moderní logistické systémy	11/27
H. ŠKORPIKOVÁ: Ekologie v ozbrojených silách USA	5/35
Kpt. PaedDr. L. PRÍVĚTIVÝ: Speciální tělesná příprava řidiče tanku	3/20
Plk. doc. PaedDr. K. ŠPERL, CSc.: Jak dál ve výročním přezkoušení tělesné výkonnosti vojáků z povolání	8/25
Plk. doc. PhDr. L. KUBÁLEK, CSc.: Koncepce speciální tělesné přípravy	12/18
Mjr. O. PATOČKA: Nad novými základními řády	7/1
● Několik pohledů na profesionalizaci	4/1
Pplk. Ing. J. JANOŠEC, CSc.: Mantinely profesionalizace	9/25
Plk. A. BENEŠ: Výcvik v přežití	6/11, 7/13
● Soustředěný výcvik na cvičišti	9/9
● Pozorovací hlídka	10/6
● Velitelská příprava velitelů průzkumných orgánů	11/8, 12/9
Pplk. Ing. J. KNEŠL: Program ARMIS – příprava dat pro PC	7/22, 8/19
Pplk. Ing. M. ŠOUREK: Příprava vojáků k plnění úkolů strážní služby	7/24
● Perspektivy přípravy velitelů čet – aspirantů	11/1
Npor. Ing. R. SIWEK: Československý prapor v mírových silách OSN	7/30
● Miny a nástrahy v konfliktu na území bývalé Jugoslávie	11/17
Kpt. dr. Mgr. R. VODRÁŽKA, CSc.: Hypnóza v psychologické přípravě bojových jednotek	8/2
Doc. dr. J. CHALOUPKA, CSc.: Možnosti psychologické autoregulační přípravy vojáků	12/1
Plk. dr. V. ŠECL, CSc.: Přístupy velitelů k deformacím v chování vojáků	11/29
Plk. Ing. M. PICMAUS: Nové situační značky	10/22
Pplk. Ing. B. VÍŠEK, CSc.: Příprava uživatelů na automatizované systémy vedení, řízení a spojení	8/23
Mjr. Ing. J. DZURENDA: Velitelský tank T-55 AM2-K	8/33
Mjr. Ing. P. ČECH, pplk. Ing. Z. FLASAR: Nové bojové vozidlo pěchoty „MARDER 2“	10/32
● Simulátory a systémy simulace v bundeswehru	10/33
Pplk. doc. PhDr. P. JIRKOVSKÝ, CSc.: Některé poznatky z činnosti praporu AČR v misi UNPROFOR	12/21
Plk. v zál. Ing. J. NASTOUPIL: Neprůstřelná a protistřepinová vesta – balistická ochrana jednotlivce	4/33
● Dělostřelecká submunice	12/24
Plk. v zál. Ing. J. BENDÁK, CSc.: O případových odřadech ještě jednou	9/1
Plk. MUDr. V. ŠILHA, CSc., plk. MUDr. J. ŠTOREK: Nasazení bundeswehru při humanitárních akcích v zahraničí	11/20
JUDr. B. PLAŠIL: Stížnosti a jejich řešení v armádě	1/20
● Vycházka	2/28
● Doba zaměstnání a náhradní volno vojáků z povolání	3/23
● Hmotné zabezpečení vojáků	4/31
● Státní občanství a Armáda České republiky	6/35
● Amnestie	7/32
● Příkazní řízení	9/30
● Co nového v civilní službě	10/24
● Souběh kázeňských přestupků	11/24
JUDr. Z. LOHNICKÝ, JUDr. L. ZÁZVUREK: Kázeňská pravomoc a trestní právo	8/31
Plk. v zál. Ing. S. KOČÍŘ, CSc.: Výpis z mezinárodního práva válečného	12/20
Mjr. JUDr. P. MACHÁLEK: Na pomoc kázeňské praxi „K aplikaci ust. § 294 odst. 1 trestního zákona“	12/3
Vojenská policie a občanství pracovníci vojenské správy	1/22
Válečné právo	5/25
Novela přestupkového zákona	9/29
Součást ochrany majetku	12/23
Vliv pouštních podmínek na vedení boje	11/17, 3/21
Budoucnost tanku	3/32
Konflikty nízké intenzity	7/35, 8/34
Odstřelovač – nový činitel v pozemním boji	10/35
Reorganizace letectva SRN	11/36, 12/26
Mínové pole kladené letounem	12/28
Tanky v lokálních válkách	12/32
Základní příprava důstojníků pozemního vojska ve vyspělých demokratických státech	12/30

Pancéřovka ARMBRUST

Jde o německou ruční protitankovou zbraň jednorázového použití, která je určena k ničení tanků a obrněné techniky do vzdálenosti 300 m. Hmotností se ARMBRUST zařadila mezi nejtěžší ruční protitankové zbraně této kategorie. Je charakteristická výrazným potlačením doprovodných účinků výstřelu a tím i vyšší ochranou střelce. Při výstřelu nedochází k výtoku plynů, střelbu je proto možné vést i z uzavřených místností, a to i bez použití chráničů sluchu. Hluk je srovnatelný s výstřelem pistole. Prachová náplň hoří v uzavřeném prostoru, tvořeném stěnou hlavně a dvojicí plovoucích pístů. Vzniklým tlakem dochází k pohybu pístů a vyrovnání hybnosti střely. Zbraň může být doplněna také laserovým zaměřovačem pro střelbu v noci. Je ve výzbroji švédské a německé armády, zejména v jejím teritoriálním vojsku.

Základní takticko-technická data

Účinný dostřel (m)	300
Počáteční rychlost střely (m.s ⁻¹)	220
Průbojnost pancíře (mm)	300
Hmotnost střely (kg)	1
Hmotnost zbraně (kg)	6,3
Délka zbraně – při střelbě (mm)	850
– při přenášení (mm)	850
Rok zavedení	1982

Pancéřovka AT-4

Jedná se o švédskou ruční protitankovou zbraň jednorázového použití, u které byly využity praktické zkušenosti s tarasnicí CARL-GUSTAV a lehkou pancéřovkou MINIMAN. Bojová hlavice je schopna prorazit pancíř o tloušťce až 450 mm a navíc se vyznačuje značným sekundárním účinkem za pancířem. V porovnání s protitankovou zbraní ARMBRUST má podstatně vyšší ničivé účinky v uzavřených prostorech. Pancéřovku AT-4 lze použít i jako směrovou horizontální minu, u níž se k aktivaci využívají různé typy roznětů, včetně elektrického a infračerveného. Při konstrukci byly do značné míry uplatněny moderní a velmi lehké materiály (zejména plasty), pouze zadní část rozšířené výstupní trysky je z hliníkové slitiny. Střela s kumulativní hlavicí je vložena do hlavně a jako stabilní část zbraně nevyžaduje žádnou údržbu. Byla zavedena i do výzbroje amerického pozemního vojska a námořní pěchoty, kde nahrazuje starší typ M72.

Základní takticko-technická data

Účinný dostřel (m)	300
Počáteční rychlost střely (m.s ⁻¹)	290
Průbojnost pancíře (mm)	450
Hmotnost střely (kg)	1,9
Hmotnost zbraně (kg)	6,8
Délka zbraně (mm)	1000
Ráže zbraně (mm)	84
Rok zavedení	1984

Ruční protitankové zbraně

